

Gemeente
Amsterdam

Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur

Versie met verwerkte amendementen, zoals
aangenomen in de gemeenteraad 25/26 januari 2023
Status: niet vastgesteld

Voorwoord

Amsterdam groeit. We zijn hard op weg naar een miljoen inwoners en daarom zijn er meer woningen nodig. Tot aan 2050 willen we minimaal 150.000 woningen voor 250.000 nieuwe inwoners bouwen. Maar we bouwen niet alleen woningen, we maken een complete stad: gemengde en leefbare buurten met voldoende groen, ruimte voor werkgelegenheid en voorzieningen.

Juist nu het drukker en voller wordt, neemt de waardering van het groen in de stad toe. Groen biedt ruimte voor recreatie, sport, spel, ontmoeting, ontspanning en natuur. Het draagt bij aan de gezondheid van Amsterdammers, verkoelt de stad in de zomer, helpt wateroverlast te voorkomen en vergroot de biodiversiteit. Daarom is in de Omgevingsvisie 2050 de groei van de stad gecombineerd met de keuze om 'rigoureuus te vergroenen'.

In Amsterdam staan meer dan een miljoen bomen, prachtige parken, stadsbossen, sportparken, volkstuinparken, scheggen, groene verbindingen en grotere plantsoenen. Dat groen willen we behouden en dat doen we met deze Hoofdgroenstructuur. Hierin staat beschreven en verbeeld welke groengebieden tot de Hoofdgroenstructuur behoren en hoe we die beschermen. In de nieuwe Hoofdgroenstructuur is meer groen toegevoegd, door de toevoeging van het nieuwe Brasapark, en bestaande groengebieden zoals de Tuinen van West. Ook krijgt water een plek, omdat dat vaak onlosmakelijk is verbonden met groengebieden, zoals de Gaasperplas in het Gaasperpark.

Er worden verschillende soorten groen onderscheiden, zoals een stadspark, een natuurpark, een tuinpark en een gedenkpark, waar bepaalde voorzieningen wel of geen plek kunnen krijgen. Zo kan een stadspark ruimte bieden aan voorzieningen voor sporten en spelen, terwijl het in een natuurpark vooral draait om de beleving van natuur en stilte. Zo zorgen we binnen de Hoofdgroenstructuur voor een divers aanbod aan groengebieden.

Uit de meer dan 500 reacties die we tijdens de inspraakperiode hebben ontvangen blijkt wel dat er heel veel Amsterdammers zijn die het groen in de stad een warm hart toedragen. Met deze Hoofdgroenstructuur behouden we onze belangrijke groengebieden in en rondom de stad, zodat alle Amsterdammers daarvan kunnen blijven genieten.

Reinier van Dantzig

Wethouder Woningbouw en Stedelijke Ontwikkeling

Samenvatting

Voldoende en gevarieerde groengebieden zijn van cruciaal belang voor de leefbaarheid in de stad, zeker nu er veel wordt gebouwd en de stad groeit. Amsterdam gaat daarom rigoureuus vergroenen. Met de Hoofdgroenstructuur beschermen en versterken we de belangrijke groengebieden in de stad; voor nu én in de toekomst. Ook investeren we in de kwaliteit ervan. We maken een aaneengesloten netwerk van groen, zorgen voor voldoende diversiteit ervan en beschermen kwetsbare natuurgebieden. Groengebieden in de Hoofdgroenstructuur blijven groen.

Wat valt er onder de Hoofdgroenstructuur?

De Hoofdgroenstructuur bevat de minimaal benodigde hoeveelheid stedelijk groen en bijbehorende waterstructuren die we willen borgen. Niet al het groen in Amsterdam valt onder de Hoofdgroenstructuur. Het gaat om bestaand groen met een wijkoverstijgende functie. Dus niet om buurtparkjes, maar wél om de grotere stadsparken en stadsplantsoenen zoals het Nelson Mandelapark en het Wachterliedplantsoen. Daarnaast kan de waarde van een groengebied een reden zijn om het aan de Hoofdgroenstructuur toe te voegen. Denk hierbij aan waarde voor een klimaatbestendige stad, voor de gezondheid of voor de natuur. Om een groen netwerk te realiseren zijn verbindingen nodig. Daarom vallen ook die onder de Hoofdgroenstructuur. Zelfs smalle groene stroken kunnen voor het netwerk van groot belang zijn, zowel voor recreatie als voor flora en fauna. Zo zijn de taluds langs snel- of spoorwegen erg belangrijk voor dieren om zich van het ene naar het andere gebied te kunnen verplaatsen.

Tenslotte valt het groen dat op een andere wijze bijzonder of zeldzaam is, onder de Hoofdgroenstructuur. Zo staan in de Leidse Bosjes een paar van de oudste bomen van de stad. Bijzonder genoeg om ze toe te voegen. Verder zijn in centrumgebieden, waar relatief weinig groen is, ook de kleinere groengebiedjes bijzonder en zeldzaam. Denk bijvoorbeeld aan het Bilderdijkpark of de Bogortuin. Een goed functionerende Hoofdgroenstructuur kenmerkt zich door een grote diversiteit aan groen, dat zoveel mogelijk openbaar toegankelijk is en waar mens en dier op uiteenlopende wijzen van kunnen genieten. Daar horen, afhankelijk van het type groen, soms ook gebouwde voorzieningen en routes bij.

Typen groen en mogelijke voorzieningen

Op de toetskaart in het beleidskader staan alle bestaande groengebieden ingetekend die tot de Hoofdgroenstructuur behoren. De groenfunctie van de Hoofdgroenstructuur wordt hier streng 'bewaakt': alleen plannen of initiatieven die zorgen voor een verbetering van de Hoofdgroenstructuur zijn toegestaan. Initiatieven die daarentegen een aantasting ervan vormen niet. Om de diversiteit van het groen te bewaken werken we met zogenaamde 'groentypen'. In het ene groentype kan meer dan in het andere groentype. Zo biedt een stadspark gericht ruimte aan voorzieningen om te wandelen, fietsen, sporten en spelen of elkaar te ontmoeten, naast groene attracties zoals een natuurpad, bloemweide, rosarium of kruidentuin. In een natuurpark draait het juist om beleving van natuur en stilte. Beschermen en bevorderen van de natuurwaarde en biodiversiteit zijn hier het meest belangrijk.

Toevoeging ecologische structuur en water

De Hoofdgroenstructuur ontwikkelt zich met dit beleidskader van een voornamelijk mensgerichte groenstructuur, bestaande uit losse onderdelen, naar een aaneengesloten groenblauw netwerk voor mens én dier. De Amsterdamse ecologische structuur is geactualiseerd en opgenomen in de Hoofdgroenstructuur onder de naam 'stadsnatuur'. Hiermee wordt de ecologische structuur beter beschermd. Daarnaast zijn er meer waterelementen aan de Hoofdgroenstructuur toegevoegd, zoals de stadsplassen of waterlopen die onlosmakelijk verbonden zijn met het groen. Op die manier breiden we de al bestaande Hoofdgroenstructuur uit; nog meer groen in Amsterdam krijgt een beschermde status.

Waarden van het groen

Nieuw in het beleidskader Hoofdgroenstructuur is de waardenbenadering. Stadsgroen is namelijk niet alleen belangrijk voor allerlei 'functies' in de stad, zoals sport, natuureducatie, voedselproductie en recreatie, maar heeft ook waarden van zichzelf. Groen reguleert de waterhuishouding, draagt bij aan biodiversiteit, slaat CO₂ op en zorgt voor demping van stijgende temperaturen in de zomer. Tegelijkertijd heeft groen veelal een belangrijke cultuurhistorische waarde en draagt ze bij aan de gezondheid van Amsterdammers: het helpt stress reduceren en nodigt uit tot bewegen. Met de 10 waarden die in dit concept Beleidskader worden onderscheiden, wordt de gewenste variatie van het Amsterdamse groen benadrukt en onderkend dat al het groen in de stad tegelijk meerdere waarden vertegenwoordigt.

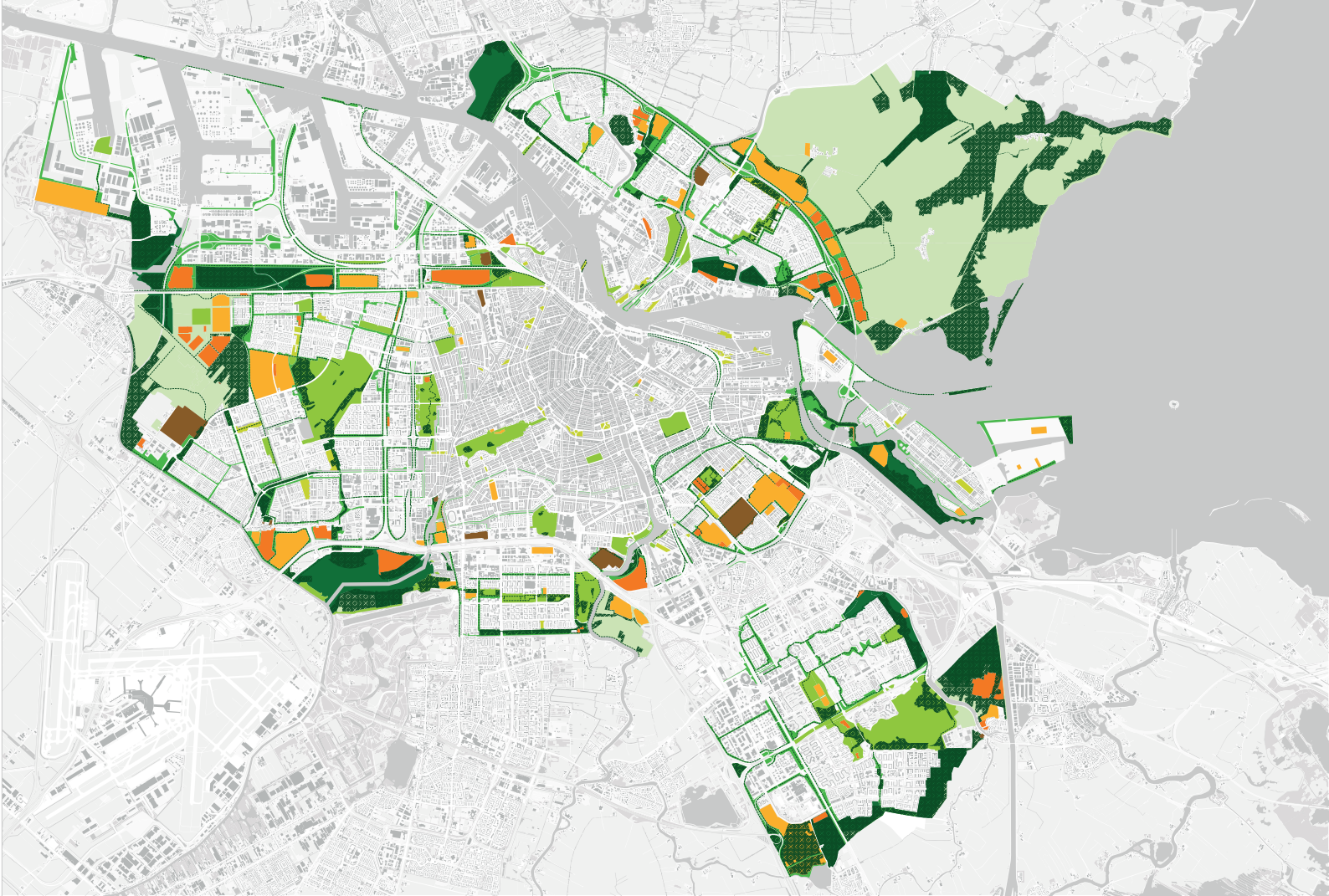
Bescherming

Met het beleidskader continueren we de zware beschermingsstatus van de Hoofdgroenstructuur en borgen deze nog steviger door toetsing in een vroeg stadium van de planvorming te verplichten. Om te beoordelen of een initiatief of plan een verbetering van de groenfunctie betekent, blijven we de komende jaren gebruikmaken van de adviezen van de onafhankelijke Technische Advies Commissie Hoofdgroenstructuur (TAC). Het is aan de TAC om in deze een goede afweging te maken en burgemeester en wethouders bij de besluitvorming hierover te adviseren.

Beschermen en doorontwikkelen

De eisen die Amsterdammers stellen aan het gebruik van het groen veranderen voortdurend. Daarom werken we aan een Hoofdgroenstructuur die enerzijds robuust is en niet ter discussie staat en anderzijds kan groeien en meebewegen als de stad met al haar bewoners, flora en fauna, daarom vraagt. Bij elk groentype staat daarom een beschrijving opgenomen van de gewenste waardenontwikkeling. Een plan of initiatief wordt uitgedaagd om minimaal bij te dragen aan de ontwikkeling van de onder dat groentype genoemde 'prioritaire waarden'. Dat kan bijvoorbeeld natuur zijn, gezondheid of recreatie. De ambitie is om de Hoofdgroenstructuur de komende decennia verder te versterken. Vooral in de gebieden waar de komende jaren veel wordt gebouwd liggen kansen om nieuwe parken toe te voegen of bestaande groengebieden te verbeteren.

Dit beleidskader is in principe geldig voor 10 jaar, maar wordt periodiek geactualiseerd. Tijdens een actualisatie kunnen nieuwe groengebieden worden toegevoegd of andere door de raad gewenste aanpassingen worden doorgevoerd.

Hoofdgroenstructuur Toetskaart

Op de toetskaart staat heel nauwkeurig de ligging en de begrenzing van de Hoofdgroenstructuur aangegeven. Voor alle gebieden binnen de Hoofdgroenstructuur geldt dat een initiatief of plan alleen inpasbaar is als het de groene waarden van een gebied versterkt. Verharding of bebouwing binnen de Hoofdgroenstructuur moet zoveel mogelijk worden voorkomen. De algemene richtlijnen voor (tijdelijke) bebouwing en/of verharding staan beschreven in hoofdstuk 2.

De inpasbaarheid van een initiatief is daarnaast afhankelijk van het groentype en of er sprake is van stadsnatuur. Op de toetskaart van de Hoofdgroenstructuur worden acht groentypen onderscheiden, zie de pagina hiernaast.

In hoofdstuk 3 van het beleidskader wordt per groentype een kenschets gegeven, evenals de gewenste waardeontwikkeling, de mate van bebou-

wing en verharding en eventuele inpasbare voorzieningen. De gewenste waardeontwikkeling wordt beschreven op basis van drie 'prioritaire waarden' en een aantal 'overige waarden'. Voor een stadspark gelden bijvoorbeeld 'recreatie', 'sociaal' en 'gezondheid' als prioritaire waarden. In een natuurpark ligt de nadruk meer op de beleving van natuur en rust en zijn de waarden 'natuur', 'beleving' en 'educatie' vooral belangrijk. Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van de prioritaire en overige waarden en als deze bijdragen aan de versterking van één of meer van de prioritaire waarden. Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt natuur altijd als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

Tevens wordt per groentype ingegaan op de gewenste beheerwijze en eventuele bijzondere situaties die van toepassing kunnen zijn, zoals zwembadterreinen binnen stadsparken.

Groentype	Kenschets	Drukte bezoeken	Prioritaire waarden	Voorbeelden
Stadspark	Een groene, parkachtige omgeving in een stedelijke context	hoog tot zeer hoog	recreatie sociaal gezondheid	Sloterpark Vondelpark Erasmuspark
Stadsplantsoen	Kleine parken die op basis van hun ligging, schaarste of omvang een essentiële schakel vormen in de groenstructuur	laag tot hoog	sociaal beleving leefklimaat	Wachterliedplantsoen Leidse Bosjes Darwinplantsoen
Natuurpark	Wild ogende grote parken die voor Amsterdam zeldzame en beschermde dieren en planten herbergen	laag, m.u.v. recreatieve zones nabij entrees	natuur beleving educatie	Volgermeerpolder Diemerpark Geuzenbos
Sportpark	Terreinen waar wordt gesport in georganiseerd verband, met een onderscheid in stedelijke en groene sportparken	hoog, met piek-momenten	gezondheid sociaal recreatie	Olypiaplein Ookmeer Tennispark Linnaeuspark
Tuinpark	Gebieden bedoeld voor dag- of verblijfsrecreatie, met onderhoud van sier- en groentetuinen	laag tot gemiddeld	natuur sociaal recreatie	Klein Danzig De Vijf Slagen Ons Buiten
Gedenkpark	Begraafplaatsen die tevens een betekenis hebben als openbaar toegankelijke, rustige contemplatieve plekken	laag, m.u.v. piek-momenten	cultuurhistorie beleving natuur	Vredenhof De Nieuwe Ooster Westgarde
Landschap	De binnen de gemeentegrenzen aanwezige kenmerkende landschappen van de Hollandse veenpolders	laag tot gemiddeld	recreatie sociaal gezondheid	Waterland Diemerscheg Tuinen van West
Groene Verbinding	Langgerekte groenblauwe gebieden in de stad met een belangrijke verbindende functie en verschillende verschijningsvormen	laag tot gemiddeld, muv populaire recreatieve fiets- en wandelroutes	recreatie, beleving, leefklimaat	Spoortalud, oeverzone Ringvaart snelwegtaluds A10- Noord

Stadsnatuur

 Gebieden	Voor stadsnatuurgebieden of -verbindingen geldt dat de natuurwaarde het belangrijkste is en niet mag worden aangetast. De kwaliteit en de omvang van stadsnatuur mag niet afnemen. Bestaande ecologische knelpunten worden zo snel mogelijk opgeheven
 Verbindingen	

Waarden

Leeswijzer

Het Beleidskader Hoofdgroenstructuur bestaat uit vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 1 beginnen we met de urgentie: waarom hebben we in Amsterdam een Hoofdgroenstructuur en hoe werkt dit beleid door in samenhang met andere beleidsinstrumenten (1.2). De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van vorige versies van de Hoofdgroenstructuur komen in 1.3 aan de orde. Hoofdstuk 2 start met de definitie van de Hoofdgroenstructuur: welke groengebieden horen er wel bij, welke niet. Dit wordt gevolgd door een beschrijving van de waarden van de Hoofdgroenstructuur (2.2) en de regels die van toepassing zijn op de gehele Hoofdgroenstructuur (2.3). Ook de ligging en de regels die gelden voor stadsnatuur komen in dit hoofdstuk aan de orde (2.4). Hoofdstuk 3 start met de toetskaart met daarop de aanduiding van de verschillende groentypen van de Hoofdgroenstructuur. In de daaropvolgende paragrafen worden de acht groentypen van de Hoofdgroenstructuur beschreven met de daarbij horende regels. Hoofdstuk 4 behandelt een aantal bijzondere situaties die van toepassing kunnen zijn op (delen van) de Hoofdgroenstructuur. De toetscommissie houdt rekening met deze bijzondere situaties. Tot slot volgt in hoofdstuk 5 een beschrijving van de werking van het beleidskader. Wanneer moet een plan of initiatief voor toetsing worden voorgelegd en hoe gaat de toetsing in zijn werk?

In deze conceptversie van het Beleidskader zijn amendementen, die 25/26 januari 2023 zijn aangenomen in de gemeenteraad, op de volgende wijze verwerkt:

~~Tekstgedeelten die zijn doorgehaald~~, zijn geschrapt en tekstgedeelten die zijn gehighlight zijn toegevoegd.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
1 Inleiding.....	11
1.1 Waaron een Hoofdgroenstructuur?	11
1.2 Status en doorwerking	13
1.3 Van visie naar beleid.....	17
2 De nieuwe Hoofdgroenstructuur	21
2.1 Definitie	21
2.2 Groene waarden.....	26
2.3 Algemene richtlijnen	26
2.4 Stadsnatuur	29
2.5 Gebiedsspecifieke toetskaders	31
3 Groentypen.....	33
3.1 Toetskaart.....	33
Stadspark	36
Stadsplantsoen.....	40
Natuurpark	44
Sportpark	48
Tuinpark.....	52
Gedenkpark.....	58
Landschap	62
Groene verbinding	66
4 Bijzondere situaties	71
4.1 Gebiedsontwikkelingen: flexibiliteit in ruil voor versterking.....	71
4.2 Gebieden of plekken met een opgave	75
5 Hoe werkt het.....	83
5.1 De procedure	83
5.2 Wanneer is een TAC advies nodig?.....	84
5.3 Advisering in stappen	87

1. Inleiding

1.1 Waarom een Hoofdgroenstructuur?

Amsterdam heeft een lange traditie in het plannen en aanleggen van groen als vanzelfsprekend onderdeel van een groeiende stad. Het maakt Amsterdam de mooie en indrukwekkende stad die het nu is. Een Amsterdam zonder Vondelpark, Amsterdamse Bos of Waterland zou Amsterdam niet zijn. Amsterdammers houden van hun stad en van hun groen. De Hoofdgroenstructuur is bedoeld om de belangrijkste groengebieden in de stad te behouden voor de toekomst en hierin gericht te investeren. Het is een juridisch-plologisch instrument om zorgvuldige afwegingen te maken over ruimtelijke plannen of initiatieven in de stedelijke groenstructuur.

Amsterdam groeit in hoog tempo. In de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (vastgesteld 8 juli 2021) wordt gemikt op minimaal 150.000 woningen erbij voor 250.000 nieuwe inwoners in 2050. Plus 200.000 nieuwe arbeidsplaatsen. Amsterdam neemt daarmee haar verantwoordelijkheid en verschuift de opgave niet door naar de regio of naar het landschap rondom de stad. Door de verdichting van de stad zullen er wel steeds zwaardere eisen aan het groen worden gesteld. Om aan die eisen te kunnen voldoen, moet duidelijk zijn hoeveel en wat voor groen Amsterdam en de Amsterdammers

de komende jaren nodig hebben. We werken aan een complete stad, met voldoende voorzieningen en voldoende buitenruimte: verdichting wordt gecombineerd met het rigoureuze vergroenen van de stad. Want een stad heeft voldoende en verschillende waterrijke groengebieden, parken, groenstroken, bomen en plantsoenen nodig om goed te kunnen functioneren.

Groen in en om de stad heeft in zichzelf een grote waarde voor een gezond ecosysteem. Bomen en planten dragen bij aan een gezonde en schone lucht, bodem en waterhuishouding. Groen draagt bij aan een klimaatadaptieve, duurzame en mooie stad. Daarbij heeft de coronapandemie nogmaals duidelijk gemaakt hoe belangrijk groen is voor de Amsterdammer. Groen maakt de stad leefbaar en het draagt bij aan de mentale en fysieke gezondheid van haar inwoners.

Dit beleidskader gaat primair over het beschermen van het stedelijk groen en bijbehorende waterstructuren. Het laat in kaart en in tekst zien welke onderdelen van het grondgebied van Amsterdam tot de Hoofdgroenstructuur behoren en welke regels hiervoor gelden. Deze regels geven duidelijkheid aan projectleiders, bewoners, belanghebbenden en ondernemers over gewenste en ongewenste ontwikkelingen in de Hoofdgroenstructuur.

Hoofdgroenstructuur in een groeiende stad

Amsterdam groeit. Voor 2050 gaat OIS (Onderzoek, Informatie en Statistiek) van de gemeente Amsterdam uit van een behoefte aan minimaal 147.000 woningen voor 250.000 extra inwoners. In het Coalitieakkoord 2022-2026 is deze prognose vertaald naar het langjarig bouwen van 7.500 woningen per jaar, zonder hierbij afbreuk te doen aan het principe om gemengde gebieden te maken met voldoende groen, ruimte voor werkgelegenheid en voorzieningen, zodat leefbare en toekomstbestendige buurten en wijken ontstaan.

In de Omgevingsvisie wordt de groei van de stad omarmt, maar wel onder voorwaarden. 'Rigoureuus vergroenen' is daarbij één van vijf strategische keuzes. Zo wordt een beeld geschetst van een grotere Hoofdgroenstructuur waar tot 2050 in stappen naartoe gewerkt wordt. Waar de Hoofdgroenstructuur tot nu toe nog een mozaïek vormde van groengebieden, wordt met de nieuwe Hoofdgroenstructuur gestreefd naar een aaneengesloten groen netwerk op de schaal van de stad. De Hoofdgroenstructuur in dit beleidskader gaat over het grondgebied van Amsterdam. Deze sluit naadloos aan op de groengebieden en groene routes in de gebieden rondom de stad, zoals in de Omgevingsvisie wordt gevisualiseerd.

Een grotere Hoofdgroenstructuur betekent niet dat de Hoofdgroenstructuur gevrijwaard blijft van stedelijke druk. Integendeel; een groeiende stad betekent meer bewoners en bezoekers van het groen, intensiever en gevarieerder gebruik van bestaande groene voorzieningen zoals volkstuinparken en sportparken en ook toevoeging van voorzieningen in het groen om dit gebruik op te vangen en in goede banen te leiden. Het is dan ook een misverstand dat er niks mag in de Hoofdgroenstructuur. Een goed functionerende Hoofdgroenstructuur kenmerkt zich door een grote diversiteit aan groen, dat zoveel mogelijk openbaar toegankelijk is en waar mens en dier op uiteenlopende wijzen van kunnen genieten. Daar horen ook gebouwde voorzieningen en routes bij, en ruimte voor verbetering en vernieuwing. Initiatieven en plannen die bijdragen aan een versterking van de Hoofdgroenstructuur en geen afbreuk doen aan bestaande groenwaarden zijn welkom. In dit beleidskader zijn regels en processtappen opgenomen om een zorgvuldige afweging te borgen.

1.2 Status en doorwerking

Robuust en flexibel

Een groengebied heeft pas na een flink aantal jaren veel waarde voor de stad. Bomen hebben tijd nodig om groot te worden, veel schaduw te geven en van grote waarde te zijn voor insecten en vogels. Om volwassen te worden heeft groen al snel enkele decennia nodig. De groenblauwe structuur van de stad wordt daarom langere periode vastgelegd om voldoende robuust te zijn. Vrijwel alle groengebieden die 25 jaar geleden werden aangegeven in de eerste versie van de Hoofdgroenstructuur, zijn dat nu nog steeds. Er zijn nauwelijks delen uit de Hoofdgroenstructuur gehaald, er zijn er wel bijgekomen.

Om een levend instrument te blijven moet de Hoofdgroenstructuur, zowel in vorm als in functie, ook aangepast kunnen worden aan maatschappelijke wensen en eisen van de tijd. Op basis van dit beleidskader adviseert de Technische adviescommissie (TAC) het gemeentebestuur over de inpasbaarheid van initiatieven. Het is aan het gemeentebestuur om het advies van de TAC op te volgen of niet, afhankelijk van de wenselijkheid van het initiatief. Het situeren van woningbouw in een park verhoudt zich bijvoorbeeld niet met de groenfunctie, maar kan maatschappelijk wel heel wenselijk zijn. Het gemeentebestuur kan met behulp van het deskundigenadvies van de TAC ongewenste ontwikkelingen in de Hoofdgroenstructuur tegenhouden, maar kan dus ook vanuit breder maatschappelijk belang een wenselijke ontwikkeling juist faciliteren. Dat zal altijd zo blijven: de visie en beleid zijn geen star geheel, maar geven kader en richting. Zie verder hoofdstuk 5 over de werking van de Hoofdgroenstructuur

Visie en beleid

Door verdergaande verdichting van de stad zullen steeds zwaardere eisen aan het groen worden gesteld. Om aan die eisen te kunnen voldoen, moet duidelijk zijn hoeveel en wat voor groen Amsterdam en de Amsterdammers de komende jaren nodig hebben. Amsterdam heeft haar wensbeeld voor een groene en leefbare stad beschreven in de Groenvisie 2020-2050 (december 2020) en vervolgens als de strategische keuze om de stad 'rigoures te vergroenen' door vertaald in de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (juli 2021). Beide documenten vormen de basis van het Beleidskader Hoofdgroenstructuur en zijn hiervan een officiële uitwerking. Bovengemeentelijke wet- en regelgeving wordt hierbij gerespecteerd.

In de Groenvisie 2020-2050 wordt het belang van een robuust en aaneengesloten groen netwerk benadrukt samen met de volgende principes:

- we zorgen voor genoeg en gevarieerd groen voor iedereen;
- we zorgen voor groen dat bijdraagt aan verschillende opgaven;
- de stad wordt natuurinclusief aangelegd en beheerd;
- aan groen werken we samen.

In de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 laat de kaart 'Groen-blauw raamwerk' het wensbeeld zien van de toekomstige Hoofdgroenstructuur, waar we de komende decennia stapsgewijs naartoe werken. In de ambitie van de Omgevingsvisie wordt de Hoofdgroenstructuur groter, vormt het straks een aaneengesloten netwerk, vertegenwoordigt het alle groenwaarden en beweegt en groeit het als robuuste groenstructuur mee met de groei en verdichting van de stad (zie ook hoofdstuk 4).

Dit beleidskader is een juridisch planologisch instrument dat stuurt op zorgvuldige afweging van ruimtelijke plannen en (tijdelijke) initiatieven in de stedelijke groenstructuur in de stad. Het geeft heel nauwkeurig aan welke bestaande groene gebieden en verbindingen de beschermde status van Hoofdgroenstructuur krijgen en welke ontwikkelingen binnen deze Hoofdgroenstructuur passend zijn en welke niet. Toekomstig groen en andere belangrijke groene opgaven in de Hoofdgroenstructuur krijgen een plek in de nog te produceren 'Opgavenkaart Hoofdgroenstructuur 2030' (gepland 2023), waarmee we:

- actief sturen op het kwalitatief en kwantitatief versterken van de Hoofdgroenstructuur, parallel aan de groei van de stad;

- vanuit een stedelijk perspectief onderbouwing bieden voor investeringen vanuit beschikbare budgetten voor openbare ruimte en groen, zoals het Strategisch Huisvestingsplan Bovenwijks Groen, het Strategisch Huisvestingsplan Sport en het Stedelijk Mobiliteitsfonds;
- richting gebiedsontwikkelingen en andere stedelijke projecten helderheid bieden over wenselijke kwaliteitsimpulsen in de Hoofdgroenstructuur.

De belangrijkste regels zullen, samen met andere beleidskaders, worden vertaald naar het Amsterdamse Omgevingsplan (gepland 2022/2023).

Figuur 1
De beleidscyclus van de Hoofdgroenstructuur

Doorwerking van beleid

In de volgende stap van de beleids-cyclus worden visie en beleid uitgewerkt. Dat gebeurt bijvoorbeeld binnen het Uitvoeringsprogramma van de Groenvisie, een plan voor het verbeteren van een park of de planvorming voor een nieuwe wijk. Als deze plannen en projecten betekenis hebben voor de Hoofdgroenstructuur worden ze voor advies voorgelegd aan de TAC, zodat er naast de reguliere ambtelijke beoordeling een onafhankelijk advies met specifieke deskundigheid op het gebied van groen in een stedelijke omgeving aan het college wordt aangeboden.

Uitvoering

Als een plan of initiatief positief is getoetst en/of de raad ermee heeft ingestemd kan het plan worden uitgevoerd. Soms is daar een Omgevingsvergunning of actualisatie van een bestemmingsplan (binnenkort omgevingsplan) voor nodig. Plannen worden gefinancierd uit grondexploitaties of uit fondsen zoals het Stedelijk Mobiliteitsfonds of het Strategisch Huisvestingsplan Bovenwijks Groen.

Terugkoppeling

De toetskaart en de beleidsregels gelden in principe voor 10 jaar, maar worden ook periodiek geactualiseerd. Om de wijzigingen in de Hoofdgroenstructuur te kunnen volgen en de diversiteit van het totale groenaanbod daarbinnen te borgen, is het opzetten van een monitoringssysteem voor het groen in de stad een belangrijke voorwaarde. Een actualisatieronde is vervolgens een kans om visies en beleid te actualiseren vanuit een integrale afweging en stedelijke consultatie. Zo kan ook het beleidskader van de Hoofdgroenstructuur worden geoptimaliseerd. Nieuwe parken en verbindingen binnen gebiedsontwikkelingen, die voldoen aan de criteria van de Hoofdgroenstructuur, zullen worden toegevoegd aan de Hoofdgroenstructuur. Denk bijvoorbeeld aan Havenstad waar de komende decennia nieuwe stads- en sportparken worden gerealiseerd.

Vervolgacties Hoofdgroenstructuur

Om de werking van de Hoofdgroenstructuur de komende jaren te optimaliseren en actueel te houden volgens de hierboven beschreven beleidscyclus zijn onder andere de volgende vervolgacties gepland:

- doorvertalen van het Hoofdgroenstructuurbeleid naar het Amsterdamse Omgevingsplan, via opname van regels voor de Hoofdgroenstructuur in een basisregelset (2022/2023) en een nadere doorvertaling naar gebieden (2023-2029);
- doorvertalen van het Hoofdgroenstructuurbeleid in de Verordening op de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur 2019 (2023);
- opstellen van een 'Opgavenkaart Hoofdgroenstructuur 2030' als onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Groenvisie (2023);
- onderzoeken en verbeteren van de organisatie, werkwijze en financieringsmethodiek van de Hoofdgroenstructuur, waaronder een monitoringssysteem en periodieke actualisatie van het Hoofdgroenstructuur beleid (2022-2025);
- adviseren van het bestuur over het inpassen van de TAC in een bredere toetscommissie (de commissie Omgevingskwaliteit Amsterdam) die toeziet op een integrale toetsing op ontwikkelingen in de stad (opvolger van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit), zoals in de Omgevingswet als gewenste werkwijze staat beschreven (2022 -2024);
- opstellen, ter visie leggen en bestuurlijk laten vaststellen van de Hoofdgroenstructuur-toetskaart van Weesp door de gemeenteraad van Amsterdam en integratie in Hoofdgroenstructuur toetskaart van Amsterdam (na 2023);
- nader definiëren welke doelen Amsterdam nastreeft ten aanzien van diersoorten en kwaliteit van (ecologisch) groen en wat dit betekent voor het beheer en de inrichting van stadsnatuurgebieden en -verbindingen (na 2023);
- onderzoeken op welke wijze 'groene linten', inclusief de Hoofdbomenstructuur opgenomen, kunnen worden in het beleidskader Hoofdgroenstructuur (na 2022). Zie ook 4.2 over groene linten;
- uitwerken van een methodiek voor benodigde sportruimte in de stad en de consequenties daarvan voor de Hoofdgroenstructuur in het kader van het Uitvoeringsprogramma Omgevingsvisie. Zie ook 4.2 over sport in de Hoofdgroenstructuur;
- onderzoeken of bepaalde sportparken vanwege de beperkte groenwaarde (geheel of gedeeltelijk) uit de HGS gehaald kunnen worden en zo ja, onder welke voorwaarden (2023-2024). Zie ook 4.2 over sportlandschappen;
- actualiseren van het specifieke beleids- en toetsingskader voor Waterland. Deze dient in overeenstemming te zijn met de Omgevingsverordening van de Provincie Noord Holland en een duurzaam toekomstperspectief te bieden op de agrarische sector in Landelijk Noord.

1.3 Van visie naar beleid

Omdat groen belangrijker is dan ooit en de druk op het groen toeneemt, handhaven we de beschermende status van de Hoofdgroenstructuur. Daarom bouwen we niet in de Hoofdgroenstructuur, tenzij de groenfunctie ermee wordt versterkt. Ook blijven we gebruikmaken van de adviezen van een onafhankelijke adviescommissie om te adviseren welke initiatieven een verbetering van de groenfunctie betekenen en welke niet. Het wensbeeld voor een nieuwe Hoofdgroenstructuur, zoals beschreven in de Omgevingsvisie 2050 en de Groenvisie 2050, is in dit beleidskader als volgt uitgewerkt.

1. Eén stedelijke groenstructuur voor de hele stad

De Hoofdgroenstructuur in dit beleidskader is groter dan haar voorganger. Een groter gedeelte van al het groen in de stad krijgt daarmee extra juridisch-planologische bescherming. Nieuw is ook dat door toevoeging van groene verbindingen deze Hoofdgroenstructuur een aaneengesloten groen-blauw netwerk vormt in plaats van een mozaïek bestaand uit losse onderdelen. Straten met bomen, natuurlijke bermen en oevers vormen belangrijke verbindingen tussen de grotere groengebieden in de stad en naar het omringende landschap. De gemeente Amsterdam hanteert tot op heden drie verschillende beleidsinstrumenten op stedelijke schaal voor stedelijk groen: de Amsterdamse Ecologische Structuur, de Hoofdbomenstructuur en de Hoofdgroenstructuur. Vanwege de samenhang tussen deze drie instrumenten worden ze in stappen in het Hoofdgroenstructuur beleid geïntegreerd tot één samenhangende stedelijke groenstructuur voor mens en dier. We doen dat in dit beleidskader al met de Amsterdamse Ecologische Visie (2012), die als op

zichzelf staand beleidskader komt te vervallen. Later volgt ook opname van (delen van) de Hoofdbomenstructuur (zie tekst over groene linten in 4.3).

2. Water als integraal onderdeel van de Hoofdgroenstructuur

Amsterdam is gebouwd op een waterlandschap. De oorsprong van veel van de openbare (groen) structuren liggen in het oorspronkelijke watersysteem. Het water én de land-waterovergangen vormen naast een cruciale schakel in onze ecosystemen ook een onderscheidende belevingswaarde van ons groen ten opzichte van andere Europese steden. Omdat water vaak onlosmakelijk verbonden is met het groen in Amsterdam voegen we bepaalde waterelementen toe aan de Hoofdgroenstructuur. Niet al het water gaat deel uitmaken van de Hoofdgroenstructuur, het gaat om de blauwe elementen in de stad die onlosmakelijk met het groen van de Hoofdgroenstructuur verbonden zijn, mede vanuit cultuurhistorisch perspectief. Denk aan de stedelijke recreatieplassen in de stadsparken of bepaalde groene oevers. De inzet is dat deze plassen en oevers in lijn met de Watervisie (2016) nog meer natuurwaarde en recreatieve waarde krijgen. Als we in dit beleidskader over 'het groen van de Hoofdgroenstructuur' schrijven, dan bedoelen we altijd 'groen-blauw'.

3. Versterken van alle waarden van groen

Stadsgroen is niet alleen belangrijk voor allerlei functies in de stad, zoals sport en recreatie, maar groen heeft ook waarden van zichzelf. Groen reguleert de waterhuishouding in de stad, draagt bij aan biodiversiteit, slaat CO₂ op en zorgt voor demping van stijgende temperaturen in de zomer. Tegelijkertijd heeft groen

veelal een belangrijke cultuurhistorische waarde en draagt ze bij aan de gezondheid van haar bewoners: het helpt stress reduceren en nodigt uit tot bewegen. In de Groenvisie 2020-2050 wordt om die reden een waardenbenadering voor het groen voorgesteld. We integreren deze waardenbenadering in dit beleidskader en combineren die met de gebruikelijke 'functiebenadering'.

4. Beschermen én ontwikkelen

Een robuuste Hoofdgroenstructuur verdient juridisch-planologische

bescherming. Uitgangspunt blijft dat er niet gebouwd wordt in de Hoofdgroenstructuur. Hiermee wordt voorkomen dat er bij de vele bouwprojecten steeds stukjes worden afgesnoept, waardoor de structuur uit elkaar valt en de juist zo belangrijke samenhang verloren gaat. Daarom maken we dit beleidskader met regels waaraan wordt getoetst en verankeren we de Hoofdgroenstructuur in het Omgevingsplan (vanaf 2023). Maar een stad is een dynamische omgeving met een dynamische

bevolking. De eisen die de stadsbevolking stelt aan het gebruik van het groen veranderen voortdurend. We moeten ervoor zorgen dat de Hoofdgroenstructuur kwantitatief en kwalitatief kan meebewegen met de dynamiek van de stad en de steeds veranderende maatschappelijke wensen ten aanzien van het groen. Daarom werken we aan een Hoofdgroenstructuur die enerzijds robuust is en niet ter discussie staat en anderzijds kan groeien en meebewegen als de stad met al haar bewoners, flora en fauna, daarom vraagt.

De ambitie is om de Hoofdgroenstructuur de komende tijd verder te laten groeien. In de grote gebiedsontwikkelingen worden nieuwe stadsparken en groene verbindingen aangelegd die deel gaan uitmaken van de Hoofdgroenstructuur. Ook in de bestaande stad gaan we stenige gebieden vergroenen en toevoegen aan de Hoofdgroenstructuur. Bij periodieke actualiseringen van dit beleidskader zullen de gewenste wijzigingen aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

2. De nieuwe Hoofdgroenstructuur

2.1 Definitie

Op de schaal van de stad vormt de Hoofdgroenstructuur de minimaal benodigde hoeveelheid stedelijk groen en bijbehorende waterstructuren die we willen borgen en door ontwikkelen om een leefbare en duurzame stad te zijn voor mens en dier (zie kaart 1). Dit beleidskader biedt een leidraad voor initiatiefnemers, bewoners, ambtenaren en bestuurders wat binnen de Hoofdgroenstructuur mogelijk en wenselijk is en geeft sturing aan Omgevingsplan, projecten en gebiedsvisies.

De Amsterdamse Hoofdgroenstructuur bestaat uit groengebieden en groene verbindingen:

- waarvan de groenfunctie dominant is;
- dat bestaand of in aanleg is op het moment van actualisering van dit beleidskader;
- met een wijkoverstijgende functie;
- dat van grote waarde is voor mens, plant en dier;
- dat een cruciale verbindende of structurerende functie vervult;
- of op een andere wijze bijzonder of zeldzaam is.

In het groen aanwezige en eraan gerelateerde bebouwing en verharding maken ook onderdeel uit van de Hoofdgroenstructuur. Een voorbeeld hiervan is het gemaal en het bijbehorend terras in het Flevopark. Meestal is het groen van de Hoofdgroenstructuur openbaar toegankelijk en in eigendom van de gemeente, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Een voorbeeld hiervan zijn de groenstroken langs rijks- of spoorwegen.

In de gebieden en verbindingen die opgenomen zijn in de Hoofdgroenstructuur speelt het groen een dominante of cruciale rol. Woningbouw, werkgerelateerde

functies, wegen of andere functies die ten koste gaan van die primaire groenfunctie zijn niet passend in de Hoofdgroenstructuur. Initiatieven die de verschillende waarden van het groen verhogen worden juist gestimuleerd. Daarbij kan het gaan om de natuurwaarde, recreatieve waarde of één van de andere waarden die in dit beleidskader worden beschreven. Ook een gebouw of andere vorm van verharding kan, mits zorgvuldig afgewogen, bijdragen aan de versterking van het groen.

Waar gaat het beleidskader niet over?

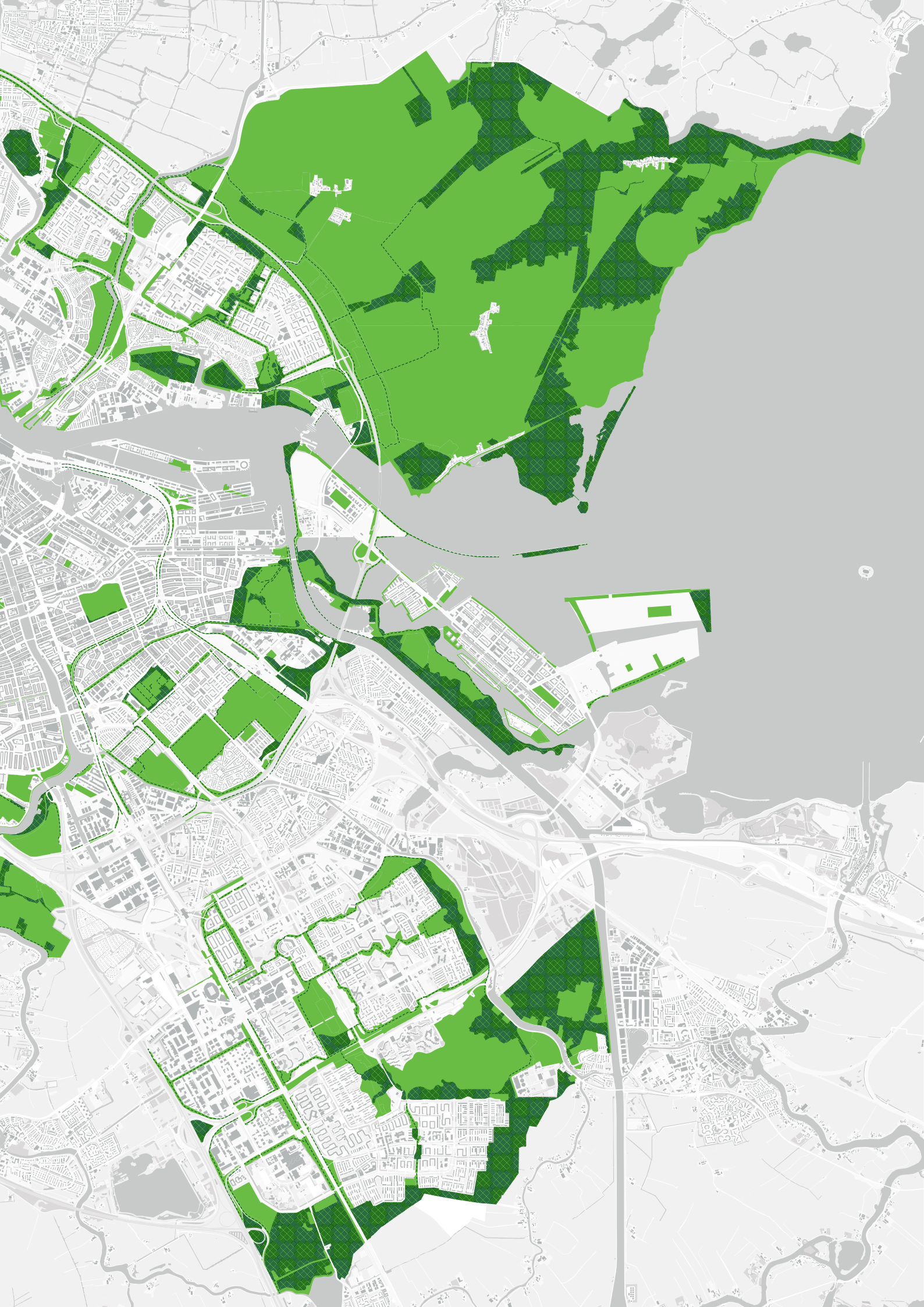
De Hoofdgroenstructuur sluit onlosmakelijk aan op het fijnmaziger stelsel van buurtparkjes, groene daken, geveltuintjes, boomlanen, moestuintjes en groene schoolpleinen. Deze meer op de buurt gerichte groenelementen in de stad zijn voor een leefbare en duurzame stad minstens zo belangrijk, maar maken geen onderdeel uit van de Hoofdgroenstructuur. In dit beleidskader Hoofdgroenstructuur gaat het ook niet over groen dat nog niet gerealiseerd is en dus ook niet over realisatie van voldoende groen in nieuwe buurten op basis van de referentienorm groen en sport. Toekomstig groen en andere belangrijke groen-blauwe opgaven in de Hoofdgroenstructuur krijgen een plek in de nog te produceren 'Opgavenkaart Hoofdgroenstructuur 2030' (zie hoofdstuk 1.2). Hoewel er in dit beleidskader per groentype richtlijnen worden beschreven voor de gewenste beheerwijze, worden de keuzes ten aanzien van het beheer van het groen niet gemaakt in dit beleidskader. Tot slot geldt dat eventuele bestuurlijke besluiten die genomen zijn (kort) voor vaststelling van het beleidskader Hoofdgroenstructuur leidend zijn en niet op basis van dit beleidskader ter discussie kunnen worden gesteld.

Kaart 1

De nieuwe Hoofdgroenstructuur met stadsnatuur

- Hoofdgroenstructuur
- Hoofdgroenstructuur + stadsnatuurgebied
- Hoofdgroenstructuur + stadsnatuurverbinding

De waarden van de Hoofdgroenstructuur

Natuur

De stad biedt verrassend veel mogelijkheden voor de ontwikkeling van flora en fauna. Steeds meer natuur ontdekt de stad, en daarmee wordt de stad een eigen ecosysteem met een breed palet aan plant- en diersoorten. De vormgeving, inrichting en het beheer van de stad zijn bepalend voor de soorten die zich er vestigen. Dit kan verbeterd worden door de aanleg van groenblauwe netwerken en het verwijderen van overbodige verharding. Door het toepassen van ecologisch beheer in publiek en privaat groen dragen bewoners, bedrijven en gemeente bij aan het behoud van bijzondere en bedreigde soorten zoals wilde bijen. In een natuurlijke stad kunnen kinderen en volwassenen zich verwonderen over de rijke verscheidenheid van de stadse biodiversiteit.

Recreatie

Groene recreatie beslaat alle vormen van recreatie in een groene omgeving, van actieve vormen van recreatie zoals sporten, spelen of fietsen in de buitenlucht tot meer extensieve en rustige vormen zoals een natuurwandeling maken, op een bankje zitten of mediteren in het park. Groene recreatie zorgt voor ontspanning, beweging en rust in alle leeftijdscategorieën en draagt op die manier bij aan verschillende andere waarden, zoals gezondheid, sociaal en beleving.

Voedsel

Het groen in en rondom de stad levert voedsel aan de bewoners van de metropoolregio Amsterdam en daarbuiten. Bij voedsel gaat het om meer dan het eten op ons bord, het is ook belangrijk voor gezondheid, cultuur, traditie, welzijn en economie. De landbouw in het omringende landschap levert voedsel aan de stad. Lokale productie van voedsel gebaseerd op de natuurlijke mogelijkheden is minder belastend voor de omgeving (energie, mest, transport). Volkstuinen, nutstuinen, stadslandbouwprojecten en stadsbossen zijn om verschillende redenen waardevol voor de stad: ze bieden naast voedsel ook educatie aan jongeren, dragen bij aan sociale cohesie en bieden kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Sociaal

Het groen in Amsterdam heeft veel sociale waarde: in een park, sportpark of moestuin ontmoeten bewoners elkaar op een laagdrempelige manier. Arm en rijk, oud en jong, mensen van welke afkomst dan ook maken gebruik van het groen, onderhouden het en dragen er samen verantwoordelijkheid voor in buurt- of verenigingsverband. Ouders maken vaak gebruik van groene speelplaatsen, waar ze elkaar ontmoeten en kinderen samen kunnen spelen. Hondeneigenaren ontmoeten elkaar in parken. Mensen gaan eerder naar buiten in een prettige leefomgeving. Daarmee kan groen bijdragen aan ontmoeting en sociale binding en het verminderen van eenzaamheid. In een stad waar bewoners meer contact hebben, is doorgaans minder sprake van verloedering, overlast en criminaliteit.

Educatie

De natuur zelf vormt bij uitstek de plek voor natuureducatie. In de natuur kunnen we ervaren wat natuur echt is, welke dieren en planten er leven en welk nut het heeft voor onze economie, onze gezondheid en welzijn. Kinderen leren door natuureducatie waar ons voedsel vandaan komt en welke weg voedsel aflegt voordat het belandt in de schappen van de supermarkt. Door zelf de aantasting van de natuur en het natuurlijk kapitaal te ervaren, wordt de noodzaak om de natuur te beschermen sterker. Voor educatieve doeleinden is het van belang dat natuur toegankelijk is en nabij. Ook is het belangrijk dat zowel het basisschools voortgezet onderwijs genoeg tijd besteedt aan natuureducatie.

Cultuurhistorie

Tuinen en parken, historische groen- en waterstructuren in woonwijken en landschappen kunnen veel cultuurhistorische waarde hebben. Ze zijn in het verleden ontstaan of aangelegd en we willen ze vanwege hun schoonheid of cultuurhistorische waarde in stand houden voor de toekomst. Ons groenblauwe erfgoed in en rondom de stad helpt ons ook om het verhaal van onze geschiedenis te vertellen. Het kan gaan over voedsel, over religie of bijvoorbeeld over sociale verhoudingen.

Beleving

Veel mensen hebben een positieve beleving bij bomen, planten en dieren. Een parkje in de stad of een natuurgebied aan de rand wordt vaak geassocieerd

met rust en stilte. Een boom voor het huis brengt de vogels en jaargetijden dichterbij. Veel stadsbewoners worden gelukkig van een mooi groen uitzicht vanuit het raam of van het spotten van een ijsvogel langs het IJ. Bewoners krijgen een band met de planten en bomen in de straat, in de binnentuin of in nabijgelegen park. Gevarieerd en goed ontworpen en beheerd groen maakt de stad mooier en aantrekkelijker voor zowel bewoners als bedrijven.

Gezondheid

In de gezondheidszorg komt steeds meer nadruk op preventie. Een mooie groene omgeving draagt hieraan bij. Mensen die beter in hun vel zitten en minder last van stress hebben, zijn niet

alleen gezonder, maar ook productiever. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat mensen gezonder zijn als de woonomgeving meer groen bevat. De aanwezigheid van groen kan hittestress/oververhitting van mensen helpen verminderen, schaduw bieden en het hitte eiland effect tegengaan. Groen kan bovendien een aantrekkelijke buitenruimte bieden voor spelen en sporten. Meer bewegen draagt bij aan een betere gezondheid. Een groene omgeving kan kinderen helpen bij hun ontwikkeling, zowel mentaal als fysiek. Groen daagt uit tot creativiteit en tot bewegen: kinderen die veel in een groene omgeving zijn hebben minder vaak last van overgewicht. Niet elke groene omgeving is daarbij overigens even uitdagend, variatie is belangrijk, evenals rustige en stille stukken groen voor stressreductie.

Duurzaamheid

Groen in en om de stad kan bijdragen aan een gezonde en schone bodem en een gezonde waterhuishouding. Zo kan vegetatie een bijdrage leveren

aan het voorkomen van hitte stress maar zorgt ook voor een geleidelijke opname van het water in de bodem en beschermt deze tegen uitdroging en erosie. Plantenresten, bodemdieren en humus zorgen ervoor dat water in de bodem wordt vastgehouden. Een bijkomend voordeel van waterberging is dat het opgevangen water bij droge periodes kan worden benut. Variatie in bodemleven, voldoende voedingsstoffen en aanwezigheid van organisch materiaal zorgen voor een gezonde en vruchtbare bodem. CO₂ wordt in de bodem en in planten en bomen vastgelegd als koolstof, maar CO₂ kan ook weer vrijkomen door het kappen (en verbranden) van bomen of doordat veenbodems oxideren. Door bodems te vernatten wordt oxidatie van veen voorkomen en komt er minder CO₂ vrij.

Leefklimaat

Groen, water en luchtstromen hebben een positief effect op het stedelijke leefklimaat. In de hete zomermaanden kan het in binnensteden door het

zogenaamde 'hitte eiland-effect' tot zeven graden warmer zijn dan het omliggende landelijke gebied. Bij hittegolven krijgen veel mensen last van gezondheidsklachten. Bomen, struiken en ander groen kunnen de temperatuur in een stad helpen verlagen door water te verdampen. Ook zorgen met name bomen voor schaduw. In de schaduw van bomen loopt de temperatuur zoals mensen die ervaren veel minder hoog op, mits er ook voldoende ventilatie is. Parken zijn door het effect van verdamping en schaduw koele plekken in de stad. Het effect is tot buiten het park te meten.

Vegetatie of groen heeft invloed op de wijze waarop mensen lawaai en geluidsoverlast ervaren. Bij uitzicht op groen wordt minder last ervaren van lawaai, zoals een druk schoolplein. Windhinder die ontstaat door de aanwezigheid van hoge gebouwen kan worden beperkt door het aanplanten van de juiste struiken of bomen.

2.2 Groene waarden

Groen levert veel verschillende waarden aan de stad. De tien waarden die in dit beleidskader worden beschreven zijn niet uitputtend, maar sluiten zo goed mogelijk aan bij de waarden die in de Groenvisie 2020-2050 worden onderscheiden. Het zijn deze tien waarden die het meeste bijdragen aan de uitdagingen en opgaven waar Amsterdam voor staat. Om richting te geven aan de gewenste variatie en ontwikkeling van groengebieden in de stad worden in hoofdstuk 3 per groentype drie zogenaamde 'prioritaire waarden' benoemd die allen even belangrijk zijn. Zo staan bijvoorbeeld binnen het groentype natuurpark de natuurwaarde, belevingswaarde en educatieve waarde van het groen centraal. Ook wordt er in hoofdstuk 3 in elke groentypetabel aangeduid wat naast de prioritaire waarden overige belangrijke waarden zijn voor het betreffende groentype. Voor bijvoorbeeld het groentype 'natuurpark' zijn dat duurzaamheid, leefbaarheid en gezondheid. Hiermee is niet gezegd dat waarden die niet in de groentype tabel benoemd worden onbelangrijk zijn. Een initiatiefnemer wordt aangemoedigd op zoveel mogelijk waarden positief te scoren en deze te versterken. Met de aanduiding prioritaire en overige waarden wordt een rangorde aangeduid die richting geeft bij de beoordeling op inpasbaarheid. Initiatieven en planvorming mogen niet ten koste gaan van de prioritaire waarden en moeten op ten minste één prioritaire waarde een verbetering laten zien.

2.3 Algemene richtlijnen

Voor alle groentypen binnen de Hoofdgroenstructuur, inclusief stadsnatuur, gelden een aantal algemene richtlijnen over de mogelijkheden voor toevoeging van (tijdelijke) bebouwing en/of verharding.

Uitgangspunt bij nieuwbouw en verharding in de Hoofdgroenstructuur is minimaal behoud van de prioritaire waarden die gelden voor het betreffende groentype of de aanduiding stadsnatuur en behoud van het groene karakter van het betreffende gebied. **Nieuwe initiatieven in de Hoofdgroenstructuur worden aangemoedigd om een maximale bijdrage te leveren aan de beleidsdoelen van Amsterdam ten aanzien van natuur, biodiversiteit en klimaatadaptatie.** De beoordeling of nieuwe functies naar aard, omvang en locatie inpasbaar zijn vindt plaats op basis van de specifieke richtlijnen die zijn uitgewerkt per groentype in de tabellen in hoofdstuk 3. De algemene regels worden hieronder beschreven.

Inpasbaar:

- Kleinschalige (natuurinclusieve en duurzame) bebouwing en verharding die de prioritaire waarden en beleidsintentie(s) van het specifieke groentype ondersteunt en die voortvloeit uit het streven naar verbetering van het functioneren van het groen.
- Maximaal enkele procenten van het oppervlak van het gebied mogen bebouwd en/of verhard worden. Zie hiervoor de specifieke criteria per groentype in hoofdstuk 3.
- Ondergrondse bouwwerken: als de noodzaak van ondergrondse bouwwerken in de Hoofdgroenstructuur aangetoond kan worden, worden de bouwwerken (zoals parkeervoorzieningen) niet als verharding meegeteld en zijn ze inpasbaar. Op voorwaarde dat deze voorzien zijn van een omvangrijke groene leeflaag en dat de natuurwaarden niet aange-

tast dan wel gecompenseerd worden en dat er aandacht is voor de effecten op grondwaterstromen.

- Nutsvoorzieningen tot maximaal 15 m².
- Verharde wandel- en fietspaden. Zie hiervoor de specifieke criteria per groentype in hoofdstuk 3.
- Voorzieningen voor de scheepvaart zijn, onder voorwaarden, mogelijk in de Hoofdgroenstructuur. De Scheepvaartverkeerswet is hierin leidend.

Niet inpasbaar:

- Bebouwing en verharding die de prioritaire waarden van het specifieke groentype niet ondersteunen (zoals gebruik voor werken en wonen of afgeleiden daarvan) en die niet voortvloeien uit het streven naar verbetering van het functioneren van het groen.
- Niet aan groen gerelateerde vrijetijdsvoorzieningen.
- Overnachtingsmogelijkheden, op een enkele uitzondering na. Zie hiervoor de criteria per groentype.
- Infrastructuur (waaronder ook bruggen), met name voor auto's, voor zover deze de groenfunctie niet ondersteunt.
- Mountainbike routes, op een enkele uitzondering na. Zie hiervoor de criteria per groentype.
- Datacenters, afval(overslag)punten en werven.
- Warmte/koude opslag en centrales, onder- en verdeelstations, tenzij deze bij gemeenteraadsbesluit als zoekgebieden voor energietransitie zijn aangemerkt en mits deze ruimtelijk, kwalitatief landschappelijk en ecologisch goed inpasbaar zijn en er voldoende ruimte beschikbaar blijft voor andere functies.
- Zonnevelden, tenzij deze als zoekgebieden zonne-energie zijn aangemerkt in de Omgevingsvisie 2050 onder het ja-mits-principe en mits deze ruimtelijk, kwalitatief

landschappelijk en ecologisch goed inpasbaar zijn en er voldoende ruimte beschikbaar blijft voor andere functies. Zonne-energie op daken of op/ aan grootschalige infrastructuur is inpasbaar.

- Windturbines, tenzij deze bij gemeenteraadsbesluit als zoekgebieden voor windenergie zijn aangemerkt en mits uit een milieueffectrapportage blijkt dat er geen onaanvaardbare effecten zijn voor natuur en milieu.
- Hoge elementen: zoals zendmasten en reclamezuilen (waarvan uitgezonderd lichtmasten op sportparken).
- Waterberging, als de noodzaak daarvoor is ontstaan door verdichtingen in het omringende stedelijke gebied. Waterbergingsopgaven mogen niet op groengebieden worden afgewenteld, maar zijn in enkele groentypen onder voorwaarden als kwaliteitsimpuls mogelijk.
- Oplossingen voor extra auto-parkeren moeten buiten de Hoofdgroenstructuur worden gevonden met uitzondering van het groentype landschap en sportpark. Uitbreiding van parkeren in het landschap of op een sportpark wordt beoordeeld als onderdeel van het bebouwingsinitiatief waar het bij hoort. Een landschappelijk verantwoorde inpassing is noodzakelijk. Groene toepassing van parkeren (bijvoorbeeld gewapend gras) verdient de voorkeur.

Mate van bebouwing en verharding

Als richtlijnen voor de toegestane mate van bebouwing en verharding geldt:

- Behoud van het groene karakter van het gebied.
- Maximaal enkele procenten bebouwd en/of verhard oppervlak of, indien het percentage nu al hoger is, geen significante toename daarvan.

Als verharding worden de volgende elementen beschouwd:

- Verharde toegangs-, wandel- en fietspaden.
- Verharde wegen, parkeerplaatsen/terreinen en terrassen.
- Kunstgras, gravel en verharde onderconstructies ten behoeve van sport- en speluitoefening, met uitzondering binnen het groentype 'sportpark'.

Niet als verharding gelden:

- Onverharde/halfverharde wandel- en fietspaden zonder ondergronds verhard oppervlak.
- Onverhard/halfverhard (fiets) parkeren uitgevoerd in halfverharding (als dit functioneel de voorkeur verdient boven onverhard parkeren).

Bestaande bebouwing en verharding

Bestaande bebouwing en/of verharding kan een passend (vaak cultuurhistorisch) onderdeel van het groen vormen (zoals bijvoorbeeld het Vondelparkpaviljoen). In andere gevallen is bestaande bebouwing geen verrijking van het groentype, en verdient uitplaatsing de voorkeur. Bestaande legale bebouwing – inpasbaar of niet – wordt om praktische redenen geaccepteerd. Wel moet een functiewijziging van bestaande legale bebouwing voor advisering aan de TAC worden voorgelegd.

Maximale verhardings- en bebouwingspercentages

Voor sommige groentypen (stadsparken, stadsplantsoenen en sportparken) geldt een maximaal percentage voor de mate van bebouwing plus verharding. Sommige groengebieden hebben in de huidige situatie al een hoger percentage verharding/bebouwing dan is toegestaan volgens dit toetskader. In het algemeen geldt er dan een vergroeningsopgave, waarbij verharding wordt omgezet in groen. Initiatieven die tot een overschrijding van het maximale verhardings- en bebouwingspercentage leiden moeten worden gemotiveerd vanuit een totaalvisie op het groengebied, waarin aspecten als verharding, bebouwing, groen, water, ecologie en ruimtelijke kwaliteit in samenhang worden bekeken en uitwisselingsmogelijkheden optimaal worden benut.

Voor de berekening van het percentage verharding plus bebouwing wordt de begrenzing van het gehele sportpark of stadspark betrokken (hek of sloot). Eventueel andere binnen dit gebied gelegen groentypen worden niet meegeteld. De stadsplassen worden uitgesloten van de mate van verharding berekening.

2.4 Stadsnatuur

In de Omgevingsvisie 2050 zijn binnen de gemeentegrenzen gebieden en verbindingen als 'stadsnatuur' aangewezen. Deze gebieden worden gekenmerkt door een hoge ecologische waarde en vormen de leefgebieden voor plant en dier. Daarnaast leveren ze ecosysteemdiensten, zoals het vastleggen van CO₂, het bergen van water en het voorkomen van extreme opwarming. De ecologische structuur, zoals opgenomen in de Ecologische Visie (2012) is verwerkt in de gebieden en verbindingen die op kaart 1 als stadsnatuur zijn aangeduid. Deze zijn aangevuld met plekken in stadsparken met een hoge natuurwaarde. Van het totaal aan gebieden binnen de gemeentegrens van Amsterdam dat dit label meekrijgt, is het niet verbazingwekkend dat er sprake is van grote overlap met gebieden die vanuit bovengemeentelijk beleid zijn aangewezen als waardevol vanuit natuur en of landschap (zoals Natuur Netwerk Nederland, Natura 2000, Landelijk Gebied). De vereisten zoals verbonden aan deze regel- en wetgeving blijven gewoon op deze gebieden van toepassing. De aan stadsnatuur verbonden criteria zijn hiermee in lijn en op sommige punten aanscherpend.

Op locaties in de stad die aangeduid zijn als 'stadsnatuur' staan extensief recreatief gebruik en de beleving van natuur en rust voorop. Stadsnatuur is geen apart groentype. Het maakt onderdeel uit van één van de groentypen, waarbij natuur altijd als prioritaire waarde geldt. Het soort en de intensiteit van recreatief medegebruik hangt af van het groentype waar 'stadsnatuur' deel van uitmaakt. Bij stadsnatuur binnen een stadspark is meer recreatief gebruik toegestaan dan in een natuurpark. In beide gevallen altijd binnen de grenzen van het behoud van de natuurwaarde.

Voor gebieden of verbindingen die op kaart 1 zijn aangeduid als 'stadsnatuur' gelden de volgende criteria:

Algemeen:

- Op deze locatie geldt 'natuur' als prioritaire (ontwikkel)waarde, boven de voor het betreffende groentype geldende ontwikkelwaarden. Initiatieven mogen deze natuurwaarde niet aantasten of barrières opwerpen. De kwaliteit en de omvang (m²) ervan moet gelijk blijven of toenemen. Bestaande knelpunten worden zo spoedig mogelijk opgeheven.
- Als voorwaarde voor een advies van de TAC op inpasbaarheid op een locatie met een 'stadsnatuur-label' geldt dat de aanvraag voorzien moet zijn van een flora- en faunatoets waaruit de consequenties blijken en welke voorzien is van een ambtelijk ecologisch advies van een stadsecoloog over inpasbaarheid. Signalering en beoordeling van strijdigheid met eventueel op een locatie ook van toepassing zijnde bovengemeentelijk natuurbeleid of –wetgeving (zoals Wet Natuurbescherming, Natura2000, Natuur Netwerk Nederland) maakt hier onderdeel van uit. Evenals het rapporteren of in dat kader vereiste vergunningen door het daartoe bevoegde gezag zijn verleend.
- Daar waar in een uiterste geval – op basis van een gemotiveerde reden – moet worden afgeweken, moet de natuurwaarde gemitigeerd of gecompenseerd worden conform de Wet natuurbescherming/ Omgevingswet. Hiervoor is een afwijkingsbesluit met instemming van de gemeenteraad nodig.
- Stadsnatuur wordt ecologisch beheerd. Chemische bestrijdingsmiddelen zijn niet toegestaan.

- In een uitwerking van dit beleidskader wordt nader gedefinieerd welke doelen Amsterdam nagestreefd ten aanzien van diersoorten en kwaliteit van (ecologisch) groen en wat dit betekent voor het beheer en de inrichting van stadsnatuurgebieden en –verbindingen (zie tekstkader in 1.2).

Stadsnatuurgebieden:

- Voorop staan het beschermen en vergroten van de biodiversiteit, natuurbeleving en extensief gebruik dat gericht is op relatieve rust, donkerte (voorkomen van lichtvervuiling) en natuurbeleving. Dat komt tot uiting in de inrichting, het beheer en de bestemming. Stadsnatuur wordt optimaal ingericht voor doelsoorten. Ze worden extensief gebruikt en zijn beperkt toegankelijk, afgezien van eventuele (recreatieve) hoofdroutes.
- Waterpartijen hebben op daarvoor aangewezen plekken natuurlijke oevers (geleidelijk talud), naast de meer op recreatie gerichte oevers. Natuurzwemmen is onder voorwaarden toegestaan. Kanoën, roeibootjes en rustig elektrisch varen is toegestaan. Vissen zo min mogelijk.
- Voorzieningen zijn gericht op natuureducatie, natuurbeleving en extensieve recreatie. De bezoekersdruk is er laag.
- In de grotere stadsnatuurgebieden is rond entreegebieden ruimte voor voorzieningen als een klimpark, gecombineerde kleinschalige horeca/informatiecentrum of museum.
- In stadsnatuurgebieden zijn paden bij voorkeur onverhard/half verhard. Er is ruimte voor onverharde struinroutes en ruiterspaden. Alleen als het om doorgaande hoofdroutes gaat is toepassing van verharding voor fiets- en wandelpaden in stadsnatuurgebieden mogelijk, mits het gebied voldoende maat heeft, het aandeel verharding in het totale gebied beperkt blijft en vroegtijdig is afgestemd met een stadsecoloog. Als een fietspad onderdeel is van het Hoofdnet fiets of het een doorgaande hoofdroute betreft die het groengebied met de omgeving verbindt is verlichting toegestaan, mits uitgevoerd in een natuurvriendelijke variant. Mountainbikeroutes en skateparken zijn niet inpasbaar. Boomkruinpaden zijn locatieafhankelijk inpasbaar.
- In centraal gelegen stadsnatuurgebieden geldt dat de bezoekersdruk wat hoger is in vergelijking met de grotere stadsnatuurgebieden aan de rand van de stad of in het landschap. Meer bezoekers kunnen hier genieten van natuur en rustige, extensieve vormen van recreatie en educatieve voorzieningen.
- Aan de randen van stadsnatuurgebieden zijn natuurspeelplaatsen en educatiepaden mogelijk, evenals informele en extensieve vormen van sport zonder toepassing van kunstgras, bebouwing en verharding. Skateparken zijn niet inpasbaar. Kleinschalige horeca is hier toegestaan indien de mededoelstelling natuureducatie is. Terrassen worden niet of halfverhard uitgevoerd.
- Het laten aanlanden van of over-/onderkluizen met bruggen en viaducten is onder voorwaarden inpasbaar.
- Aanwezige bebouwing en voorzieningen zijn duurzaam en natuurinclusief.

Stadsnatuurverbindingen:

- Het verbindende element staat centraal: doorlopende groen-blauwe structuren zonder obstakels zijn essentieel als ecologische verbindingen voor plant en dier. De verbinding dient dan ook in stand te blijven en niet te worden onderbroken. Ze maken faunamigratie en verspreiding van flora in het stedelijk gebied en met de (natuur)gebieden buiten het stedelijk gebied mogelijk en dragen zo bij aan het in stand houden van gezonde, weerbare populaties.
- Het laten aanlanden van of het over-/onderkluizen met bruggen en viaducten in/van deze verbindingen is onder voorwaarden inpasbaar.
- In stadsnatuurverbindingen zijn paden bij voorkeur onverhard/half verhard. Er is ruimte voor onverharde struinroutes en ruiterspaden. Alleen als het om doorgaande hoofdroutes gaat is toepassing van verharding voor fiets- en wandelpaden mogelijk, mits de stadsnatuurverbinding voldoende maat heeft en het aandeel verharding beperkt blijft. Als een fietspad in het buitengebiedonderdeel is van het Hoofdnet fiets of het een doorgaande hoofdroute betreft die het groengebied met de omgeving verbindt is verlichting toegestaan, mits uitgevoerd in een natuurvriendelijke variant. Skateparken zijn niet inpasbaar. Boomkruinpaden zijn locatieafhankelijk inpasbaar.
- De vorm (breedte, locatie, etc.) en het beheer van een stadsnatuurverbinding verschilt sterk en hangt af van de aanwezige of te ontwikkelen natuurwaarden.

Beheerwijze

Het beheer is in de meeste gevallen extensief. Soms heeft niets doen (successie) de voorkeur. Het beheer is specifiek gericht op de aanwezige of te ontwikkelen natuurwaarden. Dit kan in bijzondere gevallen om meer intensieve vormen van beheer vragen. Soms kunnen schapen en grote grazers ingezet worden.

2.5 Gebiedsspecifieke toetskaders

Bij de (pre)adviesing gebruikt de TAC primair dit beleidskader om te beoordelen of een initiatief of plan inpasbaar is. Hierop gelden drie uitzonderingen. Voor drie gebieden in de stad zijn in een eerder stadium gebiedsspecifieke toetskaders vastgesteld door de gemeenteraad. Er kan binnen deze gebieden meer dan binnen het geldende groentype als inpasbaar wordt beschouwd. Het gaat hierbij om:

- 'Beleidsvisie en toetskader Stadsrandpolder Waterland' (raadsbesluit 19 september 2012).
- Hoofdstuk 5 van de 'Gebiedsvisie Martin Luther Kingpark' (raadsbesluit 20 januari 2021).
- Deel II van het 'Ruimtelijk toetsingskader Noorder IJplas 2020-2030' (raadsbesluit van resp. 31 maart 2021, inclusief de bestuurlijke reactie op motie 197 van de leden Biemond (PvdA) en Ernsting (GroenLinks) van 29 juni 2021 inzake aantal vierkante meters bebouwing maximeren).

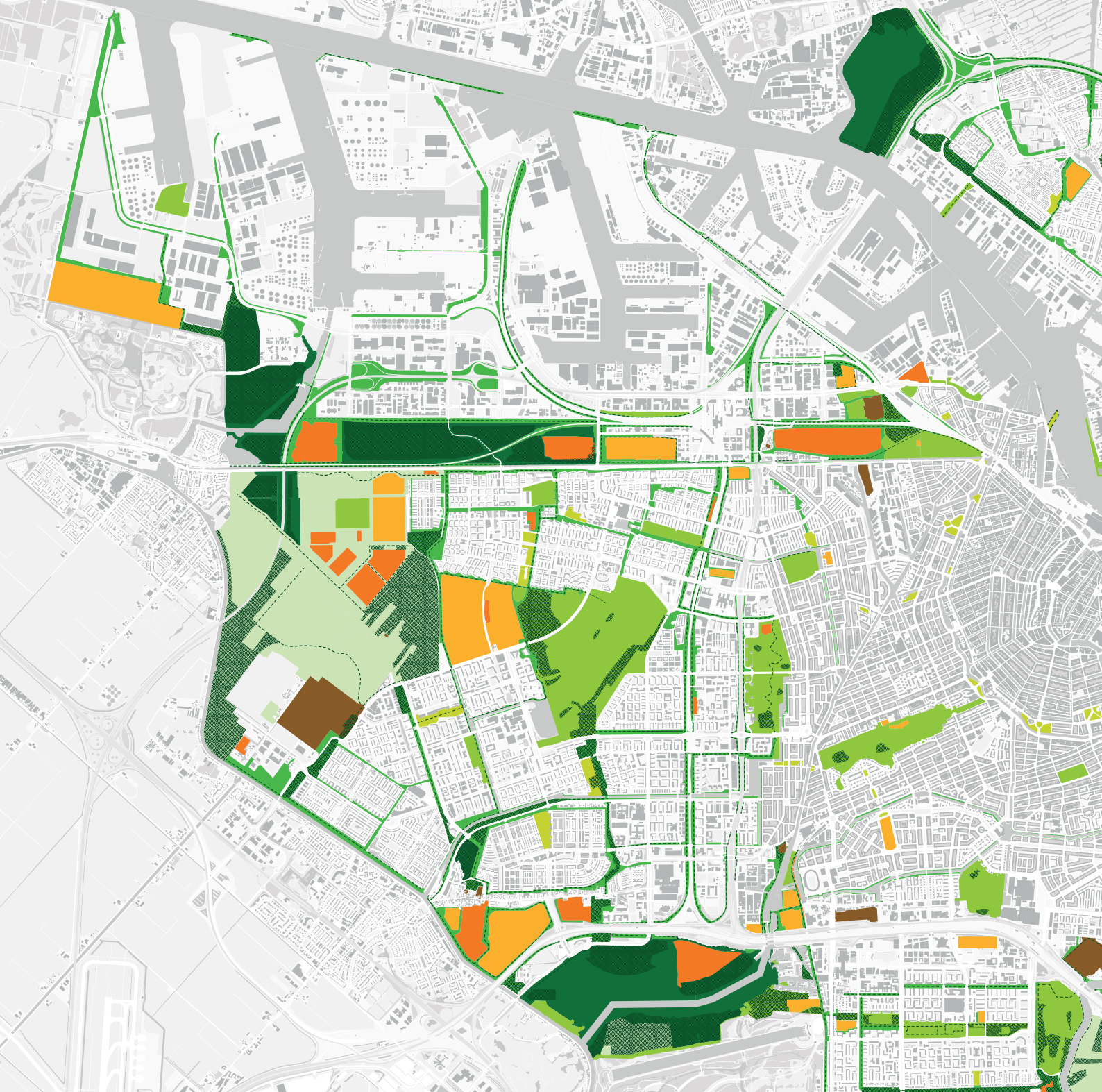
3 Groentypen

3.1 Toetskaart Hoofdgroenstructuur

Kaart 2 op de volgende pagina is de toetskaart Hoofdgroenstructuur. De Hoofdgroenstructuur omvat acht groentypen, met elk hun eigen ontwikkelperspectief en criteria om initiatieven en planvorming aan te toetsen op inpasbaarheid. De groengebieden in de Hoofdgroenstructuur zijn verdeeld in: stadspark, stadsplantsoen, natuurpark, sportpark, tuinpark, gedenkpark, landschap en groene verbinding. Groengebieden kunnen meer specifiek of minder specifiek aan de beschrijving voldoen. Binnen sommige groentypen zijn nog verbijzonderingen aangegeven, waarvoor specifieke regels gelden. Bij de toetsing op inpasbaarheid worden de voor het betreffende groentype geldende criteria gehanteerd voor bezoekersdruk,

gewenste ontwikkeling van groenwaarden, mate van bebouwing en verharding, inpasbare voorzieningen en type beheer. Op de toetskaart zijn de ligging en de begrenzing van de groentypen aangegeven.

Groentypen zijn onderling niet automatisch uitwisselbaar. Daar waar een initiatief of plan logischerwijs tot een wijziging van groentype leidt, moet dit expliciet gemaakt worden door de initiatiefnemer richting besluitvorming. Zo zal bijvoorbeeld bij een voorstel tot uitbreiding van een schoolwerktuin in een stadspark de notie betrokken moeten worden dat dit gepaard gaat met omzetting van een stukje van het groentype 'stadspark' naar 'tuinpark'.

Kaart 2

Toetskaart Hoofdgroenstructuur

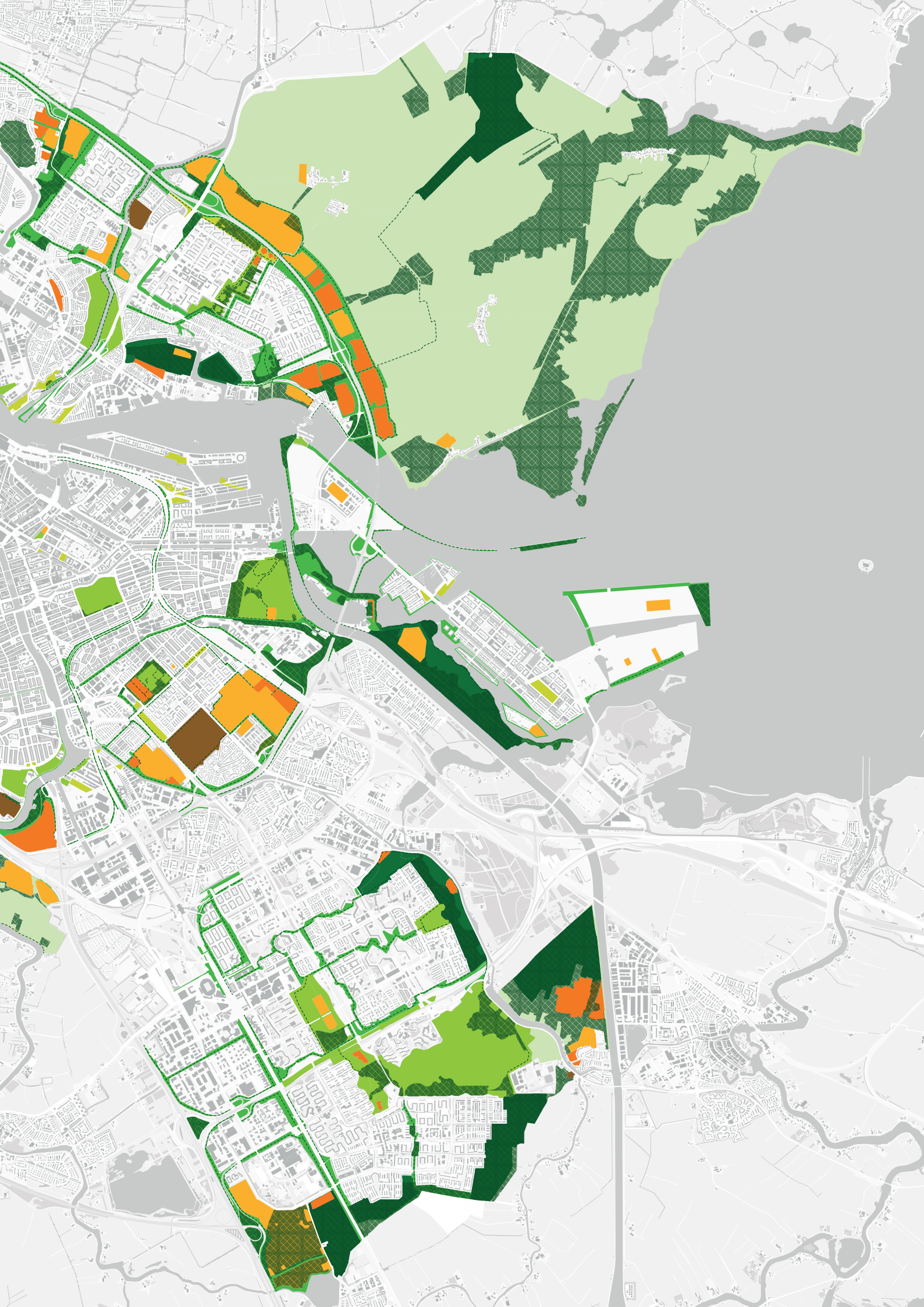
Groentypen

	Stadspark		Tuinpark
	Stadsplantsoen		Gedenkpark
	Natuurpark		Landschap
	Sportpark		Groene Verbinding

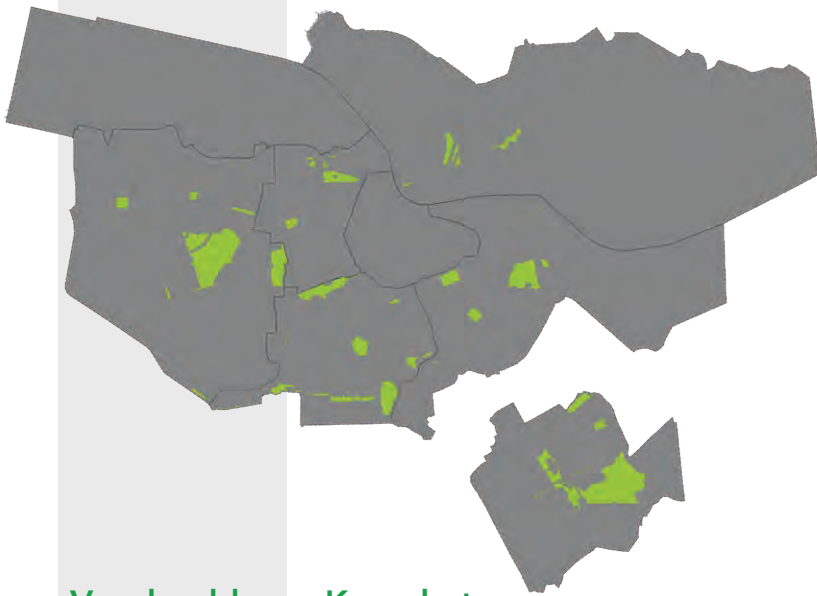
Stadsnatuur

	Gebieden
	Verbindingen

Een digitale en inzoombare versie is te vinden op maps.amsterdam.nl

Stadspark

Voorbeelden

Sloterpark,
Vondelpark,
Erasmuspark,
Nelson
Mandelapark,
Baanackerspark

Kenschets

Een stadspark is een groene, parkachtige omgeving in een stedelijke context. Iedereen voelt zich er welkom, zowel bewoners uit de omliggende buurten als uit de rest van de stad, bezoekers, jong en oud. Het aanbod en de variatie aan voorzieningen is groot. Natuurlijke elementen en tuin- en landschap architectonische kwaliteiten vormen bijzondere attracties. Er is sprake van een maximale ontsluiting naar de omgeving. Stadsparken hebben een eigen karakter, genereren een aan-

trekkingskracht op nieuwe bewoners en bedrijven en kennen, afhankelijk van de grootte van het park, een zonering variërend van intensief tot extensief gebruik.

De **bezoekersdruk** is hoog tot zeer hoog.

Waardenontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen van stadsparken zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van deze prioritaire waarden.

- Stadsparken worden ingericht voor een breed publiek met een gevarieerd aanbod aan **recreatieve voorzieningen**, zonder dat het groene karakter daarbij verloren gaat. Er is een breed aanbod aan recreatieve voorzieningen wenselijk, zonder dat er sprake is

van overprogrammering of permanente privatisering.

- Stadsparken vertegenwoordigen hoge **sociale waarden**: het zijn bij uitstek de gemeenschappelijke tuinen van alle Amsterdammers, waarbij iedereen welkom is. Het gevarieerde en inclusieve aanbod aan voorzieningen sluit hierbij aan. Ze zijn maximaal toegankelijk voor alle leeftijden. Aanwezige voorzieningen zijn mede gericht op interactie en ontmoeting. Door goede en aantrekkelijke entrees en parkroutes die aansluiten op routes vanuit de omliggende buurten zijn stadsparken goed ontsloten. Mensen kijken, zien en gezien worden, beleving van levendigheid en rust komen samen in het stadspark.
- Meer bezoekers aan stadsparken betekent dat meer mensen zullen profiteren van de **gezondheids-waarde** van stadsparken. Balans is daarbij belangrijk: in parken zijn drukke en rustige plekken. Beide bieden ontspanning. Een openbaar toegankelijk voorzieningenaanbod en de inrichting van het stadspark nodigen uit tot bewegen.

Overige waarden

- Stadsparken dragen daarnaast bij aan een prettig **leefklimaat**. Bomen zorgen op hete zomerdagen voor schaduw en verkoeling en het bladerdek en de bodem kunnen bij hevige regenval water tijdelijk opvangen.
- Parken worden **duurzamer** als ze worden ingericht en beheerd op een wijze waarbij ze ook na hevige regen en bij droogte toegankelijk en aantrekkelijk blijven voor bezoekers. Daarvoor moeten gazons voldoende water kunnen opvangen en mogen omliggende plantvakken en bomen geen schade oplopen. Steeds geldt dat het onderhoud en het gebruik van het park moeten passen bij wat de bodem op een specifieke locatie aan kan.
- Het behouden, versterken, zichtbaar en leesbaar maken van **cultuurhistorische waarden** of het verbeteren van de samenhang ervan is positief. Versterking van het eigen karakter van het park wordt zo gestimuleerd.

Prioritaire waarden

Recreatie

Sociaal

Gezondheid

Mate van bebouwing en verharding

- Beide zijn slechts in beperkte mate mogelijk en blijven ondergeschikt aan de groenfunctie. De mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het stadspark en/of waterpartij. Bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurinclusief en duurzaam ingepast en bij voorkeur geclusterd rond entrees en/of een centrale zone. Nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als het één of meer prioritaire waarden van het park versterkt en uit functionaliteit is vereist.
- De optelsom van de hoeveelheid bebouwing en verharding bedraagt in stadsparken maximaal circa 5 % van het totale oppervlak van het stadspark.
- Extra verharding, bebouwing of functie-toevoeging moet gemotiveerd worden vanuit een ruimtelijk-sociale totaalvisie op het stadspark. Op deze wijze wordt de primaire functie en groenwaarde van deze Hoofdgroenstructurelementen versterkt en bewaakt. Voorkomen moet worden dat parken een overmaat aan voorzieningen en verharding krijgen.
- Toepassing van (half)verharding voor wandel- en fietsrouting moet beperkt blijven tot het functioneel noodzakelijke.

Inpasbare voorzieningen

- Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:

- Basisvoorzieningen zoals wandel- en fietspaden, informatieborden, verlichting, sport- en spelelementen, toiletten (bij voorkeur gekoppeld aan voorzieningen), een horecavoorziening of kiosk die het groentype ondersteunt en groene attracties zoals een natuurpad, bloemweide, rosarium of kruidentuin. Daarmee is niet gezegd dat stadsparken hetzelfde moeten zijn. Elk stadspark heeft een eigen karakter met soms bijzondere voorzieningen, zoals een klimbos, voorzieningen voor natuur & milieueducatie, dagbesteding, waterrecreatie, kleinschalige stadslandbouwinitiatieven, kinderbadje of uitingen van kunst en cultuur. Aanwezige voorzieningen zijn mede gericht op interactie en ontmoeting. Denk aan sportvoorzieningen, bankjes, fitnessstoestellen, speelplaats en in de wat grotere parken een strandje, kinderboerderij, speeltuin of een heemtuin die door vrijwilligers wordt beheerd.
- De grootte en uitvoering van de voorzieningen is afhankelijk van de grootte en de gebruikintensiteit van het park of de waterpartij.
- Voorzieningen ondersteunen het openbare karakter en bedienen een brede gebruikersgroep. Zo zijn (uitbreidingen van) jachthavens, scoutinggebouwen, campings en aanlegsteigers niet standaard inpasbaar.
- Deze gebieden mogen niet opgevoerd raken met andere functies of andere groentypen (volkstuinten, sportparken, schooltuinen, e.d.).
- Evenementen die aansluiten bij het karakter, de omvang, de draagkracht en de opzet van het park (bijvoorbeeld culturele en muzikale voorstellingen, sportevenementen en manifestaties) zijn inpasbaar.

Verbijzonderingen

Zwembadterrein

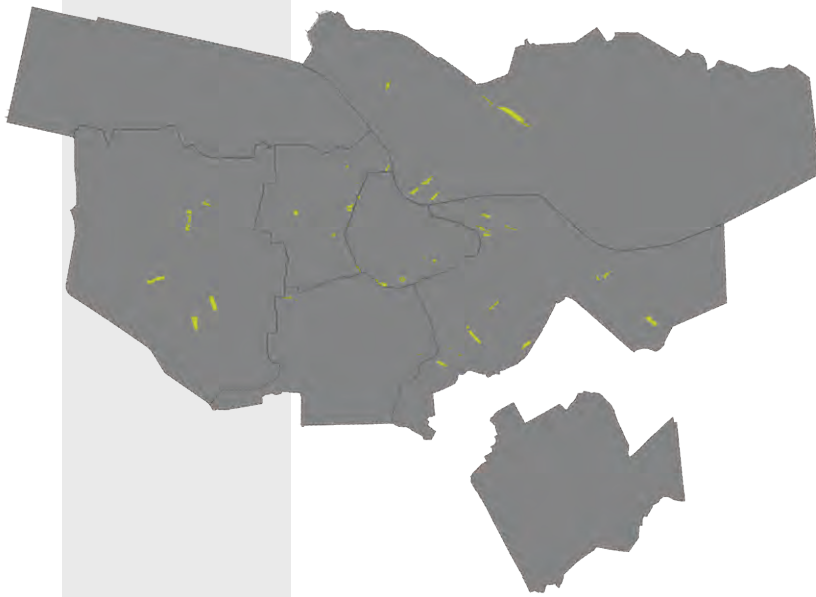
- Een zwembadterrein wordt gekenmerkt door buitenbad(en) al dan niet in combinatie met binnenbad(en). Het gaat meestal om een afsluitbaar deel van het park of groengebied dat zichtbaar is en een gecombineerd gebruik met het stadspark / de omgeving stimuleert. De inzet is om het terrein met ligweides als onderdeel van het stadspark jaarrond een passende gebruiksfunctie te geven. Voorbeelden hiervan zijn: het Noorderparkbad, Sloterparkbad en Mercatorbad. Naast voorzieningen voor intensief zwemsportgebruik en maatschappelijk hieraan gerelateerd medegebruik zijn ondersteunende functies zoals kleinschalige horeca en naschoolse opvang inpasbaar.
- Extra verharding (ten behoeve van verduurzaming) dient vanuit een totaalvisie op het zwembadterrein (en het park waarvan deze onderdeel uitmaakt) gemotiveerd te worden. De mate van verharding/bebouwing dient beperkt te worden tot het noodzakelijke vanuit functionaliteit. Toevoeging van of omzetting naar overdekte zwembaden zijn niet inpasbaar. Al aanwezige overdekte zwembaden worden als verharding beschouwd, evenals bijbehorende terrassen en paden. Openluchtwembaden niet.
- Uitbreidingsmogelijkheden met/ van openluchtwembaden zijn inpasbaar, afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het park/ zwembadterrein. Extra verharding of bebouwing is mogelijk onder voorwaarden van een zo goed mogelijke groene inpassing. Ten aanzien van het De Mirandabad gelden de regels zoals vastgelegd in de Gebiedsvisie Martin Luther Kingpark (zie 2.5)

- Bebouwing en verharding dienen waar mogelijk geclusterd te worden in het entreegebied van het zwembadterrein. Het totaal aan verharding/ bebouwing van het zwembadterrein telt bij ligging in een stadspark mee in de maximale toegestane % verharding / bebouwing in een stadspark, maar geniet in relatie daarmee ook enige flexibiliteit.
- Het beheer is gericht op optimaal sportief en recreatief gebruik. Het gebied wordt intensief en duurzaam beheerd. Groene randen worden indien aanwezig ecologisch ingericht en beheerd.

Beheerwijze

- Het beheer van stadsparken (groen en water) ondersteunt de prioritaire en overige waarden en het gewenste gebruik.
- Binnen de randvoorwaarden van de prioritaire waarden (recreatie, sociaal en gezondheid) moet het beheer erop gericht zijn dat het park zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt en instandhouding daarvan is uitgangspunt.
- Het gebied wordt duurzaam en ecologisch beheerd volgens een beheerplan voor het park.
- Bij aanleg of aanpassing van groene omzoming en keuze voor beplanting wordt aangesloten op het algemene doel van een openbaar karakter (doorkijk mogelijkheden, uitnodigende entrees, en waar de omzoming breed genoeg is een struinroute) met behoud van de natuurwaarde.
- Waterpartijen hebben op daarvoor aangewezen plekken natuurlijke oevers (geleidelijk talud), naast de meer op recreatie gerichte oevers.
- Voor vrijwilligers en ondernemers is het mogelijk een deel van een park te onderhouden in samenwerking en afstemming met de gemeente.

Stadsplantsoen

Voorbeelden

Spaarndammerplantsoen,
Botteskerkpark,
Wachterliedplantsoen,
Leidse Bosjes,
Darwinplantsoen

Kenschets

Parkachtig gebied bestaande uit gazon(s), speel- en ligweide(n), paden, bosschages, bloemperken, heesterbeplanting en waterpartijen. Het zijn kleine parken die op basis van hun ligging, schaarste of omvang een essentiële schakel vormen in de stedelijke groenstructuur. Het zijn groene oases met een duidelijke inrichting, waarbij routes door het stadsplantsoen aansluiten op de omgeving. Het zijn bij uitstek de openbare tuinen van de stad, waar

stedelingen en bezoekers elkaar kunnen ontmoeten of zich juist even kunnen onttrekken aan de stedelijke drukte.

De **bezoekersdruk** varieert van laag tot hoog.

Waardenontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen van stadsplantsoenen zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van deze prioritaire waarden.

- Stadsplantsoenen vertegenwoordigen hoge **sociale waarden**: het zijn bij uitstek de gemeenschappelijke tuinen van alle Amsterdammers, waar iedereen welkom is. Maximale openbaarheid staat voorop. Overprogrammering met voorzieningen of privatisering moet worden voorkomen.

- De inrichting is gericht op **beleving** van ontmoeting en ontspanning. Het voorzieningen-niveau is gezien de maatvoering beperkt. Mensen kijken, zien en gezien worden, beleving van levendigheid en rust komen hier samen.
- Stadsplantsoenen dragen daarnaast bij aan een prettig **leefklimaat**. Bomen zorgen voor CO2 opslag en op hete zomerdagen voor schaduw en verkoeling. Bomen en bodem kunnen bij hevige regenval water tijdelijk opvangen. Zeker op plekken waar sprake is van groenschaarste in de directe omgeving. Vormen van energieopwekking (wind en zonne-energie) doen afbreuk aan de prioritaire waarden natuur en beleving. Maatregelen die de waterbergende capaciteit verhogen (mits geen afwenteling van watercompensatieopgave van elders), hittestress en geluids-overlast helpen voorkomen zijn welkom.

Overige waarden

- Meer bezoekers aan stadsplantsoenen betekent dat meer mensen zullen profiteren van de **gezondheidswaarde**. Balans is daarbij belangrijk: in stadsplantsoenen zijn drukke en rustige plekken. Beide bieden ontspanning. Een openbaar toegankelijk voorzieningenaanbod en wijze van inrichting nodigen uit tot bewegen.
- Stadsplantsoenen worden ingericht voor een breed publiek met een gevarieerd aanbod aan **recreatieve basisvoorzieningen**, zonder dat het groene en rustige karakter daarbij verloren gaat. Overprogrammering of permanente privatisering zijn onwenselijk.

Prioritaire waarden

Sociaal

Beleving

Leefklimaat

Mate van bebouwing en verharding

- Beide zijn slechts in heel beperkte mate mogelijk en blijven ondergeschikt aan de groenfunctie. De positionering, de verschijningsvorm en de mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het stadsplantsoen. Eventuele bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurinclusief en duurzaam ingepast en bij voorkeur geclusterd.
- Extra verharding, bebouwing of functie-toevoeging dient gemotiveerd te worden vanuit een ruimtelijk-sociale totaalvisie op het stadsplantsoen. Nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als één of meer prioritaire waarden van het stadsplantsoen versterkt en uit functionaliteit is vereist. Voorkomen moet worden dat stadsplantsoenen een overmaat aan voorzieningen of verharding krijgen.

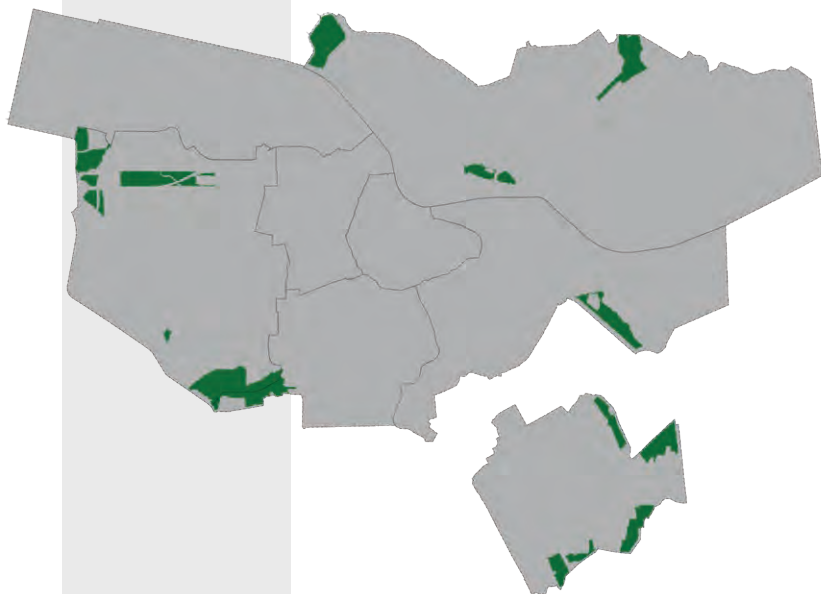
Inpasbare voorzieningen

- Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:
- Voorzieningen die het openbare karakter ondersteunen en een brede gebruikersgroep bedienen.
- Basisvoorzieningen (afhankelijk van de grootte van het stadsplantsoen) zoals bankjes, wandelpaden, kunstuitingen en elementen zoals verlichting of bijvoorbeeld een fontein. Als de maatvoering het toelaat zijn individuele sport- en speelelementen, kinderswembadje, rosarium of kleinschalige horeca/kiosk hier inpasbaar.

Beheerwijze

- Het beheer van stadsplantsoenen (groen en water) ondersteunt de waarden en het gewenste gebruik. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat het stadsplantsoen zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt en instandhouding daarvan uitgangspunt is.
- Het gebied wordt duurzaam en ecologisch beheerd volgens een beheerplan voor het stadsplantsoen.
- Bij aanleg of aanpassing van groene omzoming en keuze voor beplanting wordt aangesloten op het algemene doel van een openbaar karakter (doorkijk mogelijkheden, uitnodigende entrees, en waar de omzoming breed genoeg is een struinroute) met behoud van de natuurwaarde.
- Waterpartijen hebben op daarvoor aangewezen plekken natuurlijke oevers (geleidelijk talud), naast de meer op recreatie gerichte oevers.
- Voor vrijwilligers en ondernemers is het mogelijk een deel van een stadsplantsoen te onderhouden in samenwerking en afstemming met de gemeente.

Natuurpark

Voorbeelden

De Volgermeerpolder, het Diemerpark, De Bretten, Gaasperzoom, Geuzenbos

Kenschets

Wild ogende grote parken die voor Amsterdam zeldzame en beschermde planten en dieren bevatten. Natuurparken zijn essentieel als ecologische verbinding (land en oever) tussen verschillende leefgebieden en bieden voor de stedeling uiteenlopende mogelijkheden voor beleving van en educatie over natuur en landschap met een gevoel van afstand tot de stad. Afhankelijk van de ligging van natuurparken in of aan de rand van de stad hebben ze één of meer recreatieve zones nabij de entree(s). In het overige gedeelte ligt

de kwaliteit van de beleving vooral in het ongeplande karakter: de ontwerper en beheerder blijven achter de schermen.

De **bezoekersdruk** is laag, met uitzondering van de meer recreatieve zone(s) nabij entree(s).

Waardenontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen de primaire waarde niet aantasten.

Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen van natuurparken zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van deze prioritaire waarden.

- Beschermen en bevorderen van de **natuurwaarde** en biodiversiteit hebben in deze parken het primaat. Initiatieven en activiteiten die ten goede komen aan de natuurwaarde zijn welkom. Het betreft maatregelen (inrichting, beheer) gericht op het verhogen

en beschermen van de biodiversiteit, en het vergroten van de overlevingskans (of het aantrekken) van bijzondere of beschermde planten en dieren (zoals schubvaren, groensteel, steenhavikskruid, ringslang en noordse woelmuis). Stilte en donkerte zijn hier uitgangspunt.

- Maatregelen die bijdragen aan de **beleving** van natuur en rust zijn welkom maar ook het zichtbaar en leesbaar maken van de cultuurhistorie en landschappelijke waarde zoals openheid, weidsheid en dichtheid passen hier in. Het bieden van mogelijkheden voor natuurbeleving vanaf de randen of vanaf ongebaande paden door het gebied wordt gestimuleerd. De kwaliteit van de beleving ligt in het ongeplande en het 'wilde' karakter. De entreezone is maximaal ontsloten. Het achterland kenmerkt zich door onverharde of half verharde wandelpaden en op natuurbeleving gerichte voorzieningen.
- Voorzieningen en activiteiten die bijdragen aan **educatie** (natuur- en milieueducatie), natuuronderzoek, natuurbeleving (zien, horen, ruiken) worden aangemoedigd.

Overige waarden

- Natuurparken zijn belangrijk voor **duurzaamheid** en **leefklimaat** door CO2 opslag en klimaatbeheersing waaronder wateropvang en -berging en hitte demping. Meer bomen en planten betekent vastleggen van meer CO2. Vormen van energieopwekking (wind en zonne-energie) doen afbreuk aan de prioritaire waarden natuur en beleving. Maatregelen die de waterbergende capaciteit verhogen (mits geen afwenteling van watercompensatieopgave van elders), hittestress en geluidsoverlast helpen voorkomen zijn welkom.
- De **gezondheidswaarde** van natuurparken groeit als er mogelijkheden zijn om van de stilte en rust te genieten en (actief) te bewegen door passende vormen van sport(elementen) of recreatievormen als wandelen, hardlopen, zwemmen en schaatsen.

Prioritaire waarden

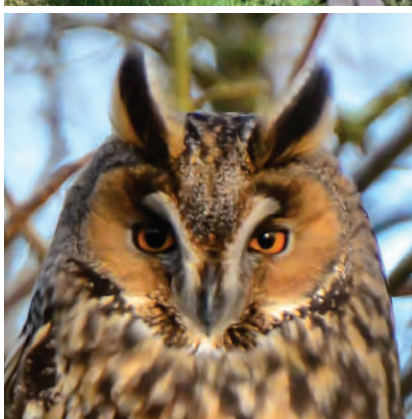
Natuur

Beleving

Educatie

Mate van bebouwing en verharding

- Bebouwing en verharding is slechts in heel beperkte mate mogelijk en blijft ondergeschikt aan de groenfunctie. De positionering, de verschijningsvorm en de mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het natuurpark en/of waterpartij.
- Eventuele bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurvriendelijk en duurzaam ingepast en geclusterd rond entrees en/of een centrale zone. Nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als het uit functionaliteit is vereist, tenminste één van de prioritaire waarden versterkt en niet ten koste gaat van de overige prioritaire waarden.
- Paden zijn bij voorkeur onverhard/half verhard, met uitzondering van doorgaande hoofdfietspaden. Er is ruimte voor onverharde struinroutes en ruiterspaden. Boomkruinpaden zijn locatieafhankelijk inpasbaar. Toepassing van (half)verharding dient beperkt te blijven en is slechts mogelijk bij voldoende maat van het natuurpark.

Inpasbare voorzieningen

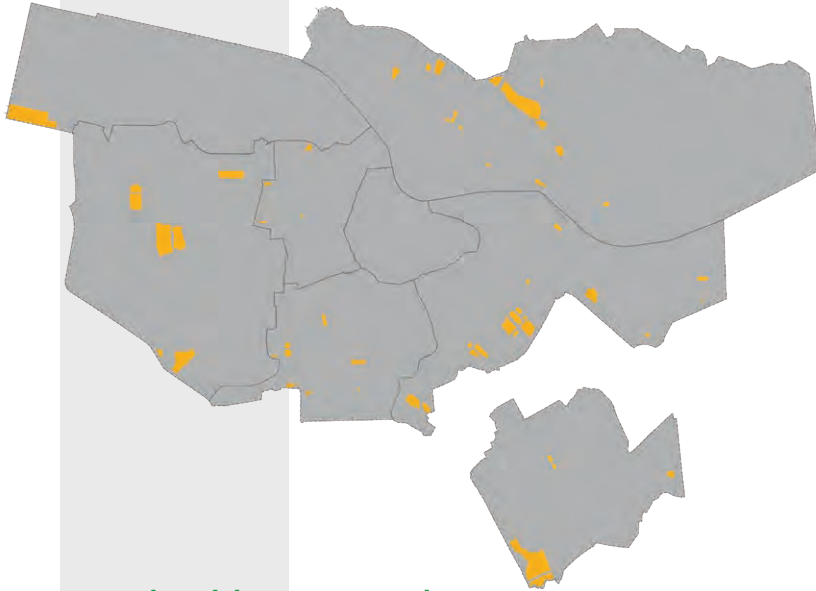
Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:

- Kleinschalige voorzieningen gericht op natuurbeleving zoals vogelkijkscherm/hut, bankjes, uitzichttoren, natuurstrandje, natuurbescherming (oeverwaluwand, ijsvogelwand, ecopassages, vleermuisvoorzieningen) zijn, bij voorkeur in de randen en bij entrees.
- In het entreegebied zijn ook kleinschalige gebouwde en/of verharde voorzieningen mogelijk, gericht op natuureducatie en groene recreatie. Eventueel een klein informatiecentrum en beheerdersonderkomen. Intensieve recreatievormen en recreatie die niet primair op de natuurwaarde is gericht zijn niet toegestaan.
- Kleinschalige natuurgerichte evenementen <100 deelnemers (bijvoorbeeld informatiemarkt over vogels, planten) zijn overdag aan de randen van het gebied mogelijk.
- Voorzieningen dienen het openbare karakter te ondersteunen en een brede gebruikersgroep te bedienen.
- Deze gebieden mogen niet opgevolgd raken met andere functies of met andere groentypen (volkstuinten, sportparken, parken e.d.).
- De ontsluiting is extensief in de vorm van voetpaden, struin- en laarzenpaden.
- Doorgaande routes, in de vorm van verharde fietspaden zijn mogelijk. Noodzakelijke verlichting is natuurvriendelijk. Voorstellen voor situering en/of uitbreiding ervan worden in nauwe afstemming met de stadsecologen voorbereid en zijn niet automatisch inpasbaar.

Beheerwijze

- Het beheer van natuurparken (groen en water) ondersteunt de primaire en overige waarden en het gewenste gebruik. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat het natuurpark zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt en instandhouding daarvan uitgangspunt is.
- Het beheer is extensief en gericht op natuurlijke successie of specifieke doelsoorten.
- Het gebied wordt duurzaam en ecologisch beheerd volgens een beheerplan voor het natuurpark.
- Bij aanleg of aanpassing van groene omzoming en keuze voor beplanting wordt aangesloten op het algemene doel van een openbaar karakter (doorkijk mogelijkheden, uitnodigende entrees, en waar de omzoming breed genoeg is een struinroute) met behoud van de natuurwaarde.
- Waterpartijen hebben op daarvoor aangewezen plekken natuurlijke oevers (geleidelijk talud).
- Voor vrijwilligers en ondernemers is het mogelijk een deel van een park te onderhouden in samenwerking en afstemming met de gemeente.

Sportpark

Voorbeelden

Stedelijke sportparken:
Olympiaplein,
Laan van Spartaan, Joos Banckersweg,
Tennispark Linnaeushof

Groene sportparken:
Ookmeer,
Middenmeer-Voorland, Sloten,
Kadoelen en De Weeren

Kenschets

Sportparken zijn terreinen waar wordt gesport in georganiseerd verband. Stedelijke sportparken zijn de in de wijken geïntegreerde compacte sportparken, waaronder tennisparken. De groene sportparken zijn de vaak ruimer opgezette sportparken die qua locatie onderdeel uitmaken van een stedelijk groenensemble of netwerk. Naast sportbeoefening staan hier groenbeleving en recreatie centraal. Hoewel sportvoorzieningen strikt genomen niet alleen maar 'groen' zijn, maken ze wel een onlosmakelijk deel uit van de groene en recreatieve ruimte in en rond de stad.

De **bezoekersdruk** is hoog, met piekmomenten.

Waardenontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen van sportparken zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van deze prioritaire waarden.

- Sportparken hebben in de eerste plaats hoge **gezondheidswaarden**. Ze bieden Amsterdammers ruimte in de buitenlucht om te sporten en bewegen in een natuurlijke, gezonde omgeving. Dit sluit aan bij de ambities vanuit een gezonde stad om Amsterdammers meer te laten bewegen, verzuim te beperken en bij te dragen aan verlenging en meer levenskwaliteit op onze oude dag. Ze dragen bij aan (bewegings-)educatie en ontspanning in een groene omgeving, maar ook aan een goede balans in de stad

tussen drukte, ontspanning en inspanning.

- Verder zijn sportparken van grote **sociale waarde**. Ze bieden aanleidingen voor sociale contacten ter bestrijding van eenzaamheid, inzet door vrijwilligers en dragen bij aan saamhorigheid en tolerantie. Compact opgezette sportparken worden waar mogelijk gecombineerd met openbare speelvoorzieningen en urban sports in een groene omlijsting, waardoor deze sportparken groene openbare ruimte bieden voor ontmoeting en spel. Ze zijn vooral van belang voor kinderen en andere buurt- en wijkbewoners die voor hun sportbehoefte afhankelijk zijn van sport om de hoek. Hierbij gaat het in toenemende mate om innovatieve oplossingen, zoals sport op daken, onder infrastructuur en overige gelaagde vormen. Het waarborgen van sociale veiligheid van routes en sportparken is belangrijk om de sociale functie te versterken.
- Het bestaande areaal aan sportterrein blijft behouden en het gebruik wordt geoptimaliseerd zodat meer Amsterdammers op verschillende manieren en verschillende tijdstippen gebruik kunnen

maken van deze voorzieningen. Hierbij wordt voorrang gegeven aan programmering van formele sportvelden (inclusief kunstgras) en bijbehorende faciliteiten, zodat de sportcapaciteit minimaal gelijk blijft en bij voorkeur toeneemt. Vertrekpunt bij herinrichtingen is optimalisering van het sportaanbod en bespelingsmogelijkheden in combinatie met versterking van het groene karakter. Restructuur kan worden benut voor aanbod van urban sport, informele sportvormen en sport gerelateerd medegebruik waardoor de **recreatieve waarde** wordt verhoogd. De openbare toegankelijkheid van sportparken kan worden versterkt door deze te verbinden met groenblauwe routes in de omgeving en met het recreatieve netwerk in de stad en het omland. Bij voldoende maat van de groene omzoming worden de kansen benut van een struinroute gecombineerd met kleinschalige recreatieve en educatieve voorzieningen. Qua ruimtelijke inrichting (samenstelling van de beplanting/ontwerp) wordt aangesloten op het algemene doel van een openbaar karakter (via doorkijk mogelijkheden, uitnodigende entrees) met behoud van de natuurwaarde.

Prioritaire waarden

Gezondheid

Sociaal

Recreatie

Overige waarden

- Door de toepassing van **duurzame materialen**, maar ook door de toevoeging van hoogwaardig groen dat natuurinclusief en klimaatadaptief is, verbetert de kwaliteit. Rigoureuze vergroening is hier de uitdaging. De groene randen van een sportpark of de groene verbinding rondom een sportpark hebben hoge **natuurwaarden**: ze functioneren als groene en ecologische verbinding met de omgeving en zijn onderdeel van het bredere groen-netwerk. Een waterlijst om het gebied en een goede dooradering van het sportpark met sloten zorgt voor waterberging en biedt daarnaast kansen voor de natuur. Waterpartijen hebben natuurlijke oevers (geleidelijk talud). Bij herinrichtingen ter optimalisatie van het sportpark worden de groene randen (veelal bestaande uit een robuuste bomenrij en/of groenblauwe strook) van of langs het sportpark gerespecteerd.
- Sportparken zijn hoogwaardig landschappelijk vormgegeven. Het groen dient vooral ter verbinding en verfraaiing en draagt op die manier bij aan de beleving. De **beleving** van sportparken is groter als deze zichtbaar zijn vanaf aangrenzende openbare ruimte/wegen/paden.

Mate van bebouwing en verharding

- Bebouwing en verharding is in beperkte mate mogelijk en blijft ondergeschikt aan de groenfunctie. De positionering, de verschijningsvorm en de mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het sportpark en/of waterpartij. Bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurinclusief en duurzaam ingepast en geclusterd rond entrees en/of een centrale

zone. Eventuele nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als het uit functionaliteit is vereist, tenminste één van de prioritaire waarden versterkt en niet ten koste gaat van de overige prioritaire waarden. Uitbreiding van parkeren op een sportpark wordt beoordeeld als onderdeel van het bebouwingsinitiatief waar het bij hoort. Een landschappelijk verantwoorde inpassing is noodzakelijk. Groene toepassing van parkeren (bijvoorbeeld gewapend gras) verdient de voorkeur.

- De optelsom van de hoeveelheid bebouwing en verharding bedraagt op zowel stedelijke als groene sportparken maximaal circa 15% van het totale oppervlak van het sportpark. Voor sportparken waar voor 2011 (het introductiemoment van deze norm) al een hoger percentage voor bebouwing/verharding aanwezig was geldt maximaal circa 20%.
- Extra verharding, bebouwing of functie-toevoeging dient onderbouwd te worden vanuit een totaalvisie op het sportpark. Op deze wijze worden de primaire functie en groenwaarde van deze Hoofdgroenstructurelementen versterkt en bewaakt. Voorkomen moet worden dat sportparken een overmaat aan voorzieningen of verharding krijgen. Toevoeging van (half)verharde wandel- en fietsroutes over sportparken ter verbetering van de openbare toegankelijkheid worden beschouwd als wenselijk onderdeel van een dergelijke visie.
- Verharding voor sportbeoefening (dus ook kunstgras en gravel) worden niet als verharding meegeteld. (Tijdelijke) bebouwing (ook blaashallen/tentconstructies) en verharde onderconstructies die als bouwwerk aangemerkt worden tellen wel mee als verharding, evenals terrassen, verharde fiets- en wandelpaden voor ontsluiting e.d. Verhard parkeren geldt als

verharding. Parkeren uitgevoerd in half-verharding wordt niet meegerekend als verharding als het om bestaand aanbod gaat. Uitbreiding van de parkeer capaciteit in (half)verharding geldt wel als verharding.

- Bij overschrijding van het verhardings-/bebouwingspercentage ligt er de opgave om te onderzoeken of alle aanwezige bebouwing en verharding optimaal benut en noodzakelijk is en welke mogelijkheden er zijn om verharding te vergroenen of om te zetten naar half-verharding. Ecologisch aantrekkelijke stroken (in de vorm van groene kamers en omlijstingen van een sportpark), groene ontmoetings- en speelplekken, sport en spel aanleidingen, toepassing van groene daken, doorgaande groene routes en voldoende gevarieerd groen voor beschutting, wateropvang en voedselproductie verhogen de groenkwaliteit van sportparken.
- Ruimtelijke en technische kansen van sportvelden en sportparken voor rainproof, waterberging en hittebestrijding worden optimaal benut.

Inpasbare voorzieningen

Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:

- Groen aangeklede recreatieve routes, voorzieningen voor intensief sportief en maatschappelijk (mede)gebruik, zoals een beheerdersgebouw, (multifunctioneel) clubgebouw, tribune, (natuurlijke) speelvoorzieningen, groene ontmoetingsplek, maatschappelijke voorzieningen (kinderopvang, voorzieningen voor buurtactiviteiten en onderwijs), commercieel sportaanbod (indoorsport en leisurfuncties), commerciële functies, gezondheidscentra, fysio, kleinschalige overnachtingsmogelijkheden gelieerd aan topsport,

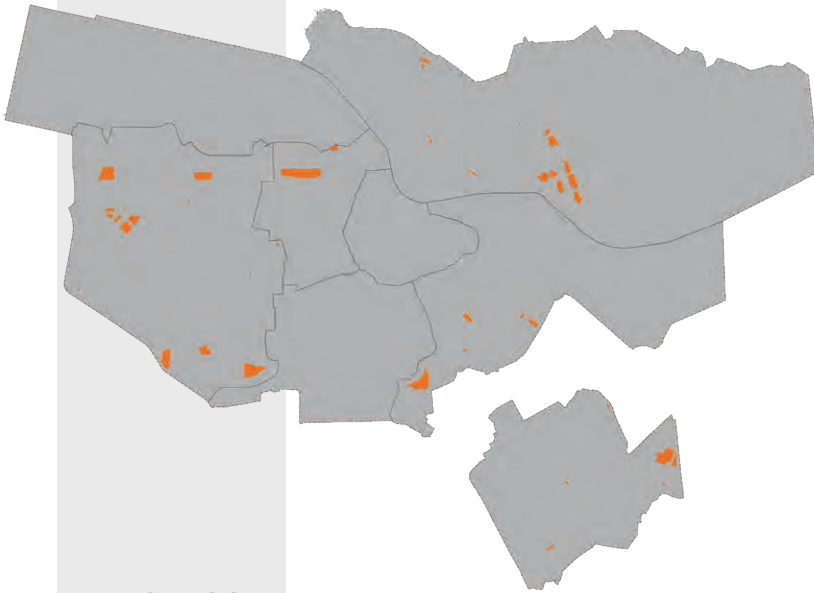
ondersteunende horeca, mits een directe versterkende link aan het sportaanbod blijvend gegarandeerd kan worden.

- Beheerwerven en bedrijfswoning(en) dienen van directe meerwaarde te zijn voor het functioneren van het betreffende sportpark. Uitbreiding of toevoeging van deze functie is (stadsbreed beschouwd) onwenselijk.
- Op de groene sportparken zijn overdekte voorzieningen alleen inpasbaar als ze het groene karakter van het sportpark niet aantasten. Tijdelijke blaashallen zijn incidenteel inpasbaar vanuit een stedelijke spreidingsvisie en optimalisering van gebruik gedurende de wintermaanden, wanneer de gebruiks- en natuurwaarde lager is. Ter ruimtelijke afweging op een sportpark zijn relevant: de maatvoering van het sportpark, locatiekeuze ten opzichte van omliggende bebouwing (afstand, geluid, verlichting) en verbreding van de gebruiksmogelijkheden.
- Voorzieningen dienen het openbare karakter te ondersteunen en een brede gebruikersgroep te bedienen.
- (Sport-)evenementen die aansluiten bij de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het sportpark (bijvoorbeeld sportevenementen, open dagen en manifestaties).

Beheerwijze

- Het beheer van sportparken (groen en water) ondersteunt de waarden en het gewenste gebruik; voor de sportfaciliteiten en openbare ruimte is dat gericht op optimaal sportief en recreatief gebruik. Het gebied wordt intensief en duurzaam beheerd.
- Waterpartijen en groene randen worden ecologisch ingericht en beheerd.

Tuinpark

Voorbeelden: Kenschets

Dagtuinpark
Klein Danzig

Nutstuinpark
De Vijf Slagen

Verblijfstuinpark
Ons Buiten,
Nieuw Bijenpark
en De Bongerd

Tuinparken zijn bedoeld voor dag- of verblijfsrecreatie, met onderhoud van sier- en groentetuinen als dagelijkse bezigheid. **Ze zijn door hun gevarieerde inrichting en aandachtig beheer waardevolle groene plekken in de stad.** De nadruk ligt op een kleinschalige, tuinachtige inrichting, met voornamelijk beheer in verenigingsverband. We streven ernaar meer Amsterdammers te kunnen laten genieten van de schoonheid en natuurwaarde. De nadruk blijft liggen op een kleinschalige, tuinachtige inrichting, met voornamelijk privaat-beheer in verenigingsverband. Voor

de belevingskwaliteit zijn belangrijk: een gevoel van afstand tot de stad, de verzorgdheid en aantrekkelijkheid van en de sociale samenhang binnen het park. Binnen tuinparken bestaat er onderscheid tussen volkstuinparken (onderverdeeld in verblijfstuinparken, dagtuinparken en nutstuinparken) en schoolwerktuinen.

De **bezoekersdruk** varieert van laag (schoolwerktuinen) tot gemiddeld.

Waardenontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen van tuinparken zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van deze prioritaire waarden.

- We streven ernaar meer Amsterdammers te kunnen laten genieten van de schoonheid en **natuurwaarde** van de parken. Maatregelen gericht op bescher-

ming en toename van de soortenrijkdom zijn positief voor de natuurwaarde. Diverse beplanting trekt met name veel insecten en vogels, wat de bestuiving en verspreiding van zaden bevordert, en daarmee in belangrijke mate bijdraagt aan de biodiversiteit in de stad. Met een toenemende variatie in soorten tuinen ontstaan meer verschillende habitats, wat kan bijdragen aan een verrijking van de soortenrijkdom. Groene erfafscheidingen in de vorm van takkenrillen en natuurvriendelijke oevers (in plaats van schuttingen, hekken en harde beschoeiingen) dragen hier eveneens toe bij. Tuinparken hebben in ieder geval een groene omlijsting en zijn waar mogelijk via groene verbindingen verbonden met de omgeving. Om de beleving en zichtbaarheid van tuinparken te vergroten richting omgeving zijn er doorkijkmogelijkheden in de vorm van afwisseling met lage begroeiing. Bij voldoende maat is er in deze groene omzoming de mogelijkheid tot een struinroute (onverhard) of kleinschalige recreatieve en educatieve initiatieven die bijdragen aan de beleving en educatieve waarde van stads-

natuur. Waterpartijen hebben waar mogelijk natuurlijke oevers (geleidelijk talud). Tuinparken zijn bij voorkeur na sluitingstijd onverlicht. Natuurvriendelijke vormen van verlichting zijn mogelijk op tuinparken met doorgaande wandel- en/of fietsroutes.

- Tuinparken vertegenwoordigen een hoge **sociale waarde**. Initiatieven die gericht zijn op een toename van het aantal en de diversiteit van bezoekers en gebruikers uit de buurt en/of stad worden aangemoedigd. Activiteiten zijn gericht op stimulering van ontmoeting, interactie, betrokkenheid en maatschappelijk (mede)gebruik. De Tuinparken zijn openbaar toegankelijk met uitnodigende entrees en een op het stedelijk netwerk aangesloten recreatief padenstelsel. Ze kennen zo ruim mogelijke openingstijden, zowel in het jaar als gedurende de dag. Het verhogen van de toegankelijkheid is met name urgent bij de centraal gelegen tuinparken met een sterke toename van het aantal inwoners in de nabije omgeving. De sociale waarde neemt toe als er meer ruimte komt voor diverse tuinen gericht op collectiever gebruik

Prioritaire waarden

Natuur

Sociaal

Recreatie

door maatschappelijke partijen en buurtbewoners (deeltuinen, kleine tuinen, pluktuinen, maatschappelijke tuinen).

- Welkom is een toename van het aantal **recreatieve** functies, eveneens gericht op meer en divers publiek. Specifiek passen daarbinnen het stimuleren van culturele uitingen. De ontsluiting is maximaal. De (nieuw te ontwikkelen) entreegebieden zijn schakels in een goed met de aanliggende buurt verbonden en doorlopend recreatief padenstelsel door de tuinparken. Initiatieven om entrees te vergroten en aantrekkelijker te maken en er passende publieksfuncties aan toe te voegen worden aangemoedigd. Recreatieve fietsers zijn overdag welkom, waar dat kan. Als het volkstuinpark een collectieve rand heeft, dan kan deze meer openbaar worden voor wandelaars of voor sporten/bewegen, mits dit niet ten koste gaat van de natuurwaarde. Door zonering kan een tuinpark sturen op meer levendige gemeenschappelijke delen, naast behoud van rustige delen met beperkte bezoekersaantallen.

Overige waarden

- Tuinparken spelen een belangrijke rol in de teelt van **gezond** voedsel, bewust eten en (natuur)**educatie**. Tuinparken zijn een plek waar zoveel mogelijk mensen in aanraking kunnen komen met het thema voedsel, en ook de mogelijkheid krijgen om er aan deel te nemen en van te leren. Hierbij past bijvoorbeeld de aanleg van openbare pluktuinen en deeltuinen. Bovendien is het een gezonde hobby voor lichaam en geest.
- Tuinparken kennen een lange traditie in de stad. Inzet is het behouden en versterken van de samenhang, zichtbaarheid en leesbaar maken van **cultuurhistorische waarden** en karakter ervan. Grote bomen krijgen de kans om oud te worden.

Mate van bebouwing en verharding

- Beide zijn slechts in beperkte mate mogelijk en blijven ondergeschikt aan de groenfunctie. De positionering, de verschijningsvorm en de mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het tuinpark en/of waterpartij. Bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurvriendelijk en duurzaam ingepast en bij voorkeur geclusterd rond entrees en/of een centrale zone. Eventuele nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als het uit functionaliteit is vereist, tenminste één van de prioritaire waarden versterkt en niet ten koste gaat van de overige prioritaire waarden.
- Eventuele extra verharding, bebouwing of functie-toevoeging dient gemotiveerd te worden vanuit een ruimtelijk-sociale totaalvisie op het tuinpark. Op deze wijze wordt de primaire functie en groenwaarde van deze Hoofdgroenstructurelementen versterkt c.q. bewaakt. Voorkomen moet worden dat tuinparken een overmaat aan voorzieningen c.q. verharding krijgen. Toevoeging van (half)verharde routes over tuinparken ter verbetering van de openbare toegankelijkheid worden beschouwd als wenselijk onderdeel van een dergelijke visie. Gemotoriseerde routes zijn binnen dit groentype niet inpasbaar.

Inpasbare voorzieningen

Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:

- Kleinschalige voorzieningen voor tuinverenigingen en voorzieningen die het maatschappelijk en/of recreatief medegebruik stimuleren, mits geclusterd in de collectieve zones van het park en in de entrees. Het tuinpark moet mede een publieksfunctie vervullen, bijvoorbeeld door middel van een voorlichtingscentrum of kleine markt in de (nieuw te ontwikkelen) entreezone.
- Groen aangeklede recreatieve routes om te wandelen en fietsen, een multifunctioneel clubgebouw, tuinieren/stadslandbouw, sporten en spelen, natuur- en voedseducatie, eventueel aangevuld met voorzieningen gericht op jeugd (natuureducatie, schoolwerktuinen, buitenschoolse opvang), ontmoeting, zorg, gezondheid (zoals revalidatie), dagbesteding, uitingen van kunst en cultuur (in groen of water) en inclusie (bijvoorbeeld tuinieren met statushouders).
- Ondergeschikte horeca, mits gekoppeld aan de bestaande faciliteiten van de tuinorganisaties.
- Overnachten in de tuinhuisjes is mogelijk op 'verblijfstuinparken' tijdens het tuinierseizoen.
- Voorzieningen dienen het openbare karakter te ondersteunen en een brede gebruikersgroep te bedienen.

Verbijzonderingen

Schoolwerktuin

- Heeft een primair educatieve functie en is specifiek bestemd om schoolkinderen groente, fruit en bloemen te laten kweken. Schoolwerktuinen hebben een educatieve ruimte nodig, die bij voorkeur gecombineerd is met de beheerfaciliteiten. De openbare publieksfunctie is beperkter. De bebouwings- en verhardingsmogelijkheden beperken zich tot de noodzakelijke vanuit functionaliteit. Inpasbaar zijn direct aan deze educatieve functie gekoppelde voorzieningen als kindertuinen, een lesgebouw (inclusief les/gereedschap opslag/werkplaats), een kas, een opstelplek voor een bijenkorf en buitenlesplek. Dubbelgebruik voor buitenschoolse opvang behoort tot de mogelijkheden.
- Voorbeelden hiervan zijn: de Gaaasperdam schooltuin, Roos schooltuin, Schaap schooltuin, Osdorp schooltuin en de Vink schooltuin.

Nutstuin

- Heeft tevens voedsel als prioritaire waarde. Ze zijn specifiek bestemd om groente, fruit en bloemen te kweken. De sociale-, recreatieve en educatieve waarden zijn wel relevant, maar ondergeschikt hieraan. Overnachting is hier niet mogelijk en de bebouwingsmogelijkheden zijn beperkt tot het functionele gebruik van een kas, schuurtje en afhankelijk van de maatvoering van het nutstuinpark een collectieve materialen of clubvoorziening.
- Voorbeelden hiervan zijn: de Vijf Slagen, De Ark, De Swaenen, nutstuinen Lutkemeer en Amstelhof.

Beheerwijze

- Het beheer van tuinparken/schoolwerktuinen (groen en water) ondersteunt de waarden en het gewenste gebruik. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat het tuinpark zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt en instandhouding is daarvan het uitgangspunt.
- Het beheer is intensief van karakter. De meer natuurlijke delen worden extensief beheerd.
- Het gebied wordt duurzaam en ecologisch beheerd. Het beheer wordt uitgevoerd door tuinorganisaties en tuinders. Zij worden aangemoedigd om natuurvriendelijk te tuinieren en beheren volgens het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren. De methodiek van het Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen in Nederland (AVVN) rondom natuurvriendelijk tuinieren vormt een belangrijke leidraad voor tuinders.
- Bij aanleg of aanpassing van groene omzoming en keuze voor beplanting wordt aangesloten op het algemene doel van een openbaar karakter (doorkijk mogelijkheden, uitnodigende entrees, en waar de omzoming breed genoeg is een struinroute) met behoud van de natuurwaarde.
- Waterpartijen hebben op daarvoor aangewezen plekken natuurlijke oevers (geleidelijk talud), naast de meer op recreatie gerichte oevers.

Gedenkpark

Voorbeelden

Vredenhof,
De Nieuwe
Ooster,
De Nieuwe
Noorder,
Westgaarde en
Buitenveldert.

Kenschets

Gedenkparken of begraafplaatsen hebben, naast hun oorspronkelijke functie, betekenis als rustige contemplatieve plekken in de stad. Door ze toegankelijk te maken worden het groene plekken in de stad waar mensen de stilte kunnen opzoeken.

De **bezoekersdruk** is laag, met uitzondering van piekmomenten tijdens uitvaarten of (oorlogs)herdenkingen.

Waarden ontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als

prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen van gedenkparken zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van de prioritaire waarden.

- Gedenkparken hebben vaak een lange historie en dragen als **cultuurhistorische** en boomrijke monumenten bij aan de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de stad. De parkopzet, het groen zelf, de bebouwing en soms afzonderlijke graven (het zogenaamde stenen archief) en herdenkingsmonumenten zijn (monumentaal) beschermd. Inzet is het behouden en versterken van de samenhang en het zichtbaar en leesbaar maken van cultuurhistorische waarden en karakter. Maatregelen die er voor zorgen dat het eigen karakter van gedenkparken wordt versterkt zijn wenselijk. Het ruimte geven aan passende culturele activiteiten en uitingen sluit hierbij aan.

- Het zijn waardevolle oases van rust in de stad, waardoor ze een bijzondere vorm van **beleving** bieden om in relatieve rust te wandelen, reflecteren en herdenken. Behoud en stimulans van deze rust dragen bij aan een positieve beleving ervan. Om deze beleving te kunnen ervaren wordt het gebruik als wandel- en gedenkpark gestimuleerd.
- Vanwege de relatieve rust en tijdloosheid herbergt dit type parken een relatief hoge **natuurwaarde**. Deze dient gewaardeerd en versterkt te worden. Dit kan onder meer door de gebouwen en verlichting natuurinclusiever te maken en voor goede groeiomstandigheden voor het groen te zorgen. De relatieve beslotenheid en het overwegende groene karakter van begraafplaatsen met een robuuste en gesloten groene omzoming vormt een groenkwaliteit.

Overige waarden

- De **recreatieve waarde** van begraafplaatsen neemt met beperkte middelen toe door de toegankelijkheid voor bezoekers iets te vergroten. Stimuleren van

gebruik als wandel- en gedenkpark is hierbij het doel. Denk hierbij aan verruiming van de bezoekerstijden, verbetering van entrees, het aanleggen van fietspaden langs de gedenkparken en door langs de randen service aan bezoekers te bieden. Ook kan de drempel om een gedenkpark te bezoeken worden verlaagd door het organiseren van rondleidingen, open dagen, lezingen en informatie bijeenkomsten.

- **Duurzaamheid** is een belangrijke waarde op gedenkparken en bij uitvaarten. Deze staat symbool voor de kringloop van het leven en uit zich in de toepassing van duurzame materialen en bebouwing. Maar ook bijvoorbeeld door bij de renovatie van paden grindkoffers aan te brengen. Vanuit duurzaamheidsoogpunt wordt elektrisch cremeren bij bestaande crematoria gestimuleerd.
- Deze rustige parken dragen bij aan hoge **gezondheidswaarden**, zoals mentaal welbevinden, zinging en kwaliteit van leven.

Prioritaire waarden

Cultuurhistorie

Beleving

Natuur

Mate van bebouwing en verharding

Bebouwing en verharding is slechts in beperkte mate mogelijk en blijft ondergeschikt aan de groenfunctie. De positionering, de verschijningsvorm en de mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het gedenkpark en/of waterpartij. Bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurinclusief en duurzaam ingepast en bij voorkeur geclusterd rond entrees en/of een centrale zone. Eventuele nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als het uit functionaliteit is vereist, tenminste één van de prioritaire waarden versterkt en niet ten koste gaat van de overige prioritaire waarden.

Inpasbare voorzieningen

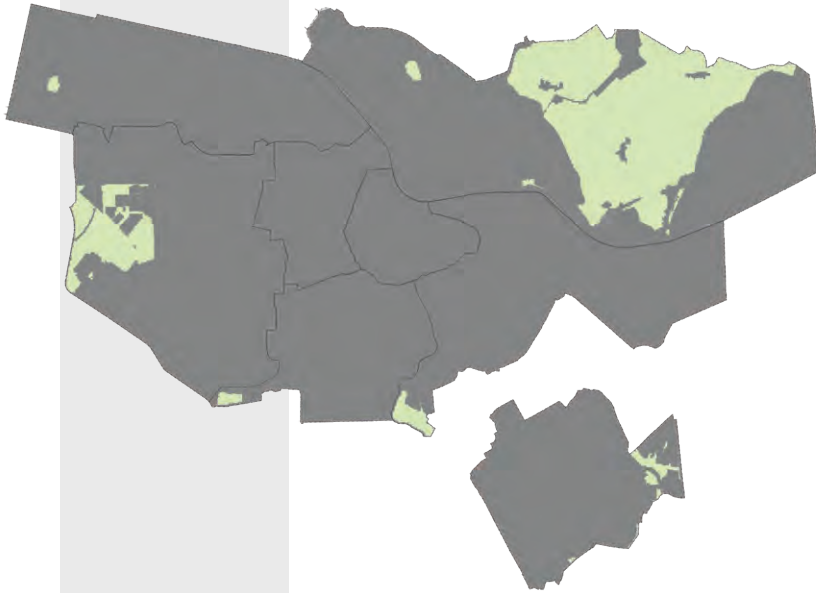
Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:

- Entreezone: aula/ontvangstruimte, crematorium (enkel wanneer er een stads- en regiobrede afweging omtrent noodzaak en rentabiliteit is gemaakt; de Hoofdgroenstructuur wordt bij nieuwvestiging ontzien), beheer-verblijf/kantoor, werf en eventuele culturele voorzieningen (tentoonstellingsruimte/ ontmoetingsplek) en ondersteunende horeca.
- Begraafterrein: informatieborden, begraaf- c.q. uitstrooivelden met urnenmuren/kasten, wasgelegenheden, gedenkmonumenten, kunstwerken, banken, prullenbakken e.d.
- Er wordt ruimte gegeven aan passende culturele activiteiten en kunstuitingen. Kleinschalige evenementen (bijvoorbeeld informatiemarkt, culturele voorstellingen, herdenkingsbijeenkomsten). Initiatieven dienen bij te dragen aan de prioritaire waarden van dit groentype.

Beheerwijze

- Het beheer van gedenkparken (groen en water) ondersteunt de waarden en het gewenste gebruik. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat het gedenkpark zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt en instandhouding daarvan is het uitgangspunt.
- Het beheer is intensief en waar mogelijk extensief. Het gebied wordt daar waar mogelijk duurzaam en ecologisch beheerd volgens een beheerplan voor het park.
- Bij aanleg of aanpassing van groene omzoming en keuze voor beplanting wordt aangesloten op het algemene doel van een openbaar karakter (doorkijk mogelijkheden, uitnodigende entrees, en waar de omzoming breed genoeg is een struinroute) met behoud van de natuurwaarde.
- Waar mogelijk worden de oevers rond de gedenkparken natuurvriendelijk ingericht en beheerd. De beplantingskeuze versterkt de diversiteit aan sferen en verhoogd de biodiversiteit op de begraafplaats. Toepassing van inheemse beplanting in groene omzoming en langs waterpartijen verdient voorkeur.
- Omwonenden, vrijwilligers en nabestaanden worden betrokken bij het onderhoud van het groen.

Landschap

Voorbeelden

Waterland, Amstelscheg, Tuinen van West, Diemerscheg, Wilmkebreekpolder

Kenschets

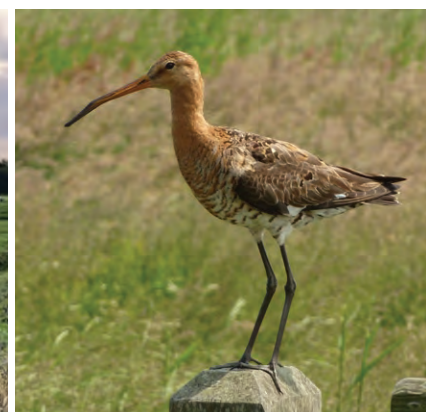
De kenmerkende landschappen van de Hollandse veenpolders die vallen binnen de stadsgrenzen van Amsterdam, bestaande uit veenweides, veennatuur, droogmakerijen en meertjes, akkers en glastuinbouw op klei en alle daarbij behorende kenmerkende objecten zoals karakteristieke (houten) woningen, agrarische bedrijfsgebouwen, boerderijen, buitens, molens, bruggen en kades. Het heeft een waterrijk en open, weids karakter en is dooraderd met een fijnmazig en uniek stelsel van riviertjes, dijken, vaarten, sloten en landweggetjes.

De **gebruiksdruk** is laag tot gemiddeld.

Beleidsintentie en waardenontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

- Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen van landschappen zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van deze prioritaire waarden. Behoud, versterking en ontwikkeling van landschaps- en **natuurwaarden** staat centraal.
- Voor de ontwikkeling van natuurgebieden geldt in algemene zin dat we deze willen **vergroten**, versterken en meer aaneengesloten maken. Initiatieven die bijdragen aan een hogere natuurwaarde zijn welkom. Dat kan door bestaande natuurgebieden beter met elkaar te verbinden, en/of door natuurlijker beheer in te voeren, natuureducatie aan te bieden of het groengebruik aan te passen.

- We streven naar een duurzaam en met de stad verbonden (agrarisch) landschap van hoge kwaliteit. Door de maat en schaal van het landschap is het van grote waarde voor het tot stand brengen van robuuste natuurgebieden en de productie van **voedsel** voor de stad en regio. Ook is er ruimte voor ontwikkelingen die bijdragen aan een betere balans tussen de productie van voedsel en andere waarden. Zoals omschakeling van een intensieve agrarische bedrijfsvoering met voortdurende bodemdaling, relatief lage biodiversiteit en een hoge stikstofbelasting op omliggende natuurgebieden (lage duurzaamheidswaarde), naar een extensievere en meer landschap-sinclusieve bedrijfsvoering wat niet alleen een hogere duurzaamheidswaarde, maar ook een hogere belevingswaarde op zal leveren.
- De **cultuurhistorische waarde** van het Hollandse landschap is hoog. Ze is het resultaat van eeuwenlang mensenwerk en geeft daarmee inzicht in de rijke geschiedenis van onze cultuur. Dit komt tot uiting in een gelaagd en leesbaar landschap dat is opgebouwd uit ensembles en structuren die ieder eigen specifieke kernwaarden

kennen. Het behoud van openheid en het zichtbaar en herkenbaar maken van de ontstaansgeschiedenis van ons land verhoogt de cultuurhistorische waarde en beleving van het landschap. Verrommeling met functies en voorzieningen waarvoor elders geen ruimte gevonden kan worden dient actief te worden tegengegaan.

Overige waarden

- Het landschap biedt unieke 'zachte' **belevingswaarden** in vergelijking met de andere groentypen. Denk aan duisternis of stilte, of een gevoel van afstand tot de stad, openheid, uitgestrektheid, variatie en 'echte' wildernis. De beleving van het landschap neemt in waarde toe als een initiatief of plan landschappelijke karakteristieken herkenbaar maakt en de (beleving van) openheid versterkt. Gewaakt dient te worden tegen verrommeling van het landschap.
- Het landschap kan door haar grote maat en schaal substantieel bijdragen aan het verhogen van de **duurzaamheidswaarde**. Denk aan het flink reduceren van bodemdaling en daarmee beper-

Prioritaire waarden

Natuur

Voedsel

Cultuurhistorie

ken van de CO₂-uitstoot, het klimaatbestendiger maken van het watersysteem, het verhogen van biodiversiteit en het verbeteren van de bodemgesteldheid.

- Het landschap is ook belangrijk voor onze **gezondheid**. Het zijn groene gebieden waar mensen kunnen ontspannen en actief kunnen recreëren in een groene/waterrijke omgeving (tot rust komen/ stressvermindering) of tijdens warme zomerse dagen verkoeling kunnen zoeken.

Mate van bebouwing en verharding

Bebouwing en verharding is slechts in beperkte mate mogelijk en blijft ondergeschikt aan de groenfunctie. De positionering, de verschijningsvorm en de mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het landschap en/of waterpartij. Bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurvriendelijk en duurzaam ingepast en bij voorkeur geclusterd rond entrees en/of een centrale zone. Eventuele nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als het uit functionaliteit is vereist, tenminste één van de prioritaire waarden versterkt en niet ten koste gaat van de overige prioritaire waarden. Extra parkeren is niet automatisch inpasbaar. Parkeren wordt beoordeeld als onderdeel van het bebouwingsinitiatief waar het bij hoort. Een landschappelijk verantwoorde inpassing is noodzakelijk. Groene toepassing van parkeren (bijvoorbeeld gewapend gras) verdient de voorkeur.

Inpasbare voorzieningen

Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:

- Routes gericht op landschapsbeleving en stimuleren van beweging. Met name door verbetering (comfortabel en veilig) van bestaande wandel-, fiets-, ruiter- en vaarroutes, die tevens uitnodigen tot sporten. Nieuwe verbindingen zijn schaars en worden zorgvuldig ingepast. Voorzieningen die een toename van autogebruik stimuleren zijn niet toegestaan.
- Rustige vormen van openbare recreatieve functies, gekoppeld aan recreatieve routes. Denk aan zitplekken, watertappunten, bewegwijzering, observatiepunten, informatieborden, kano-overdraagplaatsen en ligplaatsen met ligduurbeperving voor kleine recreatievaart. Voor stimuleren van sportactiviteiten zijn bijvoorbeeld afstandsmarkeringen, specifieke (vaar)wegindelingen of specifieke verhardingen mogelijk. Voorzieningen dienen het openbare karakter te ondersteunen en een brede gebruikersgroep te bedienen.
- Kleinschalige voorzieningen die de grote delen private gebieden in het landschap meer openbaar toegankelijk maken op boerenerven. Bijvoorbeeld boerenlandpaden, rustpunten of kleinschalig kamperen/logeren bij de boer, kleinschalige horeca gericht op passerende recreanten in bestaande bebouwing, kano-roei-, fluisterbootverhuur, kleinschalige verkoop van agrarische producten, galerie, paardenbakken (zonder overkapping) en extensieve sport en spelvormen op boerenland. Of het verzorgen van natuur- en landbouwexcursies, dagbesteding op de boerderij en het verlenen van specifieke kleinschalige zorg.
- Overnachtingsmogelijkheden, alleen kleinschalig en in bestaande bebouwing. Geen leisure, indoorrecreatie of andere (grootschalige) recreatieve voorzieningen met een verkeersaantrekkende werking en autoverkeer in het bijzonder.

- Kleinschalige evenementen met landschapsbeleving: sport, voedsel, muziek, buitentheater en open dagen.
- Slibdepots zijn hier afhankelijk van de lokale situatie tijdelijk toegestaan, mits de noodzaak ervan aantoonbaar is, eventuele natuurschade gemitigeerd of gecompenseerd wordt en herstel ervan gepaard gaat met een extra kwaliteitsimpuls van het landschap. Stedelijke waterbergingsopgaven mogen niet op groengebieden worden afgewenteld, maar zijn hier als kwaliteitsimpuls in uitzonderlijke gevallen mogelijk.
- Paludicultuur (natte teelten) of andere vormen van landschap-sinclusieve vormen van agrarisch landgebruik.
- Mountainbikeroutes in beperkte mate, in de grotere landschappen buiten de stad.
- Beperkt gebouwd programma (waaronder koepelkassen) is mogelijk (bij voorkeur in bestaande gebouwen) evenals beperkte (half) verharding in de entreezone.
- De verkeersaantrekkende werking blijft beperkt. Parkeren wordt beperkt tot een minimum en gebeurt op eigen erf. Toevoeging parkeren in de openbare ruimte is niet aan de orde.
- Stadsboerderij/-project waar meerdere verschijningsvormen van stadslandbouw (functioneel en/of organisatorisch) bij elkaar komen op één locatie. Bebouwing en verharding worden als geheel, in samenhang met de aanwezige functies ontworpen.

Beheerwijze

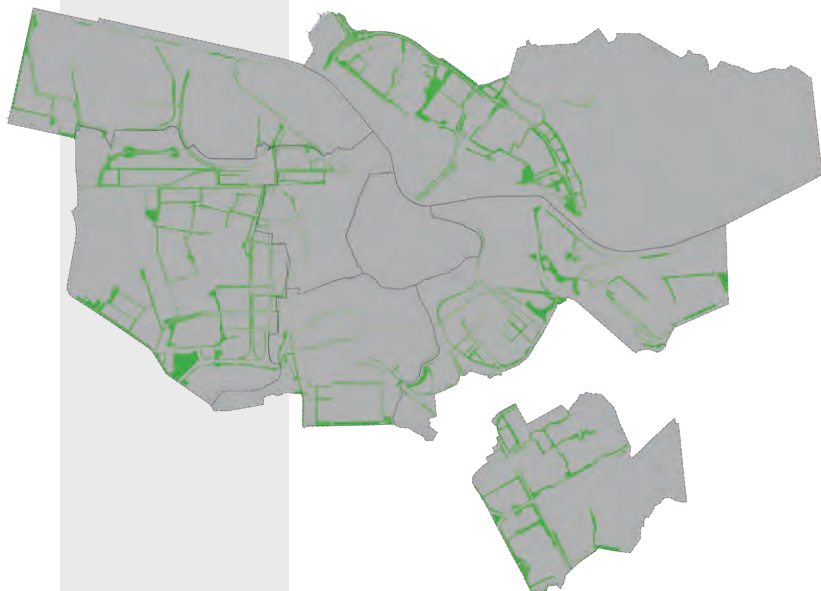
Verbijzonderingen

Stadslandbouw

Het gaat om initiatieven tot stadslandbouw en/of voedselproductie in en rond de stad met verwante nevenactiviteiten als educatie, participatie, bewustwording, verkoop, horeca, zorg e.d. De omvang en verschijningsvorm zijn divers en afhankelijk van de ruimtelijke context. Aansluiting bij de prioritaire waarden is randvoorwaardelijk voor de inpasbaarheid hiervan in het landschap. In stadsnatuurgebieden en verbindingen zijn initiatieven voor stadslandbouw in principe niet inpasbaar.

- Voedselbossen zijn mogelijk als onderdeel van het landschap in zones waar de openheid niet wordt aangetast.
- Tuinbouw in de vorm van pluktuin of community supported agriculture is in beperkte omvang (max 1 hectare) mogelijk.
- Het beheer van het landschap (groen en water) ondersteunt de waarden en het gewenste gebruik. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat het landschap zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt en instandhouding daarvan uitgangspunt is.
- Naast agrarisch natuurbeheer heeft het beheer een extensief karakter op percelen en is deze gericht op het verhogen van de natuurwaarde. Het beheer is intensief op routes, gericht op veilig en comfortabel gebruik.
- Het gebied wordt duurzaam en ecologisch beheerd volgens een beheerplan voor het landschap.
- Waterpartijen hebben op daarvoor aangewezen plekken natuurlijke oevers (geleidelijk talud), naast de meer op recreatie gerichte oevers.
- Voor vrijwilligers en ondernemers is het mogelijk een deel van een landschap te onderhouden in samenwerking en afstemming met de gemeente of beheerder.

Groene verbinding

Voorbeelden

Spoortalud
Tugelaweg,
Oeverzone
Ringvaart
Haarlemmermeer-
polder,
snelwegtaluds
A10-Noord,
Hoekenesgracht

Kenschets

Groene verbindingen zijn langgestrekte groenblauwe gebieden in de stad met een belangrijke verbindende functie. Groene verbindingen kunnen verschillende verschijningsvormen hebben: het kunnen parkachtige structuren zijn rondom buurten, groene omzomingen om gedenk-, tuin- of sportparken of groene bermen of taluds langs sporen en wegen. Groene verbindingen hebben vaak een belangrijke functie voor doorlopende vaar-, wandel- en fietsverbindingen en zijn vaak breed genoeg voor andere recreatieve voorzieningen. In brede vorm kan

een groene verbinding een eigen plek worden, soms ontstaan hierin kleinere parkjes.

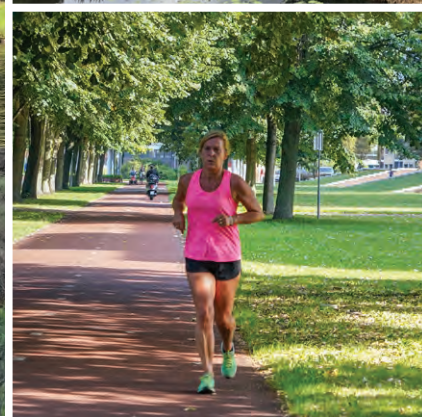
De **bezoekersdruk** varieert van laag tot gemiddeld, met uitzondering van populaire recreatieve fiets- en wandelroutes.

Waardenontwikkeling

Als het stadsnatuur-label op een locatie ligt, dan geldt **natuur** als prioritaire waarde boven de hier genoemde waarden. Initiatieven mogen deze primaire waarde niet aantasten.

Initiatieven en herinrichtingsvoorstellen in/van groene verbindingen zijn inpasbaar als deze niet ten koste gaan van onderstaande prioritaire en overige waarden en bijdragen aan de versterking van één of meer van deze prioritaire waarden.

- De **recreatieve waarde** van groene verbindingen is groot door het bieden van ruimte voor wandel-, fiets- en vaarroutes binnen de stad en van de stad naar het omliggende landschap. Daar waar een groene verbinding breed genoeg is, is er ook ruimte voor sport- en speelvoorzieningen en andere recreatieve functies.

- Vanaf aantrekkelijk ingerichte fiets- en wandelroutes is het groen goed zichtbaar. Dit draagt bij aan de **beleving** van groen in de stad.
- Groene verbindingen zijn belangrijk voor een prettig **leefklimaat** in de stad. Groene verbindingen dragen bij aan het dempen van hitte, zeker als er grote bomen staan. Ze geleiden luchtstromen tussen stad en het omringende landschap.

Overige waarden

- Sportieve en recreatieve routes en verbindingen naar ander groen nodigen uit tot bewegen en dragen op die manier bij aan de **gezondheid** van gebruikers
- Brede, overwegend onverharde groene verbindingen zijn belangrijk voor een **duurzame** waterhuishouding in de stad.
- Groene verbindingen hebben vanwege hun verbindende functie daarnaast **natuurwaarde** en zijn belangrijk voor de biodiversiteit. Dat geldt met name voor groene verbindingen die tevens als stadsnatuur op de toetskaart zijn aangeduid.

Mate van bebouwing en verharding

Groene verbindingen ontleen een groot deel van hun waarde aan continuïteit. Doorsnijdingen door infrastructuur (zoals bruggen) zijn mogelijk, mits het de belevings- of recreatieve waarde niet vermindert. Beide zijn daarom slechts in beperkte mate mogelijk en blijven ondergeschikt aan de groenfunctie. De positionering, de verschijningsvorm en de mate van bebouwing en verharding is afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van de groene verbinding en/of watergang. Bebouwing en verharding zijn zorgvuldig landschappelijk, natuurvriendelijk en duurzaam ingepast en bij voorkeur geclusterd rond entrees en/of een centrale zone. Eventuele nieuwe bebouwing, verharding of routing kan alleen als het uit functionaliteit is vereist, tenminste één van de prioritaire waarden versterkt en niet ten koste gaat van de overige prioritaire waarden.

Prioritaire waarden

Recreatie

Beleving

Leefklimaat

Inpasbare voorzieningen

Als het initiatief/de planvorming niet ten koste gaat van de prioritaire en overige waarden en bijdraagt aan tenminste één van de prioritaire waarden, dan zijn inpasbaar:

- ~~Bij voldoende maat is er ruimte voor wandel- en fietspaden, steigers langs het water, moestuinen, een fitnessparcours, speeltoestellen en andere sport- en speelaanleidingen.~~

Bij voldoende maat (minimaal 10 meter) is er ruimte voor wandel- en fietspaden, steigers langs het water, moestuinen, een fitnessparcours, speeltoestellen en andere sport- en speelaanleidingen.

De inpasbaarheid van steigers en voorzieningen gericht op waterrecreatie zijn maatwerk per locatie.

- Voorzieningen dienen het openbare karakter te ondersteunen en een brede gebruikersgroep te bedienen. Kleinschalige recreatieve voorzieningen zijn mogelijk zoals picknicktafel, bankje, informatiebord, uitkijkplatform, vogelkijkscherm.

Beheerwijze

- Het beheer van verbindingen (groen en water) ondersteunt de waarden en het gewenste gebruik. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat de verbinding zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt en instandhouding daarvan uitgangspunt is.
- Het beheer heeft een extensief beheer, en is met name gericht op het verhogen van de natuurwaarde en belevingswaarde.
- Het gebied wordt duurzaam en ecologisch beheerd volgens een beheerplan voor de verbinding.
- Waterpartijen hebben op daarvoor aangewezen plekken natuurlijke oevers (geleidelijk talud), naast de meer op recreatie gerichte oevers.
- Voor vrijwilligers en ondernemers is het mogelijk een deel van een park te onderhouden in samenwerking en afstemming met de gemeente.

4 Bijzondere situaties

De regels zoals beschreven in voorgaande hoofdstukken zijn van toepassing op de gehele Hoofdgroenstructuur. In lijn met de Omgevingsvisie 2050 is er aanvullend op een aantal plekken binnen de Hoofdgroenstructuur sprake van een bijzondere situatie. Op deze locaties geldt enige flexibiliteit ten aanzien van de toetsing, in ruil voor een overtuigend plan of ontwerp waarmee de Hoofdgroenstructuur wordt versterkt. Deze bijzondere situatie kan dus van invloed zijn op de beoordeling of een initiatief wel of niet inpasbaar is. De bijzondere situaties die van toepassing zijn worden in dit hoofdstuk beschreven. Het gaat om:

- Gebiedsontwikkelingen
- Gebieden of plekken met een opgave

~~Algemeen geldt dat de TAC voor deze locaties of gebieden waar sprake is van een gebiedsontwikkeling of een specifieke opgave niet toetst 'of' het kan worden ingepast, maar wel 'hoe' (in welke mate, met welke ruimtelijke structuur en met welke inrichting/vormgeving).~~

Algemeen geldt dat de TAC voor deze locaties of gebieden waar sprake is van een gebiedsontwikkeling of een specifieke opgave niet toetst 'of' het kan worden ingepast, maar wel 'hoe' (in welke mate, met welke ruimtelijke structuur en met welke inrichting/vormgeving). De uitkomst van dit 'hoe' advies is positief, positief onder voorwaarden of negatief en volgt dezelfde werkwijze als reguliere TAC adviezen.

De gebruikelijke procedure, zoals beschreven in hoofdstuk 5, is van toepassing; indien de TAC negatief adviseert over het voorstel en het college is voornemens dit TAC-advies niet te volgen, dan kan dat alleen met instemming van de raad.

De werkwijze uit dit hoofdstuk zal worden geëvalueerd nadat de voorgestelde werkwijze 5 keer is toepast. Het streven is deze evaluatie uiterlijk een jaar na inwerkingtreding van dit Beleidskader aan de raad voor te leggen.

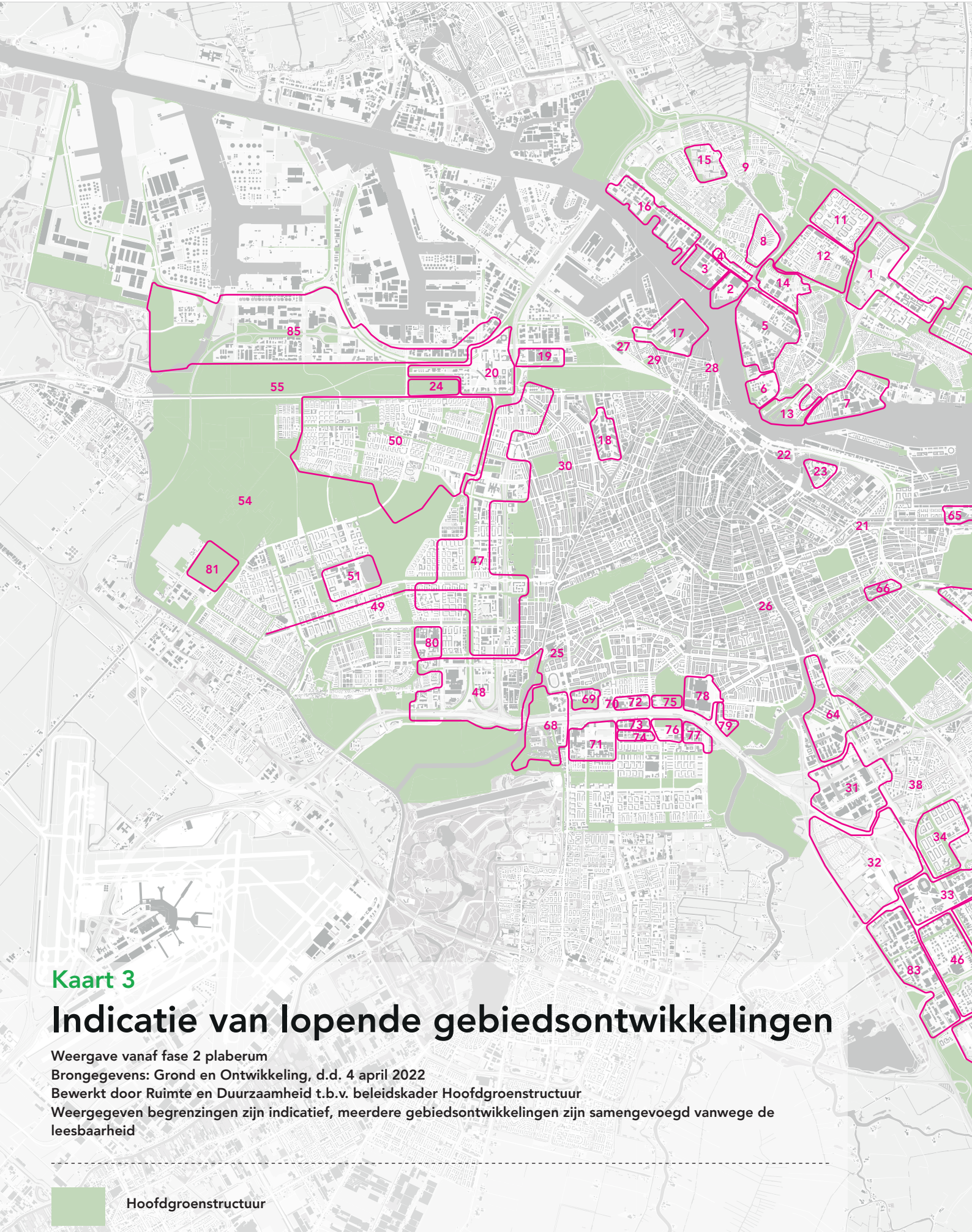
Daarbij zal in ieder geval worden geëvalueerd

- of de beoogde versterking door optimalisering of vergroten van de Hoofdgroenstructuur is bereikt;
- of de spelregels en de indicatieve kaart beschreven in dit Hoofdstuk goed werken en voldoende duidelijk zijn;
- of de gestelde randvoorwaarden voldoende zijn om het doel te bereiken, voldoende duidelijk zijn en/of moeten worden aangevuld.

Bij deze evaluatie wordt in het kader van 'Samen Stad maken' in ieder geval ook de stadsecoloog, natuurorganisaties en bewonersorganisaties in de stad betrokken, evenals de TAC en de stadsdelen.

4.1 Gebiedsontwikkelingen: flexibiliteit in ruil voor versterking

De stad is niet statisch. Er zijn gebieden die de komende jaren aanzienlijk transformeren (zie kaart 3). Vooral bij transformatie naar gemengd stedelijk gebied met woningbouw en andere functies hoort de realisatie van de daarbij behorende nieuwe parken en groenverbindingen. De opgavenkaart Hoofdgroenstructuur speelt een belangrijke rol in het definiëren van de gewenste kwantitatieve en kwalitatieve verbeteringen op weg naar het in de Omgevingsvisie beschreven en gevisualiseerde wensbeeld van een grotere en beter verbonden Hoofdgroenstructuur in 2050. Vooral binnen gebiedsontwikkelingen liggen hier kansen voor.

Kaart 3

Indicatie van lopende gebiedsontwikkelingen

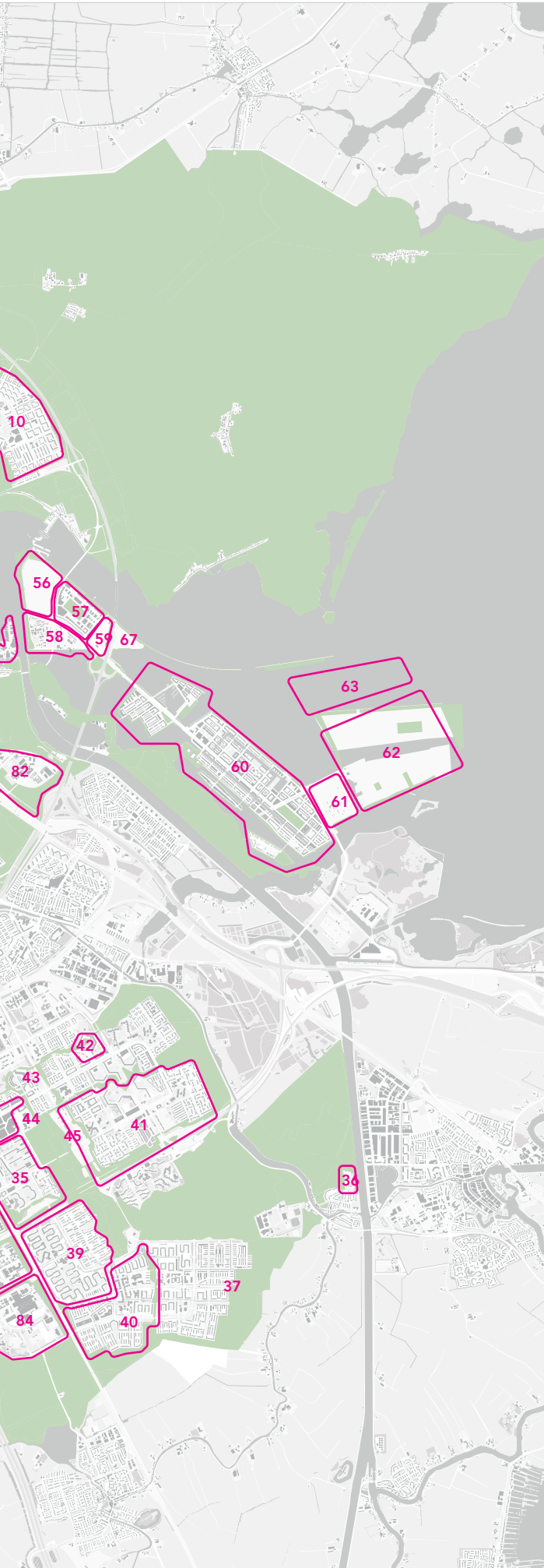
Weergave vanaf fase 2 plaberum

Brongegevens: Grond en Ontwikkeling, d.d. 4 april 2022

Bewerkt door Ruimte en Duurzaamheid t.b.v. beleidskader Hoofdgroenstructuur

Weergegeven begrenzingen zijn indicatief, meerdere gebiedsontwikkelingen zijn samengevoegd vanwege de leesbaarheid

 Hoofdgroenstructuur

1 Centrum Amsterdam Noord	44 Marktplein Anton de Komplein
2 NDSM-werf Oost	45 D-buurt projecten (Wof, N-Dstein, Jongerenhuisvesting)
3 NDSM-werf West	46 Amstel III
4 Klaprozenweg Noord	47 Ringzone A10 e.o.
- diverse projecten
5 Buiksloterham	48 Schinkelkwartier
6 Overhoeks	49 Pieter Calandlaan
7 Hamerkwartier	50 Geuzenveld / Slotermeer
8 De Bongerd	51 Centrum Nieuw West
- diverse projecten
9 Twiske (zuid)	54 Nieuw-West overig
10 Waterlandpleinbuurt	55 Stadsdeelprojecten Nieuw-West
11 Banne Noord	56 ZBE-Sluisbuurt
12 Banne Centrum	57 ZBE-Sportheldenbuurt
13 Sixhaven	58 ZBE-Baaibuurt
14 Klaprozenbuurt	59 ZBE-Bedrijvenstrook
15 Molenwijk	60 IJburg I
16 Cornelis Douwesterrein	61 IJburg II- Centrumeiland
17 Houthaven	62 IJburg II- Strandeiland
18 Foodcenter Amsterdam	63 IJburg II-Buiteneiland
19 Sloterdijk 1 Zuid	64 Amstelkwartier e.o.
- diverse projecten
20 Sloterdijk Centrum	65 Cruquius
21 Oosterbeer	66 Oostpoort
22 Oosterdokseiland	67 Oostpunt
23 Marineterrein	68 Verdi
24 Spieringhorn	69 Fred Roeskestraat
25 Havenstraatterrein	70 Parnas
26 Archiefterrein	71 Kenniskwartier
27 Bredius	72 Strawinsky
28 IJ-oevers Barentszplein	73 Mahler
29 Spaarndammerschool	74 Gershwin
30 Ringspoorzone Noord	75 Beethoven
31 Amstel Business Park Zuid	76 Ravel
32 De Nieuwe Kern	77 Vivaldi
33 ArenA Poort	78 RAI
34 Bijlmer Centrum	79 Kop Zuidas
35 H-buurt	80 De Plantijn
36 Gaasperdam / Driemond	81 Lutkemeer III
37 Stadsdeelprojecten Zuidoost	82 Sciencepark
38 Samenwerking Ouder-Amstel	83 Amstel III- Bedrijventerrein
39 Holendrecht	84 AMC Medical Business Park
40 Reigersbos	85 Sloterdijk West
41 K-midden	
42 E/G buurt	
43 Randen Nelson Mandelapark	

De indicatieve kaart 3 op de vorige pagina's bestaat uit een overzicht van gebiedsontwikkelingen, in sommige van deze gebieden ligt geen Hoofdgroenstructuur. Bij de nog op te stellen Opgavenkaart zal worden bezien of deze gebieden nader gespecificeerd kunnen worden.

Daarbij is het onvermijdelijk dat er binnen gebiedsontwikkelingen verschuivingen optreden in de ligging of typering van gebieden en verbindingen die nu in de Hoofdgroenstructuur toetskaart zijn opgenomen. Hiervoor bieden we enige ruimte, onder één harde voorwaarde: na de transformatie van het gebied is de Hoofdgroenstructuur aantoonbaar beter geworden en bestaande groengebieden of –verbindingen binnen het projectgebied die onvervangbaar zijn vanwege monumentale, cultuurhistorische, landschaps-architectonische of ecologische waarden, zijn minimaal behouden gebleven. De TAC toetst in deze gevallen of dit het geval is.

Om het Hoofdgroenstructuur-beleid binnen gebiedsontwikkelingen 'werkbaar' te maken, geven we hieronder een aantal spelregels mee. Het zijn processpelregels die het project passende flexibiliteit bieden bij de nadere invulling van de Hoofdgroenstructuur. Bij de projectleiders van gebiedsontwikkelingen ligt er een opgave en een verantwoordelijkheid om bij aanvang van het project te signaleren of er sprake is van ligging in de Hoofdgroenstructuur en deze te betrekken bij de opgave door in elk stadium van het plan- en besluitvormingsproces de Hoofdgroenstructuur te versterken waar dat kan. Door in een vroeg stadium in de planvorming een totaalvisie op de versterking van het groen binnen de gebiedsontwikkeling voor te leggen aan de TAC, wordt voorkomen dat pas in de fase van het bestemmingsplan (binnenkort omgevingsplan) eventuele strijdigheden worden gesignaleerd. Zie

hiervoor verder hoofdstuk 5, waarin staat beschreven in welk stadium van het planproces welke actie richting TAC(secretariaat) vereist is.

Binnen gebiedsontwikkelingen moet voldoende groen en natuur gerealiseerd worden volgens de Amsterdamse referentienorm voor groen en sport. Dit kan onder meer door het optimaliseren van de bestaande Hoofdgroenstructuur en/of het vergroten van de Hoofdgroenstructuur. Het aandeel waarin en de manier waarop zal verschillen en is afhankelijk van de locatiespecifieke mogelijkheden. Zoals beschreven in het Coalitieakkoord 2022-2026 zal de norm voor sport en groen komende jaren worden herijkt.

Optimaliseren van de bestaande Hoofdgroenstructuur

- De omvang van groen in het projectgebied dat volgens de toetskaart binnen de Hoofdgroenstructuur valt blijft minimaal gelijk. Als er een Hoofdgroenstructuur gebied of verbinding (gemotiveerd) verdwijnt moet er Hoofdgroenstructuur-waardig groen van minimaal dezelfde omvang en kwaliteit binnen de gebiedsontwikkeling worden gecompenseerd. Versnippering van het groen wordt hierbij voorkomen.
- Bestaande groengebieden of –verbindingen binnen het projectgebied die vanwege monumentale, cultuurhistorische, landschaps-architectonische of ecologische waarden onvervangbaar zijn blijven behouden.
- Bestaande groene verbindingen door het plangebied die aansluiten op Hoofdgroenstructuur verbindingen buiten het plangebied blijven behouden op dezelfde of een andere locatie binnen het plangebied. De kwaliteit van deze verbindingen wordt verbeterd.

- De kwaliteit van bestaande (te handhaven) Hoofdgroenstructuurgebieden en verbindingen binnen het plangebied worden verbeterd door verhoging van meerdere waarden van het groen (zie 5.2 over toetsing aan waarden). Dat kan bijvoorbeeld door:
 - herschikking van functies/ gebouwen/verharding;
 - verbetering van de openbaarheid;
 - verbetering van de toegankelijkheid (entrees, routes, etc);
 - verbetering van de bruikbaarheid.

Vergroten van de Hoofdgroenstructuur

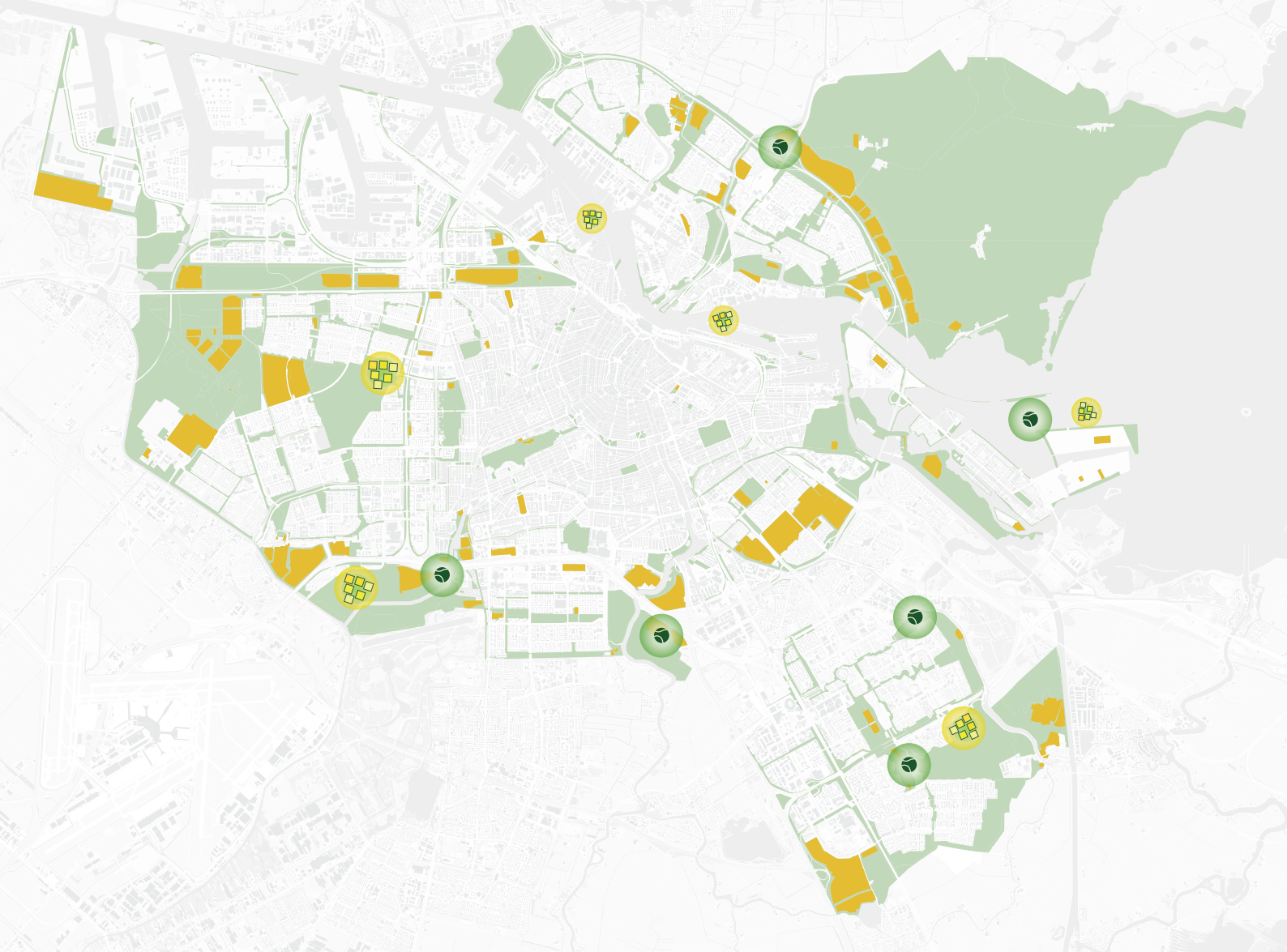
- Het vergroten van de omvang van de Hoofdgroenstructuur (binnen of buiten de projectgrenzen) kan door een nieuw groengebied aan te leggen (zoals een nieuw stadspark) of door nieuwe groenverbindingen te realiseren (ecologische knelpunten oplossen, nieuwe groene recreatieve verbindingen maken, et cetera);
- Vanaf het begin van de planvorming wordt gekeken naar aansluiting op groenstructuren buiten het plangebied en mogelijke versterking daarvan vanuit een totaalvisie, zodat een samenhangend stedelijk groen-blauw netwerk kan ontstaan met Hoofdgroenstructuur versterking binnen het plangebied en haar omgeving.
- Met nieuwe Hoofdgroenstructuurgebieden of verkleuring van bestaande Hoofdgroenstructuurgebieden binnen het plangebied wordt bijgedragen aan de gewenste diversiteit aan groengebieden/groentypen in de stad.
- Het realiseren van programma binnen de groengebieden versterkt de waarden van het groen. Programma is ondersteunend aan het groen en is geen doel op zich.
- Nieuwe groengebieden en groene verbindingen binnen het plange-

bied die voldoen aan de definitie van de Hoofdgroenstructuur worden ontworpen en aangelegd volgens de criteria en regels zoals beschreven in de groentype tabellen.

4.2 Gebieden of plekken met een opgave

De toename van het aantal inwoners en veranderende wensen en behoeften ten aanzien van het groen brengen ruimteclaims met zich mee die ook gevolgen (kunnen) hebben voor de Hoofdgroenstructuur. Aan de ene kant is er meer dan ooit behoefte aan het beschermen van groen in de stad. Om die reden zijn voor eerst 'stadsnatuurgebieden en verbindingen' aangewezen als onderdeel van de Hoofdgroenstructuur. Deze gebieden hebben een hoge ecologische waarde: rust en extensief gebruik staat hier voorop. Aan de andere kant is er door de groei van het aantal inwoners meer behoefte aan ruimte voor recreatieve of maatschappelijke voorzieningen, zoals sportvelden. Hierbij is het de uitdaging om bij de realisatie ervan zoveel mogelijk andere groenwaarden te versterken.

In de Omgevingsvisie 2050 staan de belangrijkste opgaven ten aanzien van het gebruik van het groen beschreven en gevisualiseerd (zie Hoofdstuk 7 Omgevingsvisie 2050 en de kaart op pagina 92). Deze opgaven gaan soms gepaard met extra bebouwing en verharding in de Hoofdgroenstructuur. Dat is maatschappelijk en vraagt om een zorgvuldige inpassing. Algemeen geldt dat de TAC voor deze locaties of gebieden waar sprake is van een gebiedsontwikkeling of een specifieke opgave niet toetst 'of' het kan worden ingepast, maar wel 'hoe' (in welke mate, met welke ruimtelijke structuur en met welke inrichting/vormgeving). De uitkomst van dit 'hoe' advies is positief, positief onder voorwaarden of negatief en volgt dezelfde werk-

Kaart 4

Belangrijkste opgaven Hoofdgroenstructuur volgens Omgevingsvisie Amsterdam 2050

- Vergroten openbare toegankelijkheid van sportparken, tuinparken en gedenkparken
- Ontwikkelen van sportlandschappen
- Ontwikkelen van groen-blauwe hotspots
-
- Hoofdgroenstructuur

wijze als reguliere TAC adviezen. De TAC zal bij deze opgaven niet toetsen op de vraag 'of' het kan worden ingepast, maar wel 'hoe' (in welke mate, met welke ruimtelijke structuur en met welke inrichting/vormgeving). Daarbij worden geen concessies aan de omvang en de kwaliteit van de Hoofdgroenstructuur. De belangrijkste opgaven zijn (zie kaart 4):

- Begraafplaatsen, volkstuintuinen en sportparken openbaarder en toegankelijker
- Potentie groen-blaue hotspot
- Opgave sportlandschap

Begraafplaatsen, volkstuintuinen en sportparken openbaarder en toegankelijker

Een aantal typen parken zullen de komende jaren, gestimuleerd door de groei van de stad, stapsgewijs een transformatie doormaken (zie kaart 4). Sportparken, begraafplaatsen (gedenkparken), volkstuintuinen en schoolwerktuinen zullen in de eerste plaats hun oorspronkelijke rol blijven vervullen, maar tevens hun deuren open te stellen voor bezoekers op zoek naar rust, ontspanning of een aantrekkelijke wandeling of fietstocht via de extra groene routes door de stad. Begraafplaatsen zijn uitnodigender voor rustzoekende recreanten en stiltezoekers. In het geval van sport- en volkstuintuinen gaat het tevens om ruimtelijke aanpassingen, zodat meer mensen ervan kunnen genieten en gebruik kunnen maken van de voorzieningen, bijvoorbeeld door aantrekkelijke en ruimere entreegebieden. Voor de volkstuintuinen hebben burgemeester en wethouders in november 2021 de 'Gezamenlijke Uitgangspunten' vastgesteld, tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de volkstuintuinenverenigingen. Hiermee wordt bestaanszekerheid voor alle tuinen op Amsterdams grondgebied geboden en zijn ambities en afspraken opgenomen over beheer en onderhoud en over het verbeteren van de toegankelijkheid en het ver-

breiden van gebruiksmogelijkheden. Bij het investeren in deze parken kunnen tegelijk ook andere stedelijke opgaven worden betrokken, zoals klimaatadaptatie, ecologie, of het vergroten van de verblijfsfunctie voor de buurt.

Potentie groen-blaue hotspots

In de Omgevingsvisie 2050 zijn een aantal locaties aangewezen als groenblauwe hotspot (zie kaart 4). Binnen een gebied waar op basis van een bestuurlijke opdracht realisatie hiervan gewenst is, gelden de volgende regels:

- Op deze plekken waar stad, groen en water elkaar raken, komen mensen vanuit de hele stad naartoe om groen, ruimte en water te beleven. De inzet op deze plekken is om, gebruikmakend van hun landschappelijke kwaliteit, hun stedelijke betekenis te vergroten. De nadruk ligt daarbij op buitenactiviteiten. Op deze plekken kan dus wat meer dan normaliter binnen het groentype waarin de opgave is gelegen is toegestaan.
- Dat geldt niet voor zoeklocaties waar 'stadsnatuur' van toepassing is. De natuurwaarde is hier prioritair en medebepalend voor wat hier programmatisch mogelijk is. Herlocalisering van de zoeklocatie buiten de begrenzing van de 'stadsnatuur' is hierbij, afhankelijk van de lokale situatie, denkbaar.
- Centraal staat de beleving van de groen-blaue ruimte. Inpassing leidt tot versterking van de prioritaire waarden van het betreffende groentype van de Hoofdgroenstructuur en tast de kernkwaliteiten ervan niet aan. Dit betreft maatwerk per locatie.
- De nadruk ligt op buitenactiviteiten, bij het groentype en de plek aansluitende programmering en inrichting van de openbare ruimte.
- Eventueel hoort daar beperkt gebouwd programma, maar altijd zorgvuldig in het groen en water

ingepast, aansluitend bij het karakter, de omvang en de opzet van het park.

- Voor een breed publiek toegankelijke vrijetijdsfuncties als bijvoorbeeld strandjes en waterrecreatie, buitentheaters en culturele voorzieningen (zoals een beeldentuin of (buiten)atelier) kunnen hier een plek krijgen, afhankelijk van de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het park.
- De woon- en/of verblijfsfunctie is hier uitgesloten, evenals initiatieven die het groen en water te vergaand privatiseren, c.q. de openbare toegankelijkheid te veel beperken.

Opgave sportlandschap

Om bij te dragen aan de stadsbrede sportopgave is in de Omgevingsvisie 2050 een zestal zoekgebieden aangewezen als opgave 'sportlandschap' (zie kaart 4). De zoekgebieden zijn in eerste instantie bedoeld om het huidige aanbod van sport in bestaande en nieuwe wijken te verrijken met extensieve vormen van georganiseerde buitensport en ongeorganiseerde, individuele sporten, zorgvuldig ingepast in een landschappelijke omgeving. Eventuele sportterreinen, faciliteiten en sportvelden hebben een groene en zo openbaar en toegankelijk mogelijke inrichting. Inpassing dient zorgvuldig te gebeuren en vraagt om maatwerk. Deze locaties zijn nauwkeurig geselecteerd op basis van prognoses van de behoefte aan georganiseerde buitensport- en beweegmogelijkheden binnen de komende 10 jaar. ~~De TAC zal bij deze opgaven niet toetsen op de vraag 'of' het kan worden ingepast, maar wel 'hoe' (in welke mate, met welke ruimtelijke structuur en met welke inrichting/vormgeving).~~ Algemeen geldt dat de TAC voor deze locaties of gebieden waar sprake is van een gebiedsontwikkeling of een specifieke opgave niet toetst 'of' het kan worden ingepast, maar wel 'hoe' (in welke mate, met welke ruimtelijke

structuur en met welke inrichting/vormgeving). De uitkomst van dit 'hoe' advies is positief, positief onder voorwaarden of negatief volgt dezelfde werkwijze als reguliere TAC adviezen.

Voor sportlandschappen gelden de volgende regels:

- Ze leveren een positieve bijdrage aan de beleving van het groengebied. De nadruk ligt op buitenactiviteiten en de programmering van de openbaar toegankelijke ruimte. De bezoekersdruk ligt hier lager dan op doorsnee sportparken.
- Ze worden landschappelijk, ecologisch en duurzaam zorgvuldig ingepast en het landschappelijke karakter van het groengebied wordt maximaal gerespecteerd.
- Ze zijn maatwerk per locatie. Ze zijn niet eenduidig van vorm, maar de opzet maakt een dooradering van recreatieve routes, ander recreatief gebruik en een natuurvriendelijke inpassing mogelijk.
- Primair gaat het om de meer extensieve vormen van georganiseerde buitensport. Deze gaan samen met ongeorganiseerde, individuele buitensporten (waaronder fietsen, skaten, frisbee, bootcamp etc.) in de openbare ruimte.
- Eventuele sportterreinen, faciliteiten en sportvelden hebben een groene en zo openbaar en toegankelijk mogelijke inrichting en zijn onderdeel van het ensemble binnen het betreffende groengebied.
- Daar waar sportvelden nodig zijn om bij te dragen aan de stadsbrede sportopgave zijn ze slechts toegestaan mits de complexen kleinschalig van opzet zijn (vergelijkbaar met maximaal drie hockey- of voetbalvelden), open van karakter en optimaal duurzaam en landschappelijk ingepast. De afweging of hier kunstgras nodig of wenselijk is, is locatie specifiek.

- De verharding blijft beperkt. Paden en parkeren zijn - voor zover noodzakelijk - grotendeels onverhard of in half-verharding uitgevoerd, met een beperkte basisstructuur van verharde paden en fietsparkeren, zodat de toegankelijkheid voor iedereen gewaarborgd is.
- Voorzieningen worden bij voorkeur gerealiseerd in bestaande bebouwing. Eventueel nieuw gebouwd programma blijft beperkt, is ondersteunend aan de sportfunctie en is bruikbaar voor meerdere (maatschappelijke en publieks) functies. Verdichting is hier niet de opgave. Gebouwd programma is publieksgericht en zorgvuldig in het groen en water ingepast en geclusterd in de drukkere delen van het betreffende groentype.

Het gaat hierbij niet om realisatie van extra reguliere sportparken of doorgroei daarnaar op termijn. Een eventuele toekomstige omzetting van het betreffende groentype naar sporttype 'sportpark' wordt per locatie separaat aan de raad voorgelegd, zodat per geval/gebied een zorgvuldige en transparante afweging mogelijk is (zie ook kader 'Sporten in de Hoofdgroenstructuur').

Uitwerkingen Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie staan ook opgaven beschreven en gevisualiseerd die (nog) geen directe doorwerking hebben in het beleidskader Hoofdgroenstructuur. Deze opgaven moeten eerst uitgewerkt worden en hoeven niet rechtstreeks bij de toetsing van inpasbaarheid van initiatieven betrokken te worden. Wel kunnen ze op termijn consequenties hebben voor het Hoofdgroenstructuur beleid.

Landschapsparken

Onder de naam 'landschapsparken' wil Amsterdam de bestaande structuur van groene scheggen versterken. Landschapsparken zijn te ontwikkelen grote en samenhangende ensembles van parken en landschap op de grens van stad en land, bestaande uit (stads) landbouwgrond, stadsnatuur, recreatiegebieden, stadsparken, verbonden door recreatieve routes. Het gebied van het huidige Amsterdamse Bos en de Nieuwe Meer is hiervan een goed voorbeeld. In deze gebieden is de vraag naar ruimte voor sport, spel, recreatieve voorzieningen of stadslandbouw hoog als gevolg van de groei van de stad en de agglomeratie hoog. Landschapsparken vormen een bestemming en hebben elk een eigen identiteit. In landschapsparken wordt, samen met buurgemeenten, provincie en organisaties, gezocht naar mogelijkheden om de recreatieve toegankelijkheid en gebruiksmogelijkheden te vergroten. Dit is maatwerk, geen landschapspark is hetzelfde. Een landschappelijke inpassing, natuurlijk-vriendelijke inrichting en zorgvuldige inpassing van voorzieningen voor sport, spel, recreatie en stadslandbouw, met een duidelijke zonering van drukkeren en rustigere gebieden, is het uitgangspunt.

Binnen de kaders van wetgeving en provinciaal en nationaal beleid is de opgave voor de landschapsparken onder andere:

- realiseren van meerdere uitnodigende entrees;
- versterken van de wandel- en recreatieve fietsverbindingen binnen het landschapspark, met de stad en naar het landschap en agglomeratie;
- verbetering van de ontsluiting met het openbaar vervoer;
- versterken van het aanbod van diverse rustige en actieve vormen van recreatief en sportief gebruik op het land en op het water;
- verbeteren van het zicht op en recreatief gebruik van oevers en water (gericht op zwemmen, kanoën, roeien en schaatsen);
- meer mogelijkheden voor natuurbeleving;
- realiseren van aantrekkelijke en veilige overgangen tussen bebouwd stedelijk gebied en het landschapspark.

De nadruk in deze gebieden ligt op buitenactiviteiten en de programmering van de openbaar toegankelijke ruimte en bestaande bebouwing. Eventueel hoort daar beperkt gebouwd programma bij dat gebruikt kan worden voor meerdere functies en activiteiten, echter verdichting is niet de opgave. Wel hoort er binnen elk landschapspark een basisstructuur te zijn van goed toegankelijke verharde fiets- en wandelvoorzieningen, zodat alle Amsterdammers hiervan gebruik kunnen maken, ook als ze bijvoorbeeld minder goed ter been zijn.

Groene linten

Groene linten worden in de Omgevingsvisie 2050 omschreven als groene straten, lanen en fiets-/wandelroutes, die veel groene elementen bevatten, zoals bomenrijen en geveltuinen. Groene linten dragen in grote mate bij aan de beleving van groen in de stad, het versterken van de ecologische, cultuurhistorische en/of monumentale waarde en de mogelijkheid om op een comfortabele en hittebestendige manier door de stad te wandelen of fietsen. Met name straten met grote bomen zijn om die reden belangrijk. Daarom heeft het stadsbestuur in de Omgevingsvisie de ambitie uitgesproken om delen van de Amsterdamse Hoofdbomenstructuur te integreren in de Hoofdgroenstructuur.

Groene linten kenmerken zich door het gecombineerde gebruik van de ruimte. Naast groen is het namelijk ook ruimte die gebruikt wordt voor verkeers- en verblijfsfuncties. Sectorale toetsing aan alleen de groenfunctie van 'groene linten' doet geen recht aan het gedeelde gebruik van deze ruimten. Groene linten, zoals in de Omgevingsvisie gedefinieerd, maken nu nog geen deel uit van dit beleidskader. Daarvoor moeten eerst een aantal stappen worden doorlopen:

- onderzoeken op welke wijze integrale toetsing aan 'groene linten' kan worden georganiseerd;
- actualisatie naar een meer gedetailleerde Hoofdbomenstructuur met een onderscheid in bestaand en wenselijke uitbreiding;
- selectie welke structuren uit de Hoofdbomenstructuur als 'groene linten' eventueel onderdeel kunnen gaan uitmaken van de Hoofdgroenstructuur.

Het actualiseren van de Hoofdbomenstructuur zal worden betrokken bij de actualisatie van het Beleidskader Puccinimethode, waar de Hoofdbomenstructuur deel van uitmaakt. De actualisatie van het Beleidskader Puccinimethode is naar verwachting eind 2023 gereed voor vaststelling door de gemeenteraad.

Sporten in de Hoofdgroenstructuur

Een belangrijke opgave in de stad is om deze zo in te richten dat het Amsterdammers uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten. Het groen in en rond de stad speelt hierin een belangrijke rol: het biedt Amsterdammers de mogelijkheid te sporten en bewegen in een natuurlijke en gezonde omgeving. Veel sportbeoefening vindt van oudsher plaats in de buitenlucht en weer een groot deel daarvan op sportparken, die veelal gelegen zijn in de Hoofdgroenstructuur. Sportparken vormen belangrijke schakels in de stedelijke groenstructuur en de grotere recreatieve en natuurlijke verbindingen. Sportparken horen dus bij de Hoofdgroenstructuur. Voor een groene functie brengen sportparken vaak wel relatief veel verharding en objecten (parkeren, paden, hekken, masten) en bebouwing (clubhuizen) met zich mee. Verder bestaan ze grotendeels uit kunstgrasvelden zonder echte groenwaarde. In diverse inspraakreacties op dit beleidskader is geopperd om sportparken om die reden uit de Hoofdgroenstructuur te halen. Kunstgras sportvelden zijn echter belangrijk voor een optimaal gebruik van de beschikbare sportruimte; ze kunnen tot vijf keer intensiever bespeeld worden als een grasveld en bieden bovendien aan meerdere sporten en de individuele sporter een plek.

De randen van sportparken hebben wel vaak hoge groenwaarden. Om deze te behouden en te versterken hebben ze op een aantal prominente plekken in de Hoofdgroenstructuur het groentype 'groene verbinding' meegekregen.

Het groenbeleid zoals beschreven in de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 richt zich op het beperkt toelaten van nieuwe sportparken in de Hoofdgroenstructuur. Daarvoor wordt het principe van drie stappen aangehouden:

Stap 1: Bij de ontwikkeling van nieuwe buurten groter dan 1.000 woningen wordt ten minste de helft van de georganiseerde buitensportopgave (conform de sportnorm) gerealiseerd binnen de buurten. Met die notie dat de in het coalitieakkoord 2022-2026 aangekondigde herijking van de referentienormen voor sport en groen tot bijstelling van genoemde getallen kan leiden.

Stap 2: Het bestaande areaal aan sportterrein blijft behouden en het gebruik wordt geoptimaliseerd zodat meer Amsterdammers op verschillende manieren en verschillende tijdstippen gebruik kunnen maken van deze voorzieningen.

Stap 3: Voor lokale sportopgaven waarvoor de eerste twee stappen niet voldoende oplossing bieden kunnen nieuwe sportparken worden gerealiseerd, zowel in een stedelijke setting als in een landschappelijke setting (in het laatste geval dus binnen de Hoofdgroenstructuur).

Hoewel er consensus is over de 3 stappenmethodiek uit de Omgevingsvisie, biedt deze nog onvoldoende duidelijkheid hoe en waar in de stad voldoende ruimte gevonden gaat worden voor sport en wat daarvan

de consequenties zijn voor de Hoofdgroenstructuur. Een besluit over een uitbreiding of eventuele nieuwe locatie voor sport in de Hoofdgroenstructuur, evenals de omzetting van een groentype naar een sportpark, wordt niet genomen in dit beleidskader Hoofdgroenstructuur. De uitwerking van de methodiek naar de benodigde sportruimte in de stad en de consequenties daarvan voor de Hoofdgroenstructuur gebeurt in het kader van (een uitwerking of actualisatie van) de Omgevingsvisie en de in het coalitieakkoord 2022-2026 aangekondigde herijking van de referentienormen voor sport en groen, omdat deze functies vaak samen komen.

In het kader van de Omgevingsvisie wordt er aan de volgende acties gewerkt:

- **Handelingsperspectief Sport in een Groeiende stad.** De komende periode wordt inzicht gegeven in hoe de (herijkte) sportnorm gehaald wordt binnen de 1-2-3-methodiek en hoe dit ruimtelijk uitpakt.
- **Actualisatie Referentienorm Maatschappelijke Voorzieningen** en in het verlengde daarvan de in het coalitieakkoord aangekondigde actualisatie van de groen- en sportnorm. Er wordt toegewerkt naar een gecombineerde norm voor groen, sport en spelen in de openbare ruimte, waarbij wordt ingezet op het intensiveren van het gebruik van bestaande sportaccommodaties en er rekening wordt gehouden met het groen dat reeds aanwezig is in omliggende gebieden.
- **Sport- en Bewegestructuur.** De ontwikkeling van een stedelijke structuur van sportaccommodaties, grote en kleinere sport- en beweegplekken, en routes in de stad, die Amsterdammers uitnodigt buiten te bewegen en te sporten. Onderdeel hiervan is het versterken van de recreatieve en gezonde waarde van groene ruimte en routes in de stad.

Naar aanleiding van de ontvangen reacties op het concept beleidskader Hoofdgroenstructuur worden hier, in lijn met de uitvoering van de Omgevingsvisie, als acties aan toegevoegd:

- Gekoppeld aan de woningbouwopgave worden gebiedsspecifieke uitwerkingen van de zoeklocaties 'sportlandschappen' gemaakt.
- Er wordt onderzocht voor welke sportparken geldt dat de ligging van de parken in de Hoofdgroenstructuur beperkend werkt voor de groenfunctie en/of voor de recreatieve en sportieve functies in het gebied. Voor die sportparken wordt onderzocht of en onder welke voorwaarden deze sportparken nog onderdeel blijven uitmaken van de Hoofdgroenstructuur. Dit kan gekoppeld worden aan de uitwerking van de Sport- en Bewegestructuur.
- Het voeren van sociaal-ruimtelijke regie op de toepassing van de 1-2-3 methodiek over inpassing van de sportopgave in de stad.

5 Hoe werkt het?

5.1 De procedure

Een initiatiefnemer of projectleider heeft met Hoofdgroenstructuurbeleid te maken als een plan of initiatief geheel of gedeeltelijk in de Hoofdgroenstructuur ligt, zoals weergegeven op de (digitale) toetskaart Hoofdgroenstructuur. Ook wanneer er twijfel bestaat over de begrenzing van de Hoofdgroenstructuur of als initiatieven of plangebieden de begrenzing doorkruisen, is het Hoofdgroenstructuurbeleid aan de orde.

Toetsing door een onafhankelijke commissie

Plannen in de Hoofdgroenstructuur vragen om een afgewogen en onafhankelijk oordeel. De TAC adviseert het college van burgemeester en wethouders over de inpasbaarheid van initiatieven. ~~Draagt een initiatief/ plan bij aan de versterking van de Hoofdgroenstructuur dan is deze inpasbaar. Als het een aantasting ervan inhoudt, dan zal de TAC negatief adviseren en moet het college van burgemeester en wethouders een beslissing nemen.~~ Draagt een initiatief/ plan bij aan de versterking van de Hoofdgroenstructuur dan is deze inpasbaar. Als het een aantasting ervan inhoudt, dan zal de TAC negatief adviseren. Als het college van burgermeester en wethouders hiermee gemotiveerd van wenst af te wijken, dan ligt de eindbeslissing bij de raad. De toewijzing van gebieden aan de Hoofdgroenstructuur, de begrenzing en de inkleuring van groentypen behoort niet tot de rol van de TAC. Dit is een bevoegdheid en een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur. Evenals voorstellen om hier wijzigingen in aan te brengen.

Waarom hebben we een onafhankelijke toetscommissie?

Amsterdammers genieten volop van de vele parken die de stad rijk is. De betrokkenheid bij het groen is enorm. De meningen over wat goed of niet goed is lopen daarbij sterk uiteen. Waar de één zich sterk maakt voor meer natuur in de stad en een veel strengere bescherming van het stedelijk groen, wil de ander juist meer ruimte om te kunnen sporten, spelen of op een andere manier kunnen recreëren in het groen. Gelukkig zijn veel van deze wensen goed te combineren. Soms ook moeten er keuzes worden gemaakt en moet er worden afgewogen of een initiatief of plan een versterking of een aantasting van het groen is en ontstaat er discussie. Om die reden heeft Amsterdam de advisering aan het college belegd bij een onafhankelijke toetscommissie die tot taak heeft om het belang van de Hoofdgroenstructuur binnen het brede spectrum aan wensen te waarborgen. Ze voert deze taak in opdracht van het college sinds 2003 uit.

De TAC is samengesteld uit deskundigen op het gebied van landschap(sarchitectuur), cultuurhistorie, ecologie, sport & recreatie, stedenbouw en duurzaamheid. De werkwijze en taakstelling staan beschreven in de TAC-verordening (2019).

Wie kan een advies aanvragen?

De TAC is als adviescommissie ingesteld om burgemeester en wethouders te adviseren over de inpasbaarheid van initiatieven in de Hoofdgroenstructuur. Om die reden richt ze haar advies primair aan burgemeester en wethouders. Een adviesaanvraag is een verzoek van het bevoegd gezag aan de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur om een (pre) advies uit te brengen over de inpasbaarheid van een initiatief of planvormingsproduct in de Hoofdgroenstructuur. Richting TAC wordt het bevoegd gezag aangemerkt als de initiatiefnemer. Veelal is dit het dagelijks

bestuur van een stadsdeel, omdat het stadsdeelbestuur gemandateerd is om namens het college van burgemeester en wethouders omgevingsvergunningen in de Hoofdgroenstructuur af te geven als er geen sprake is van strijdigheid met het beleid. In sommige gevallen is de initiatiefnemer het college van burgemeester en wethouders, zoals bij thematisch beleid en grootste-delijke projecten. Een behandelend ambtenaar, in de vorm van een projectleider, vergunningverlener of planologisch-jurist, zal vaak namens het bevoegd gezag een intern afgewogen adviesaanvraag indienen bij het secretariaat van de TAC. Derden, zoals de daadwerkelijke aanvrager van een omgevingsvergunning, ruimtelijk besluit of principeverzoek, kunnen niet rechtstreeks een advies bij de TAC inwinnen, tenzij de gemeente zelf de aanvrager is van de vergunning. De toetsing is immers onderdeel van de ruimtelijk planologische procedure van initiatieven en planvorming.

5.2 Wanneer is een TAC-advies nodig?

De TAC toetst alle ruimtelijke initiatieven en planvormingsproducten die betrekking hebben op de Hoofdgroenstructuur en die aan burgemeester en wethouders worden voorgelegd voor besluitvorming of advisering.

Voor welke initiatieven?

Een TAC advies is nodig voor een initiatief dat afwijkt van wat het bestemmingsplan (binnenkort omgevingsplan) er toestaat en het bevoegd gezag desondanks overweegt haar medewerking te verlenen omdat het als een kwaliteitsimpuls van de Hoofdgroenstructuur wordt beschouwd. Als er behoefte is aan een TAC advies in het kader van een vroegtijdige interne afweging of een initiatief of plan wenselijk is in de Hoofdgroenstructuur kan vooraf-

gaande aan een definitief advies een pre-advies worden ingewonnen. Ook wanneer er twijfel bestaat over de doorwerking van een aan de Hoofdgroenstructuur direct grenzend plan of waar een initiatief de begrenzing doorkruist is een TAC advies aan de orde.

Initiatieven zijn ruimtelijke plannen die in een gebied liggen of plaatsvinden die onderdeel zijn van de Hoofdgroenstructuur. Het kan hierbij zowel gaan om stedelijke als lokale, en zowel tijdelijke als permanente plannen in de Hoofdgroenstructuur. Het kan gaan om een plan voor een plek of planvorming (in verschillende stadia) voor een gebied, waarbij de impact (positief dan wel negatief) op de Hoofdgroenstructuur getoetst wordt.

Een TAC advies is voor de volgende initiatieven met (gedeeltelijke) ligging in de Hoofdgroenstructuur noodzakelijk:

- (actualisatie van) bestemmingsplannen (binnenkort omgevingsplan) of een beheersverordening;
- wijzigings- en uitwerkingsplannen;
- (tijdelijke) afwijkingen van het bestemmingsplan (binnenkort omgevingsplan) via een omgevingsvergunning (op basis van artikel 2.12 Wabo).

Aanvullend staat altijd de mogelijkheid open voor het bevoegd gezag om op vrijwillige basis een advies te vragen aan de TAC voor bijvoorbeeld tussenproducten, nieuwe beleids-thema's, concept beleidskaders of of andere vormen van planvorming. Er is geen advies nodig voor evenementen of het vellen van houtopstanden in de Hoofdgroenstructuur, omdat daarvoor andere beleids- en toetsingskaders van toepassing zijn.

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft een advies van de TAC noodzakelijk. Bijvoorbeeld voor een wijziging van het omgevingsplan of een

(tijdelijke) omgevingsvergunning waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan.

In welk stadium van de planvorming?

Er ligt een verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer om de TAC op tijd te raadplegen, zodat burgemeester en wethouders dit advies bij de afweging kunnen betrekken. Soms vraagt dit om een TAC advies in verschillende stadia van de planvorming. Welk type advies (preadvies of advies) in welk stadium van de planvorming (Plaberum/ PBI) gewenst of vereist is, staat aangegeven in figuur 2.

Dat betekent ook dat alle relevante voorgeschreven onderzoeken, zoals het TAC advies in relatie tot het Hoofdgroenstructuurbeleid, door de initiatiefnemer aan het plan moet zijn toegevoegd, voordat het ter besluitvorming aan het college voorgelegd kan worden voor de ter visie legging of vaststelling. Als niet voortijdig een advies is aangevraagd bij de TAC, kan dit tot vertraging in de procedure leiden.

Het TAC advies wordt als bijlage bij de stukken gevoegd en de bestuurlijke voordacht is voorzien van een samenvatting van het TAC-advies en een uiteenzetting hoe met het TAC advies is om gegaan.

Voor juridisch planologische plannen op grond van de Wet ruimtelijke ordening (binnenkort Omgevingswet), zoals (actualisaties van) bestemmingsplannen/omgevingsplan en uitwerkingsplannen geldt dat er een TAC advies wordt ingewonnen in het kader van het vooroverleg (ex art. 3.1.1. in geval van bestemmingsplan en ex art. 5.1.1. Besluit ruimtelijke ordening in geval van een omgevingsvergunning).

Voor projecten of planvormingsproducten met een ruimtelijke doorwerking (denk aan een verkenning, visie

of voorlopig of definitief ontwerp) die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de Hoofdgroenstructuur ligt er de verantwoordelijkheid bij het project om dit vanaf de start inzichtelijk te maken in de besluitvormingsvoordracht.

- Voor fase 1 is het niet noodzakelijk om een TAC advies aan te vragen. Wel geldt er een meldingsplicht door de projectorganisatie van het initiatief bij het secretariaat van de TAC (secretariaatTAC@amsterdam.nl).
- Facultatief kan er in fase 1 en/ of fase 2 een preadvies ingewonnen worden bij de TAC, om zo al vroegtijdig het advies en eventuele aandachtspunten bij de uitwerking van de planvorming te betrekken.
- Vanaf fase 3 is een TAC advies verplicht, voorafgaand aan besluitvorming door burgemeester en wethouders en de raad over een faseproduct.

Het werken aan plannen en projecten gebeurt in Amsterdam in fasen volgens het Plaberum (Plan- en Besluitvormingsproces Ruimtelijke Maatregelen) of het PBI (Plan- en Besluitvormingsproces Infrastructuur). In beide plan- en besluitvormingsprocedures kunnen plannen uitgewerkt worden die betrekking hebben op de Hoofdgroenstructuur. In figuur 2 is te lezen welke acties en onderzoeken er met betrekking tot de Hoofdgroenstructuur in de verschillende fasen van het Plaberum en het PBI moeten worden ondernomen.

Waarom moet een adviesverzoek aan de TAC voldoen?

Een adviesaanvraag aan de TAC vraagt een zorgvuldige voorbereiding vanuit ruimtelijk planologisch perspectief. Het bijvoegen van een ruimtelijk afwegingsadvies verdient de voorkeur (binnen wat haalbaar is qua tijdspad in het geval van een vergunningsaanvraag procedure).

Figuur 2 Advisering in de verschillende fasen van plannen en projecten

Planfase in Plaberum / PBI	Werkwijze Hoofdgroenstructuur	Onderdeel besluit	Adviesaanvraag TAC
Fase 1 Verkenning / initiatief ► Principe besluit	Verken bestaande situatie: analyseer bestaande groenstructuur	In besluit moet worden opgenomen of HGS onderdeel is van het plan	Verplicht: melding initiatief bij secretariaat TAC Facultatief: pre-adviesaanvraag
Fase 2 Haalbaarheid / Uitgangspunten & definitie ► Projectbesluit / Voorkeurs- & definitiebesluit	Concretiseer de opgave voor de Hoofdgroenstructuur	In projectnota moet worden opgenomen of plan invloed heeft op HGS en hoe hier mee wordt omgegaan.	Facultatief: pre-adviesaanvraag
Fase 3 Ontwerp ► Investeringsbesluit / Uitvoerings- en kredietbesluit	Leg het ontwerp groen vast in een integraal ontwerp. Werk hierin de groenstructuur en de HGS groentypen verder uit.	In besluit dient concrete opgave / aanpassing voor de Hoofdgroenstructuur zijn uitgewerkt en in investeringsbesluit opgenomen en gedekt.	Verplicht: adviesaanvraag
Fase 4 Uitvoering / Contract & realisatie ► Vaststelling Omgevingsplan / Overdrachtsbesluit	Verwerk de wijzigingen in het omgevingsplan	In omgevingsplan moet Hoofdgroenstructuur worden opgenomen.	Verplicht: adviesaanvraag

Als ingangseisen voor het agenderen van initiatieven en planvormingsproducten voor een TAC-advies gelden:

- een motivatie waaruit blijkt dat het initiatief/de ingreep een kwaliteit-simpuls is vanuit een ruimtelijke totaalvisie op het groengebied en geen afbreuk doet aan bestaande groenwaarden;
- een motivatie waaruit blijkt dat het initiatief bijdraagt aan de primaire groenwaarden, zoals die gelden voor het betreffende groentype;
- een beschrijving hoe het initiatief zich verhoudt tot voor de Hoofdgroenstructuur

relevant bovengemeentelijk beleid en regelgeving (zoals Natuur Netwerk Nederland, Bijzonder Provinciaal Landschap, Landelijk Gebied, Natura 2000, Wet Natuurbescherming, Scheepvaartverkeerswet, et cetera);

- als op een locatie een 'stadsnatuur-label' geldt dan moet de adviesaanvraag voorzien zijn van een flora- en faunatoets waaruit de consequenties voor natuur blijken, tevens voorzien van een ambtelijk ecologisch advies van een stads-ecoloog over inpasbaarheid;

Als niet is voldaan aan deze ingangseisen kan dit vanuit het secretariaat van de TAC reden zijn om agendering voor toetsing aan te houden.

5.3 Advisering in stappen

Om tot een advies te komen doorlopen initiatiefnemer en TAC een aantal stappen (zie ook figuur 3). De initiatiefnemer checkt allereerst tijdig of een aanvraag moet worden ingediend en zo ja, aan welke voorwaarden deze moet voldoen (zie ook 5.2). Zo bestaat er de mogelijkheid om in een vroeg stadium van planvorming een preadvies aan de TAC te vragen. De TAC zal in haar preadvies een indicatie geven van inpasbaarheid en eventuele aandachtspunten richting verdere uitwerking van een initiatief of plan.

Bij de (pre)advisering gebruikt de TAC primair dit beleidskader om te beoordelen of een initiatief of plan inpasbaar is. In stap 1 wordt bepaald of het plan of initiatief betrekking heeft op één van de gebiedsspecifieke toetskaders waarvoor een uitzondering geldt (zie 4.1). De TAC heeft initiatieven en plannen primair aan deze kaders te toetsen.

In stap 2 worden de regels zoals beschreven in hoofdstuk 2 en 3 toegepast. Als de locatie van het initiatief of het plan op de toetskaart is aangeduid als 'stadsnatuur' dan geldt dat natuur altijd de prioritaire waarde is boven de waarden van het onderliggende groentype. Het initiatief mag niet ten koste gaan van de natuurwaarde. Zie verder 2.3 voor de regels die gelden voor stadsnatuur.

Figuur 3 Schematische voorstelling van de stappen die een initiatiefnemer en de TAC doorlopen om tot een advies te komen

Vooraf

Initiatiefnemer:

- Checkt tijdig of toetsing aan de orde is
- Checkt de ingangseisen voor toetsaanvraag
- Levert tijdig aan voor toetsing

Toetsing van het initiatief, het ontwerp of beleidsplan door de TAC

1. Wat houdt het in?

Geldt er een gebiedsspecifiek toetskader?

2. Wat is het groentype en is het tevens stadsnatuur?

Toetsing aan richtlijnen, groentype en soms ook stadsnatuur

3. Is er sprake van gebiedsontwikkeling of opgave?

Bijzondere situatie wordt betrokken in de afweging

4. TAC (pre)toets van het initiatief, het ontwerp of beleidsplan op schrift

Positief, positief onder voorwaarden of negatief

Naderhand

Initiatiefnemer betreft het advies bij het vervolg van het plan- en besluitvormingsproces

Als het initiatief of plan niet binnen 'stadsnatuur' valt dan wordt getoetst aan de regels van het betreffende groentype, zoals beschreven in hoofdstuk 3.

In stap 3 bekijkt de TAC of er aanvullend sprake is van een bijzondere situatie (zie hiervoor hoofdstuk 4). Gaat het om een gebiedsontwikkeling (zoals indicatief aangegeven op de kaart op pag. 76) welke een meer flexibele toetsing mogelijk maakt in ruil voor een overtuigend versterkingsvoorstel van de Hoofdgroenstructuur? Ligt er een specifieke opgave om het groengebied openbaarder en toegankelijker te maken? Of heeft het plan of initiatief betrekking op een locatie die in de Omgevingsvisie staat aangeduid als groen-blauwe hotspot of sportlandschap? De TAC betreft deze opgaven en de daarvoor in het beleidskader Hoofdgroenstructuur meegegeven criteria voor inpasbaarheid bij haar advies.

Op basis van een motivatie sluit de TAC in stap 4 haar (pre-)advies af met de strekking: positief, negatief, positief onder voorwaarden en in uitzonderlijke gevallen neutraal. De initiatiefnemer betreft vervolgens het advies bij het plan- en besluitvormingsproces:

- bij een neutraal en positief advies kan een initiatiefnemer de planvorming/uitvoering doorzetten zonder verdere tussenkomst van burgemeester en wethouders voor het toetsingsonderdeel Hoofdgroenstructuur;
- bij een negatief advies wordt de initiatiefnemer gemeld dat het initiatief in de huidige vorm geringe kans op vergunningverlening maakt (met dus het advies om te heroverwegen of aan te passen); burgemeester en wethouders kunnen bij een negatief advies of positief advies onder voorwaarden

overwegen om dit TAC-advies niet op te volgen en hier gemotiveerd van af te wijken als de raad hiermee instemt;

- bij een negatief advies of positief advies onder voorwaarden heeft de initiatiefnemer de verantwoordelijkheid om binnen 3 maanden aan het secretariaat van de TAC te laten weten hoe ze met het advies is omgegaan. Over deze informatie rapporteert de TAC in haar jaarverslag;

De TAC heeft bij haar toetsing enige interpretatievrijheid en legt hierover verantwoording af in de vorm van een gemotiveerd advies. Als een initiatief of plan grote consequenties heeft voor de Hoofdgroenstructuur zal ze negatief adviseren en de verdere besluitvorming ligt dan bij burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Dit geldt voor initiatieven/ plannen die gepaard gaan met een aanzienlijke:

- toename van de hoeveelheid bebouwing en/of verharding;
- functiewijziging;
- wijziging van groentype;
- precedentwerking.

Burgemeester en wethouders nemen het advies van de TAC als een technisch gegeven mee in de afweging. Als burgemeester en wethouders vanuit een breder belang willen meewerken aan een initiatief dat de TAC als niet-inpasbaar heeft beoordeeld of waaraan ze voorwaarden heeft verbonden, geldt dat het initiatief – onafhankelijk van de mate van de afwijking – aan de gemeenteraad voorgelegd wordt. Alleen via instemming door de raad met een afwijkingsverzoek kan het college contrair gaan aan een TAC advies.

Colofon

Beleidskader Hoofdgroenstructuur

~~Vastgesteld door college van B&W op 25 oktober 2022~~

Versie met verwerkte amendementen zoals aangenomen in de gemeenteraad 25/26 januari 2023

Status: niet vastgesteld

Bestuurlijk opdrachtgever

Wethouder Reinier van Dantzig (Woningbouw en Stedelijke Ontwikkeling)

Ambtelijke opdrachtnemer

Directie Ruimte en Duurzaamheid, Gemeente Amsterdam

Fotografie

Beeldbank Amsterdam, medewerkers van R&D, tenzij anders vermeld

Met dank aan:

Alle Amsterdammers en medewerkers van gemeentelijke onderdelen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit Beleidskader Hoofdgroenstructuur

amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur

